

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Digitized by Google

HARRASSCHWITZ
HANDLUNG
1921

888
A374c
B86

XIV

ex scriptis of
ALEXANDRI LYCOPOLITANI

CONTRA

MANICHAEI OPINIONES DISPUTATIO

EDIDIT

AUGUSTUS BRINKMANN

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCXCV

LIPSIAN: TYPIS B. G. TEUNNERI

Greek
Harrass.
10-22-26
13347

Alexandri Lycopolitani philosophi Platonici contra Manichaei opiniones disputatio, in vastis patrum bibliothecarum armariis abscondita magis quam condita, non uno nomine videtur mihi digna esse, quae tandem aliquando in lucem proferatur suoque loco reponatur. Nam si verum est, quod est profecto, inde ab exeunte saeculo p. Chr. n. tertio tres quam maxime inter se certasse rationes atque disciplinas, Christianorum Platoniorum Manichaeorum, vel ideo memorabilis est hic libellus, quod praeter Simplicii ab explicandis Epicteti sententiis paullulum egredientis commentatiunculam earum controversiarum, quales Platoniciis erant cum Manichaeis, unicum superest monumentum. Praeterea non modo omnibus qui extant ceteris eiusdem argumenti libris est vetustior, sed etiam haud pauca continet, quae ad illorum placita obscura valde nec satis explorata accuratius cognoscenda meliusque intellegenda vel maximi sint momenti. Denique ut alia mittam quae scitu digna insunt velut Zenonis Citiensis sententia adhuc neglecta, nescio an eo abunde commendetur libellus, quod quales tum cum scriptus est res Christianorum visae sint multis certe veterum deorum cultoribus clare evidentertque ostendit. Quam ob rem denuo eum edere atque iam ad archetypi codicis fidem recensere operae pretium esse duxi.

Omnes quotquot in bibliothecis asservantur huius commentationis libri manu scripti ut vetustate et virtute longe superat ita parens quoque est atque fons omnium bibliothecae Laurentianae plutei IX codex 23 Medicus (M). Duae autem eius sunt partes quattuor foliis vacuis insertis distinctae, quae — sive membranae genus sive scribendi rationem sive librorum quos continent argumenta spectas — adeo inter se discrepant, ut duos diversae naturae diversaeque originis codices invita Minerva consutos esse pateat. In priore quae insunt indicavit Bandini catal. cod. gr. bibl. Laur. I p. 427 sqq., alter quem solum spectamus haec complectitur scripta:

- 1) fol. 168 *Hominis nescio cuius versus senarii ut apparet [et ex ipsis et] ex litteris quibusdam summo margini recentius adiectis ac semirecisis εἰς τὸν Βασίλειον βασιλέα in Basilium imperatorem. Horum initium desideratur avulsa videlicet pagina versus LX — ut ex eorum qui supersunt numeratione marginali colligitur — continente. Qui igitur erant olim versus CCXXXI propter memoratam iacturam reliqui sunt CLXXI.¹⁾*
- 2) fol. 170 *Διδύμου κατὰ Μανιχαίων*. Titulus paullo recentiore ut videtur manu minio, cuius praeterea nullum toto codice vestigium, in summo margine additus est. Igitur hoc quoque loco aut unum aut plura interciderunt folia.²⁾

1) Bandini l. c. I p. 430.

2) Ita fit ut adversariorum nomen omnino non commemoretur. Adest tamen subscriptio ab ipso codicis librario

- 3) fol. 179 *Ἀλεξάνδρου Λυκοπολίτου ἐπιστρέψαντος ἐξ ἔθνων πρὸς τὰς Μανιχαίου δόξας.*
- 4) fol. 193 *Μεθοδίου περὶ τοῦ ἀντεξουσιῶν* libri fragmentum. Fol. 197 desinit codex in verbis *καὶ ναοὺς οὐκ ἐκ ναῶν* (p. 21, 9 ed. Bonwetsch.), quae olim sequebantur folia abscissa sunt et deperdita.

Exarata haec sunt accuratissime et elegantissime in membranae tenuis levis splendidae foliis altis 340 mm. latis 242 mm. (quorum quae litteris occupatur pars alta est 286 mm. lata 181 mm.) litteratura minuscula quam dicunt vetustissima, qualis erat saeculo IX et X ineunte: litterae grandes (c. 3 mm.) supra lineas membranae impressas (sunt autem **XXX** in unaquaque pagina) positae sunt omnes, minusculis nullae intermixtae sunt maiusculae, spiritus formas habent rectiangularas. *ι ἀνεκφώνητον* semper deest, accentus quoque et spiritus saepe omittuntur, in *ῆ* voce saepissime. Correctiones, quae perpaucae inveniuntur, omnes sunt ipsius librarii. Dolendum vero est notas quibus fasciculorum ordo indicetur foliis ad mensuram alterius codicis recisis non comparere.

Ex hoc igitur codice, quo tempore iam qualem nunc esse aegre ferimus mutilatus et truncatus erat,

exarata. — Editus est hic libellus a Combesio in auctario novissimo bibl. patrum post Alexandrum Lycop. et a Basnagio in thesauro monum. eccles. et hist. sive Canisii lectt. antiq. tomo I p. 204 sqq. Et Gallandium (t. V) et Migneum (t. XXXIX) Combesii editionem Basnagianae aliquanto accuratiori praetulisse vix est quod mireris.

sive ipso sive apographis ceteri qui mihi innotuerunt descripti sunt ad unum omnes.¹⁾ Sunt autem hi:

- 1) **Öttobonianus** graec. 194 chart. saec. XV vel XVI, olim *ex codicibus Ioannis Angeli ducis ab Altaemps*, continens Didymum, Alexandrum, Methodii fragmentum (desin. in verbis οὐκ ἐκ vacōν sicut est in cod. Mediceo), alia multa.
- 2) **Vindobonensis** theol. graec. LII (secundum Nesselium, sec. Lambecium CXIII) chart. saec. XVI, ab eodem librario scriptus a quo cod. XLIV (Didymus) et XLIX (Methodii fragm. Mediceum, cf. Bonwetsch *Methodius von Olympus* p. XV) et cum his antea Sambuci († 1584), dein Sebastiani Tengnagelii († 1636).
- 3) **Barberinianus III** 81 chart. 'saec. XVI vel XVII'. Insunt 1. *Alexander Lycopolita contra Manichaeos*, item fragmentum ex libro Iosephi contra gentes (= Hippolyti opp. ed. Lagard. p. 68 sqq.) — ex antiquissimo msto Mediceo.²⁾ 2. *Didymus*

1) Id ita esse vel ex brevi quam propono illorum codicum enumeratione satis opinor perspicietur. Uniuscuiusque locos aliquot idoneos insigni in me voluntate H. Rabe aliique amici inspexerunt, qui quae ad me rettulerunt omnem tollunt dubitationem.

2) In librorum indice bibl. Barberinianae praeterea adnotatur *eruit Holstenius* ibidemque legitur in opusculo *S. Methodii de libero arbitrio lectiones variantes erutae ab Holstenio ex antiquissimo msto Mediceo*. Licet igitur hunc codicem appellare *Holstenianum*. Holstenius iam in 'iudicio de libris optimis . . . bibl. Mediceae' a. 1640 confecto (v. Lilienthal select. hist. et litter. Regim. 1715 p. 94) scripserat *Alexander Lycop. nec graece nec latine hactenus prodit*. In indice librorum

c. *Manichaeos*. Subiunguntur in fine emendationes ad libros S. Methodii περί ἀντεξουσίου ex eodem codice excerpti. 3. 'Origenis' q. f. philosophumena aliaque multa, ut ex notulis adscriptis apparet, maximam partem e codicibus Mediceis descripta, in his Anastasii Sinaitae 'de homine ad imaginem dei facto' libri III.

- 4) Barberinianus IV 78 chart. saec. XVII, continens 'Origenis' philosoph., Didymum, Alexandrum, 'Iosephi' fragm., Anastasii Sinaitae libros III.
- 5) Vaticanus graec. 1942 chart. saec. XVII initio mutilus, continens praeter Theodori Lascaris imperatoris scripta theologica Didymum, Alexandrum, 'Iosephi' fragmentum. Exaratus videtur esse manu Laur. Portii bibliothecae Vaticanae scriptoris graeci. Et hunc codicem et Barberinianum IV 78 ex Holsteniano descriptos esse vel ex paucis iis quae comperta habeo satis apparet.¹⁾
- 6) Parisinus suppl. graec. 270 chart. saec. XVII

philos. Holstenii (v. Morhof Polyhistor. l. I c. 7 p. 67) postremus commemoratur Alexander Lycopolitanus.

1) Haec tria attulisse satis habeo. Exhibent editionis huius p. 19, 13:

Med.	Barb. III 81	Barb. IV 78	Vat.
ἀπόκρισις	ἀσύνκρισις	ἀσύνκρισις	ἀσύνκρισις

p. 19, 18:

μεμειώσθαι γούν	μ. γ' οὐν (sed ita corr. ut οὐν legi possit)	μ. οὐν	μ. γ' οὐν
-----------------	--	--------	-----------

p. 19, 19:

παύσῃται	παύσεται	παύσεται	παύσεται.
----------	----------	----------	-----------

miscell. Ermerici Bigotii († 1689) manu exaratus, foll. 187^r—196^v Alexandrum continens.¹⁾

7) Berolinensis i. Spanhemianorum vol. LI foll. 30—40. Alexandri libello haec subscripta sunt: *absolvi describere Florentiae 7. Sept. 1661. Volumen hoc in bibl. Medic. plut. IX no. 23.*²⁾

8) Ab. Selleri codex, cuius mentio fit in 'catalogo librorum mss. Angliae et Hiberniae' (Oxon. 1697 vol. II p. 96), ubi nunc asservaretur, non contigit eruere.³⁾

Licet igitur ad scriptoris verba restituenda omnes hi codices nullius sint pretii, id tamen indicant, quanti aestimatus sit ille a saeculi XVI et XVII viris doctis, velut Sambuco Holstenio Bigotio Spanhemio Sellero. In eodem numero habendi sunt Leo Allatius, Alexander Morus, Ernestus Grabe. Inter Grabii († 1711) enim adversaria in bibliotheca Bodleiana asservata extat *Alexandri Lycopolitae editio Combefisii, tomo 2 Auctar. Noviss. collata cum alio apographo MS. e cod. MS. in*

1) Cf. H. Omont *Inventaire sommaire du suppl. grec indic. v. Bigot*. De huius hominis studiis nonnulla dixit C. B. Hase in comm. de Laurentio Lydo (p. XXIV ed. Bonn.).

2) Commemorat hunc 'Spanhemii codicem' Io. Christ. Wolf in epistulis ad Lacrozium datis (thes. epist. Lacrozianarum ed. Uhlius Lips. 1748 vol. II p. 229 et 186).

3) Non extare videtur in bibliothecis Oxoniens., Cantabrig., musei Britannici. De Sellero cf. *Abednego Seller by Rev. J. S. Dudge, Plymouth 1886* et *Remarks and collections of Thomas Hearne edited by C. E. Doble, Oxford 1885*. Quibus ex libris cognoscitur ipsum a. 1705 Londini mortuum eiusque librorum maximam partem tunc esse divenditam.

*Biblioth. Medic. Plut. IX. num. 23.*¹⁾ Alexander autem Morus († 1670) in 'notis ad quaedam loca novi foederis' (Paris. 1668 p. 243)²⁾ duos ex initio libelli adfert locos, quos, cum in isto opere bibliothecae Laurentianae potissimum utatur copiis, codici Mediceo debere existimandus est. Leo denique Allatius primus quod sciam Alexandrum sese editurum esse publice pollicitus est. Etenim ut erat sive ad exaggerandum immodice sive ad petulanter vituperandum prompta semper lingua, in 'notis et collectaneis in S. Eustathii commentarium in hexaemeron' (Lugdun. 1629 p. 30) *Christianorum philosophiam ait simplicem eiusque causam eruditissimus et φιλοσοφικώτατος Alexander Lycopolita libello vere aureo*³⁾ *contra Manichaeos disertissimis verbis explicat, quem iam paramus commoditati publicae edendum.* Ipse dein exordium (usque ad verba Πάπος τοῦνομα p. 4, 17 ed. huius) et paullo post duos alios locos apposuit (p. 36). Codice autem usus est aut Vaticano gr. 1942 Portii apographo aut Ottoboniano gr. 194 olim Altempsiano, ex quo Methodii de libero arbitrio dialogi fragmentum se descriptum habere ipse

1) Cf. Coxii catal. codd. mss. bibliothecae Bodleianae I p. 864.

2) Primum editae sunt Mori notae Londini 1661, v. E. Rohde mus. Rhen. XXXII p. 332.

3) Longe aliter Valesius, de quo Combefis p. 2: 'offendit tamen tum Aegyptiacae phrasae perplexitate tum scribae imperitia Virum nostra aetate Graeca litteratura singularem atque amicum, Henricum Valesium, ut nec lectionem patienter tulerit, cum ei quoque Bigotinus copiam fecisset sui exemplaris'.

narrat 'de Methodiorum scriptis diatribae' (Romae 1656) p. 339 sq.

Editus tandem est ad fidem — si dis placet — apographi Bigotiani¹⁾ a Francisco Combefis in 'bibliothecae graecorum patrum auctarii novissimi' parte altera Parisiis a. 1672, horum studiorum saeculo aureo. Sed quod editor in 'prolusione' librariorum neglegentiam conquestus de sua ipsius opera praedicat *factum tamen spero (amice lector) ut qua insudavi opera, omnem tibi prope refixerim [sic], ac quibus haereas pauca reliquerim*, id longe secus se habere inspecto Bigotii codice facile apparuit. Ipsius enim editoris sana temptantis, depravata etiam magis corrumpentis, cum singula aliquotiens verba tum tota nonnumquam enuntiata omittentis socordia et praepropera festinatione effectum est, ut libellus innumeris mendis inquinatus ex parte intellegi omnino non posset hominesque et docti et sagaces haud raro in ridiculos errores inducerentur.²⁾

Versio latina a Combefisio curata repetita est in 'maximae bibliothecae veterum patrum' supplementi sive tomi XXVII parte altera p. 459—465 (Lugd. 1677). Et Graeca et Latina Combefisii in 'veterum patrum bibliothecam' recepit Gallandius t. IV. p. 73sq. (Venet. 1768). Hanc rursus editionem inter patres graecos t. XVIII p. 411sq. (Paris. 1857) iteravit Migne, nisi

1) I. cod. Paris. suppl. graec. 270, cf. supra p. VII sq.. Bigotium exemplar suum a Luca Holstenio magno munere accepisse dicit Combefis. Cave tamen credas descriptum id esse ex Holstenii cod. Barber. III 81 vel apographo eius aliquo.

2) V. exempli gratia Ferd. Chr. Baur *das Manichaeische Religionssystem* (Tubingae 1831) p. 238 adn. 18.

quod typographorum errores aliquot sane apertos sustulit totamque disputationem in capita descripsit vel potius capitibus iam a Combefisio descriptis ex ordine numerorum notas addidit. Quo munere tam strenue functi sunt ut non raro sententiarum ordo ineptissime deleretur uniusque enuntiati membra diversis capitibus tribuerentur.

Quae cum ita sint, in primis meum esse duxi exemplar Mediceum cum fide et religione exprimendo sordes priorum editionum abstergere. Quod ut mihi licuerit, laetus gratusque Henrico Rostagno nunc Florentino acceptum refero, qui aestivis a. 1892 mensibus meum codicis Vindobonensis apographum cum Mediceo contulit officiosissime.¹⁾ A nobilis autem huius libri lectione non recedendum existinavi, nisi loci aperte corrupti ea praesto esse videretur emendatio, qua et sententiae plane satisfaceret et quo modo ortum esset mendum facile dispiceretur. In libello quamvis parvo non omnes sublatas esse difficultates et corruptelas et ipse video nec scio an duplici liceat excusatione uti: neque enim obliviscendum est de eo agi philosopho qui contra fabulas atque somnia argumentis pugnet et ratiocinatione; neque post Combefisium, qui pauca eaque levia sanavit, quisquam quantum scio inventus est, qui ei emendando operam et laborem vellet impendere.²⁾

1) De locis nonnullis dubitantem me postea certiore fecit Georgius Karo.

2) Cum mea causa libellum perlegissent Franciscus Buecheler et Hermannus Usener egregias aliquot emendationes mecum communicarunt.

De scriptore praeter ea quae ex ipsius libro eiusque titulo cognoscuntur nihil memoriae traditum est, nisi quod apud Photium *contra Manich.* I 11 praecipuos Manichaeorum adversarios enumerantem vocatur ὁ τῆς πόλεως Ἀνκων Ἀλέξανδρος τοῦς ἀρχιερατικοῦς ἐγχειρισμένος νόμους. Sed quo pauciora sciebantur, eo facilius licebat comminisci. Sic eum veterum deorum cultu relicto aliquantum Manichaeorum disciplinae sese applicasse priusquam ad Christi religionem converteret multi sunt qui narrent. Quam in opinionem adducti sunt verbis libello inscriptis *A. A. ἐπιστρέψαντος ἐξ ἐθνῶν πρὸς τὰς Μανιχαίου δόξας* prave intellectis maleque inter se coniunctis — aptiorem enim nullum excogitari posse eius indicem quam *πρὸς τὰς Μανιχαίου δόξας* in propatulo est. Hos igitur merito deridemus. Sed ne Christianum quidem eum fuisse postquam breviter monuit Tillemont *Mémoires pour servir à l'histoire ecclésiastique* IV 409 ed. II (Paris. 1701), Beausobre *Histoire critique de Manichée et du Manichéisme* (Amstelod. 1734) I 236 sqq., vir sobrii re vera iudicii, argumentis evicit potentissimis suoque iudicio comprobavit Ferd. Chr. Baur *das Manichaeische Religionssystem* (Tubing. 1831) p. 7 adn. 6. Nihilotamen setius sibi vindicare eum non desiere homines litteris ecclesiasticis docti. Verum quid sit, qui libellum perlegit eum non potest latere. Ut brevi praecidam: Platonis disciplinam professus non Manichaeorum modo strenuus extitit adversarius, sed Christianae quoque 'philosophiae' iudex severus sane nec tamen infensus. Postea autem ad Christianam fidem eum convertisse quicumque verbis *A. A. ἐπιστρέψαντος ἐξ ἐθνῶν* libello

praefixis memoriae tradere voluit, vereor ne ei non maior sit fides quam Photio vel archiepiscopum eum fuisse aperto errore adfirmanti.

Difficilius est quo tempore scripserit Alexander definire et quasi terminis circumscribere. Neque vero si deest spes ad certum id redigendi, idcirco cum Tillemontio et Bellesobrio desperandum. Immo proficiscendum est ab ipsius verbis (v. infra p. 4, 16): καὶ οὐ πάλαι μὲν ἐπεπόλασεν ἡ τούτου (i. τοῦ Μανιχαίου) καινοτομία, πρῶτός γέ τις Πάππος τοῦνομα πρὸς ἡμᾶς ἐγένετο τῆς τοῦ ἀνδρὸς δόξης ἐξηγητῆς καὶ μετὰ τοῦτον Θωμᾶς καὶ τινες ἕτεροι μετ' αὐτούς τοιάδε οὖν τις φήμη τῆς ἐκείνου δόξης ἀπὸ τῶν γνωρίμων τοῦ ἀνδρὸς ἀφίκετο πρὸς ἡμᾶς. Quibuscum haec coniungenda sunt (p. 8, 12): ἐγὼ δὲ ὡς μὲν ταῦτα οὐχ ἱκανὰ ψυχαγωγῆσαι τοὺς ἀβασανίστως τὸν λόγον προσειμένους οὐκ ἂν εἶποιμι, ὅπου γε καὶ τινὰς τῶν συνεσχολακόντων ἡμῖν ἐν τῷ φιλοσοφεῖν (Alexandriae opinor) μετέστησεν ἡ τοιαύτη ἀπάτη τῶν λόγων πρὸς ἐαυτήν. Quae qui animo non praeoccupato perpende- rit, quin sua ipsius memoria primos illos Manichaei apostolos — quorum ne nomina quidem ignorat — in patriam suam migrasse scriptor voluerit intellegi, vix potest dubitare. Atque ipsum iam sectae auctorem ut quam latissime novam doctrinam propagarent disci- pulos in diversas orbis terrarum partes dimisisse me- moriae proditur¹⁾ fidemque faciunt etiam epistularum

1) Testes graviores adfert G. Fluegel *Mani, seine Lehre und seine Schriften* (Lips. 1862) p. 174. Thomam illum non diversum esse ab eo, qui in 'actis disputationis Archelai et Manetis' (Routh reliq. sacr. V² p.191) *partes Aegypti voluisse*

eius reliquiae.¹⁾ Sub finem igitur saeculi III²⁾ in Aegypto, ubi illa postea longe lateque fluxit, apud gentem religionibus et superstitionibus deditissimam a pluribus tradita esse illius praecepta non est quod negemus, utique si meminerimus iam Diocletianum gravissime in eos consuli (edicto Alexandriae dato, v. cod. Gregor. XIV 4 p.44* sqq. Haenel.) iussisse. Ex quo effici videtur scripsisse Alexandrum, si minus exeunte saeculo tertio, priore certe quarti parte; ultra eius aetatem protrudere non licet.³⁾

occupare dicitur et in sollemni execrationis formula Manichaeis convertentibus praescripta (v. patrum apostol. opp. ed. a I. B. Cotelerio I^o p. 545 et Jac. Tollii insign. itinerarii Italici [Traiect. 1696] p. 144 et Goar ritual. graec. p. 885) in praecipuis Manetis discipulis numeratur — id quod plerique sumpserunt —, propter hominum Thomae nomen ferentium multitudinem affirmare non ausim. Accedit quod alio loco (act. Arch. p. 70) in Syriam, alio (Epiphan. haeres. LXVI 12, cf. Theodoret. haeret. fab. I 26) in Iudaeam migrasse fertur. Multo etiam veri dissimilior est eorum opinatio (cf. Wesseling probabil. cap. 28 p. 249 et Beausobre l. c. I p. 77), qui Papum eundem esse voluerunt cum Paapide in eadem illa formula commemorato. Παᾶπις enim nomen Aegyptium ab Apide ductum est, Πᾶνος — vel potius Παᾶς aut Πᾶνπος, nam Πᾶνος nibili est — plane diversum. Kessler *Mani. Forschungen über die Manichaeische Religion* I (Berol. 1889) p. 43 et 219 ita omnia miscet ut legentem corripit vertigo praerupta cernentis.

1) Cf. Kessler l. c. p. 213 sqq. Apud Abulfaragium LXXVI epistolae enumerantur.

2) De Manetis vitae temporibus v. Th. Noeldeke *Geschichte der Perser und Araber zur Zeit der Sasaniden aus der arab. Chronik des Tabari* (Lugd. 1879) p. 47, 5.

3) Vide quo modo a. 376 locutus sit Epiphanius (haeres. LXVI 12): οὐκ ἔστι γὰρ ἀρχαῖζουσα ἡ αἵρεσις, καὶ οἱ συντετυχη-

Eodem ni fallor redeunt quae de rebus Christianorum narrat et initio et p. 24. Nam de triumphante eum ecclesia ista dicturum fuisse vix mihi persuaserim. Et cum ne eo quidem tempore, quo opprimebatur fides Christiana ut ultimis Diocletiani et qui insecuti sunt annis, talia scribi potuisse quispiam crediderit, aut ad ea ducimur tempora quae persecutioni quam vocant Diocletiani antecesserunt¹⁾ aut quae eam subsequuta sunt. Sed quicquid de hac re statuetur, e re erit meminisse haud magno spatio eum afuisse ab iis temporibus, quibus Plotinus, eius forsitan popularis, gnosticorum doctrinam impugnavit²⁾ magistrique ductu et auspiciis discipuli in novos hostes signa intulerunt³⁾, etiam breviori autem ab ea aetate, qua cum alii multi (v. Lactant. div. inst. V 4) tum Porphyrius⁴⁾, flos et

κότες τῷ προειρημένῳ Ἑρμείᾳ, μαθητῇ ὄντι τοῦ Μάνη, ἡμῖν τὰ κατ' αὐτὸν διηγῆσαντο. At non solum Hermiae nomen verum etiam τὰ κατὰ τὸν Μάνην ex libris maximeque ex actis Archelai sumpsit.

1) Egregie concinunt cum Alexandri verbis quae Eusebius hist. eccl. VIII 1, 5 de huius aetatis moribus Christianorum narrat: ὡς δὲ ἐκ τῆς ἐπὶ πλέον ἐλευθερίας ἐπὶ χαννότητα καὶ νοθερίαν τὰ κατ' ἡμᾶς μετελλάττετο, ἄλλων ἄλλους διαφθορομένων καὶ διαλοιδορουμένων, καὶ μονονουχί ἡμῶν αὐτῶν ἑαυτοῖς προσπολερούντων ὄπλοις, εἰ οὕτω τύχοι, καὶ δόρασι τοῖς διὰ λόγων, ἀρχόντων τε ἔρχουσι προσρηγνόντων καὶ λαῶν ἐπὶ λαοὺς καταστασιαζόντων κτέ.

2) V. Plotin. II 9 (πρὸς τοὺς κακὸν τὸν δημιουργὸν τοῦ κόσμου καὶ τὸν κόσμον κακὸν εἶναι λέγοντας) cl. Porphyrii v. Plotini 16.

3) V. Porphyrii v. Plotini 16.

4) Quatenus Alexandri de religione Christiana iudi-

robur Platoniorum, Christianam fidem evertere conisi sunt. Opera illorum deperdita sunt: ecclesia atroci bello tandem victrix hostilia confregit arma. Qui igitur factum est, ut hic libellus servaretur?

In Mediceo codice superesse vidimus Didymi Alexandrique contra Manichaeos disputationes et Methodii de libero hominis arbitrio dialogi fragmentum. Methodius¹⁾ vero, etsi non cum Manichaeis ei res est, de iis ipsis tamen rebus et copiose et eleganter disserit, de quibus gravissimae fuere hominibus ecclesiasticis cum illis dissensiones et contentiones: de principiis rerum duone sint an unum, de ratione quae intercedat deum inter et materiam, de malo quid sit et unde ortum, et quae sunt eiusdem generis. Non ergo forte fortuna hunc librum illis adglutinatum, sed ratione et consilio cum eis consociatum esse merito iudicabimus. Quid plura? Manu tenemus librorum ut ita dicam antimanichaeorum syllogam, exiguam eam quidem hodie, sed amplioris olim sine dubio corporis frustum.

Praefixum est carmen *εἰς τὸν Βασίλειον βασιλέα*, cuius hi servati sunt versus:²⁾

61 ὑπεκπροχεύων παντὶ σώματος μέρει
ἀπὸ κρατὸς καὶ μέχρη ταρσῶν εὐλόγως.
καὶ μαρτυρεῖ δὲ τοῦτον ὁ Χριστὸς λέγων·

cium consentiat cum Celso et Porphyrio, non fugiet intelligentes.

1) Integrum *περὶ ἀντεξουσίον* dialogum interpretum Slavonicorum industria servatum una cum fragmentis graecis edidit Bonwetsch *Methodius von Olympus* Erlang. 1892.

2) Describendi laborem Henricus Rostagno et Georgius Karo inter se partiti sunt.

- 65 ἔϋρον τὸν ἄνδρα Βασίλειον τὸν μέγαν,
 ὃν εὐκλεῶς ἔχρισα τῷ θεῷ σθένει,
 ἐμοὶ ποθεινὸν ὄντα πρὸς τῇ καρδίᾳ,
 ὡς ὄντα πιστὸν οἰκέτην μου καὶ φίλον,
 ἐμῶν θελητὴν πανσόφων ἐνταλμάτων
 καὶ τρισσοφεγγῶν εὐσεβῶν προσταγμάτων.⁶⁶
- 70 Δαυὶδ νέος μὲν εἰς δόμους γεννητόρων,
 μικρὸς δὲ τάξει τῆς ἀδελφικῆς φύτλης,
 μέγας δὲ τῷ βλέποντι κρυπτὰ καρδίας·
 οὐκ εὐδοκεῖ γὰρ σωμάτων εὐρωστία
 ἀλλ' ἐν φαιναῖς πράξεσιν θείου βίου·
- 75 ἐκ ποιμνίων ἤρθη γὰρ εἰς ἀρχῆς κράτος
 καὶ χρίεται τὸ χρίσμα τῶν ἀνακτόρων.
 ὁ δεσπότης δὲ Βασίλειος, ἡ βασίς,⁶⁷
 ὁ παγκράτιστος τοῦ κράτους ἐπώνυμος,
 ἐγνωσμένος φῶς τῷ θεῷ πρὸ τοῦ τόκου,
 80 ἄμωμος ἀγνὸς ἐστερημένος ψόγου,
 σκεῦος πεφυκὸς ἐκλογῆς σεβασμίας,
 ἐξ ἰδιωτῶν μετριωτάτου γένους
 ἀπραγμόνων τε καὶ σεμνῶν γεννητόρων
 πανευλαβῶν δὲ καὶ πανευσεβεστάτων,
 85 κόσμῳ τ' ἄγνωστος τῷ θεῷ δ' ἐγνωσμένος,
 τὸ θεῖον ὄντως χρίσμα τῆς ἐξουσίας
 μέγαν τε θῶκον τῶν ἀνάκτων τοῦ κράτους
 εἴληφεν ὡς ὃν ἄξιος τῶν ἀξίων.
 δηλοὶ γὰρ ἡμῖν ἡ φερόνυμος φάσις,
 90 ἢ τῷ μεγίστῳ τῶν βροτῶν καθαρσίῳ —|
 βάπτισμ' ὃ δὴ καλοῦμεν οἱ λελουμένοι —

f. 168^v

66 καρδίαν M sed v additum alia manu

69 τρισσοφεγγῶν M

ὑπ' ἀγγέλου δοθεῖσα τῷ κεκληκότι·
 Βασίλειος γὰρ βασιλεὺς προῶος μέγας
 εὐσυμπάθητος εὐπαρεκτικώτατος,
 ■ χρηστὸς γαληνὸς εὐδιάλλακτος μέδων,
 σώφρων δίκαιος ἐγκρατὴς Χριστοῦ φίλος
 καὶ τῶν ἐκείνου πανσόφρων προσταγμάτων
 ὄλος τελεστής καὶ πανασφαλῆς φύλαξ.
 εἰ γὰρ τις εἰς ἔννοιαν ἔλθοι τῶν πάλαι
^{XX}
 ΣΤΙ 100 τῆν τῶν ἀνάκτων ἀξίαν λελογχότων P
 'καὶ τὰς ἐκείνων πρακτικὰς θεωρίας
 εἰπεῖν θελήσοι καὶ προδείξαι τῷ λόγῳ,
 ἥττους φανοῦνται τοῦ κρατίστου δεσπότου·
 τοιοῦτος οὐ γὰρ ἐστὶ τῶν πάλαι μέδων
 105 ἀνδρῶν νέων τε τῶν φοροῦντων τὰ στέφη
 ἐν χρηστότητι καὶ θεουργικῷ βίῳ.
 ἔδει μενοῦνγε τὸν κεκαλλωπισμένον
 κλήσει πανόλβῳ τοῦ κράτους τῆς ἀξίας
 ἄμοιρον εἶναι μηδ' ὄλως τῶν πραγμάτων,
 110 ἐν πράγμασιν γὰρ ἐστὶν ἡ τελειότης.
 λεία βάσις γὰρ εἰκότως παρεσχέθη
 βροτοῖς ἄπασιν ἐκ θεοῦ τοῦ δεσπότου,
 ἐν ἧ βαδίξων πᾶς τις ἀνθρώπων γένους
 ὑπεκδιδράσκει συμποδῶν προσκομμάτων
 115 τῶν τῇ τραχείᾳ προσπεφυκότων τρίβῳ,
 ἵκται δ' ἰθεία καὶ πανωμάλῳ βάσει
 τῶν παντοδαπῶν ποικίλων χαρισμάτων,
 ὧνπερ παρέσχεν ἡ χάρις τοῦ πνεύματος.
 τῷ χριστομιμῆτῳ δὲ πανσέπτῳ λόγῳ
 120 ταπεινόφρων πέφηνεν ὡς εὐεργέτης, |

- ἔθνων ὑπούλων τοὺς ἀκαμπεῖς ἀυχένας
 σοβῶν δι' αὐτοῦ καὶ καθαιρῶν εἰς τέλος,
 ἵππειον ἐχθροῦ Χριστὸς ὥσπερ τὸ θράσος
 πῶλον πατάσων εὐτελεστάτῳ γένει.
 125 τῇ πραότητι πλουσιώτατος πέλει
 πρόσταγμα πληρῶν ἐντολῶν θεηγόρων·
 ἐντεῦθεν αὐτῷ κληροδοτεῖ γῆς τοὺς ὄρους
 ἢ παντάνασσα τοῦ θεοῦ θεσμουργία,
 τὸν μακαρισμὸν τῶν ἀνωτάτω γερῶν
 130 τούτῳ νέμουσα καὶ πορίζουσα κλέος.
 εἰρηνοποιὸς ἐστὶν ὡς ὁ δεσπότης
 Χριστός, τὸ σεπτὸν τῆς θεαρχίας σέλας,
 πόρρω διώκων τὰς θεοστρυγεῖς μάχας
 ὡς κακοποιῶν προσφιλεῖς ἀλαζόνων,
 135 πᾶσιν δὲ πλοῦτον τῆς γαλήνης προσνέμων
 τῆς καλοποιουῦ καὶ πανημερωτάτης·
 υἱὸς δι' αὐτῆς χρηματίζων, ὡς θέμις,
 τοῦ παντάνακτος καὶ θεοῦ καὶ δεσπότου.
 οἴκτου τὰ ρεῖθρα δαψιλῶς ἀναβρῦει
 140 νέμων ἅπασιν πλουσίως ὑπηκόοις
 ὑπὲρ τὸ πλῆθος ὑετοῦ σταλαγμάτων,
 ἀεννάως βλύζει τε τὰς εὐποιίας
 ὄρμην ἔχων ἄπληστον εἰς εὐπραξίαν,
 μὴ πω κορεννὸς τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν·
 145 εἰς τὰς προχεύσεις καὶ δόσεις τοῦ χρυσίου
 καὶ τὴν πενήτων ἄπλετον χορηγίαν.
 ὡς ἄλλο μηδὲν εἶπερ ἦν κεκτημένος
 σοφὸν θεοῦ πρόσταγμα, τοῦτο καὶ μόνον

128 Deuteronom. 28

143 ὄρμην M

ἱκανὸν ἦν πληῆξαι τε τοὺς ἐναντίους
^{XX}
 ΣΤΓ 150 ξενίζον αὐτὰς τὰς ἀσωμάτους φύσεις | P̄N
 f. 169^v καὶ προξενούν τὰ θεῖα τῶν ἀνακτόρων
 κάλλη θεαυγῆ τῶν βροτῶν ὑπέρτερα
 εὐωχίαν τε τὴν διηνεκεστάτην
 ἀκηράτοις ἴκουσαν ἐν διεξόδοις
 155 κρείττω τε πάντων ὠραῖσμων ὄρωμένων
 καὶ τῶν ἀπάντων κοσμικῶν ἀνωτέραν.
 ποῖος τόπος γὰρ οὐ γέμει δωρημάτων
 τῶν τοῦ θεόπου δεσπότη Βασιλείου;
 πραιτωρίων μὲν οἱ τόποι πεπλησμένοι
 160 πάλαι τε καὶ νῦν καὶ τὸ μέλλον εἰς τέλος
 ἐν ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ βλυζόντων σφόδρα,
 ἄβυσσος ὄντων μηδαμῶς κενουμένη·
 καὶ πᾶς τις ἄλλος ἐνδεουμένων τόπος
 πλήρης δέδεικται δεσπότη Βασιλείου
 165 τῆς εὐσεβουργοῦ παντελοῦς εὐποιίας·
 καὶ μέχρι πάντων ἐμβόλων τὴν πλουσίαν
 ὑπεκπροτείνει παμφανῶς εὐσπλαγχνίαν.
 πρὸς ταῦτα πάντως εἰκὸς ἐστὶν ἐκφράσαι
 τοὺς ἀγγέλους ἄνωθεν εὐλόγῳ λόγῳ
 170 σαφῶς τὸ φητὸν τοῦ πάλαι Κορνηλίου·
 ‘οἱ σοὶ μὲν οἰκτιρμοὶ τε καὶ μέγας τόνος
 τῶν σῶν προσευχῶν ἐν προσώπῳ κυρίου
 εἰς οὐρανὸν προσήλθον ἀπτέρῳ τάχει
 πρὸς σὴν ἄληστον μνημονευτικὴν χάριν
 175 εἰς τοὺς ἀπείρους καὶ διηνεκεῖς χρόνους
 αἰώνιον μισθὸν τε καὶ σωτηρίαν.’
 ποῖος βροτὸς πόνοις δὲ συμπεφυρμένος

ἔχων τε θλίψιν ἐκ δυναστῶν τῆς βίας
 ἀρχοντικῆ τε καταδρομῆ δεδμημένος
 180 καὶ τῷ τυράννῳ καὶ σπαρακτικῷ θράσει, |
 εἶτα προσελθὼν τῷ γαληνῷ δεσπότῃ, f.171
 οὐκ εὐθὺς εὔρε τὴν λύσιν τῶν σφαλμάτων
 καὶ τὴν ἄμειψιν ἐνδίκως τῶν πρακτέων;
 τίς τῶν πάλαι γὰρ καὶ νέων ἀνακτόρων
 185 τοιοῦτον ἔσχεν εὐπρεπέστατον τύπον,
 ὡς πᾶσιν ἄρδην ἐξ Ἰσου προστυγχάνειν
 νέοις γέροισιν ἀστικοῖς τε καὶ ξένοις
 ἄρχοντα καὶ πένητα μὴ διακρίνων,
 καθὼς ἔφησεν ἡ Θεοῦ θεσμουργία;
 190 ἄναξι μὲν τοῖς πρόσθεν ὄφρὺς ἦν θράσους
 τοῖς προσπεσοῦσι μὴ νέμειν τὰς ἐκβάσεις·
 ὁ δ' αὖ ποθητὸς τῷ θεῷ Βασίλειος,
 ὁ πανσέβαστος πάγκλυτος στεφηφόρος,
 ἐπὰν προσέλθοι τις βροτῶν οἰκτρὸς πάνυ,
 195 παραβλέπει μὲν οὐδ' ὄλως τὸν πλησίον,
 κλίνας τὸ οὖς δὲ πᾶσι τοῖς λόγοις τότε
 δίδωσι τὴν αἴτησιν ἐν προθυμίᾳ.
 ἅπαντα ταῦτα Χριστὸς ὁ ζωῆς ἄναξ
 ἐν οὐρανοῖς ἔγραψεν εἰς θεῖον θρόνον·
 200 διὸ κραταιοὶ τοῦ σεμνοῦ Βασιλείου
 τὸ βασίλειον ἐν θεῷ κατὰ κράτος,
 οἶδεν γὰρ οἶδεν ὕψος εἰς φέρειν μέγα
 τοὺς τὴν ἔπαρσιν μὴδ' ὄλως κεκτημένους.
 ἀλλ' ὡς θεουργεῖ τῶν ἀπάντων κτισμάτων
 205 ἄναξ ἀνάκτων Χριστὲ φῶς Θεοῦ λόγε,

XX
ΣΤΙ

200

Σ

189 Deuteron. 16, 19. Exod. 23, 6

190 ὄφρὺς M

- πατήρ σὺν υἱῷ πνεῦμά τε ζωηφόρον
 τὸν γῆς ἄνακτα, τὸν φοροῦντα τὸ στέφος,
 Βασίλειον τὸν πιστὸν ὄντα σὺν λάτριν
 τῇ δεξιᾷ σου τῇ παναλκιμωτάτῃ
 210 φρούρει φύλαττε καὶ βλάβης πάσης σκέπε |
 f.171^v ὄρωμένων ἐχθρῶν τε καὶ κεκρυμμένων.
 ὁὗς νίκος αὐτῷ τῶν ἐθνῶν κατὰ κράτους
 ὑπὲρ τὸ νίκος δαυϊτικῶν μυριάδων,
 πρόσπονδα δεικνὺς τοῖς ποσὶν τοῦ δεσπότου
 215 ἅπαντα φύλα βαρβάρων κληρουχίας,
 τούτων τροποῦσθαι τὰς φάλαγγας καὶ στίφη
 καὶ τοὺς Μάνεντος μυσταγωγούς καὶ φίλους.
 ἔκτεινον αὐτοῦ τοὺς χρόνους μηκεστάτως
 ὑπὲρ προφήτου Μωσείως τὰς ἐκτάσεις,
 220 διδοὺς ἅπλητον εὐετηρίαν βίου
 καὶ τῆς χαρᾶς πάντερπνον εὐρυχωρίαν,
 εἰρηρικῶς ἄγειν τε πάντα τὸν χρόνον
 μάχης ἀνευθε καὶ λύπης καὶ φροντίδων,
 ἄτερ δὲ δεινῆς ἐθνικῆς παρουσίας.
 225 σύστειλον ἐχθρῶν τοὺς φθόνους καὶ τοὺς δόλους
 καὶ τοὺς ἐκείνων δυσμενεστάτους λόχους.
 θαυμαστὸν αὐτὸν δεῖξον εἰς ἔθνη λόγε
 ἔχοντα τὴν σὴν ἀπρόσιτον ἐλπίδα
 λιταῖς ἀλήκτοις τῆς παννυμνήτου κόρης
 230 τῆς παντανάσσης καὶ πανάγνου παρθένου
 καὶ τῶν ἀπάντων ἁγίων αἰωνίως. ΣΑΔ

Haec cur isti syllogae praemissa sint, etsi non statim
 apparet — id quod haud dubie LX priorum versuum
 iactura effectum est —, non tamen difficile est ad in-
 vestigandum.

Nemo enim nescit saepissime libris manu scriptis et praefigi et subtexi carmina, idque variis de causis factum esse consentaneum est. Ut praetermittam versus aut a librariis aut a possessoribus animi causa fusos ut ab hoc loco alienos, tria potissimum eorum genera distinguenda sunt. Aut laudes continent scriptoris¹⁾ cuius opera codici insunt — talia longe sunt frequentissima et in anthologiis quoque similibusque libris velut apud Diogenem Laertium inveniuntur —, aut eius ad quem scriptor¹⁾ libros suos misit²⁾, aut denique eius cui codex ipse ab homine aliquo litterato³⁾

1) Scriptoris nomine mihi hoc loco ei quoque comprehendendi sunt qui aliorum scripta recensuerunt et publicarunt (cf. e. g. A. Eberhardi praef. fabul. romanens. graec. p. VII sqq.) et qui nil nisi excerpta composuerunt (cf. epigrammata excerptis Constantini historicis et de natura animalium praemissa) et quicumque similibus studiis operam navarunt (cf. senarii Nicetae *συναγωγή τῆς χειρουργικῆς τέχνης* adiecti in Bandinii catal. codd. gr. bibl. Laur. III p. 80 sqq.).

2) Ex maximo exemplorum numero duo afferam saeculi IX et X ineuntis: Theognosti versus quibus *κανόνας* Leoni VI Sapienti dedicat [non Leoni V Armenio, neque enim aut versus illi aut quae leguntur Cramerii Anecd. Oxon. II p. 2, 18 *σοὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ ἀνθρῷ τῆς νεότητος* et p. 2, 1 *ἐν οὕτω νεαρῷ* (*νεορῷ* Cramer.) *τῇ ἡλικίᾳ τὸ κράτος ἔχοντι* in hunc quadrant, optime quadrant in unum Leonem Sapientem] et Genesii epigramma 'regnorum' libris ad Constantinum VII Porphyrog. missis additum.

3) Huius generis duo sunt epigrammata eam ob causam confecta, ut codicibus Leoni VI imperatori donandis praefigerentur: alterum Petri Patricii Theodoretī *ἑλληνικῶν παθημάτων θεραπευτικόν* (v. Lambecii comm. IV³ p. 400 sq.), alterum hominis nescio cuius librum tacticum offerentis (v. R. Foerster Hermae XII p. 462).

oblatus cuiusve in usus exaratus est.¹⁾ Sunt etiam de quibus dubites cuinam horum generum aptissime tribuas. Versibus autem codice Mediceo servatis utrum syllogae illius conditorem, an eum cuius in usus ea descripta, an cui oblata esset celebratum esse imperatorem malis, si rem spectas, fere idem est. Ipsum enim Basilium (cf. infra p. XXVIII) libros conqui-
visse et collegisse quis est qui credat? Quicquid igitur LX illis versibus deperditis dictum fuisse sumis, re ipsa adducere ad suspicandum corpus illud librorum antimanichaeorum carmine adiecto Basilio imperatori esse dedicatum. Quod pro certo licebit affirmare, contingat modo quam ob causam id fieri potuerit probabiliter explicare.

Gravissimi totius carminis sunt versus 212—217. His cum ipsi commemorantur Manichaei monstratur via.

Basilus Macedo cum Michaele occiso a. 867 gubernacula rei publicae prehenderet, nullum gravius imperio Romano imminerebat periculum quam quod a Paulicianorum secta creabatur; quos non solum originem ducere a Manichaeis putabant, sed ipsos etiam Manichaeorum nomine vulgo compellabant. Diu enim ab imperatoribus Romanis maximeque Theodoraë crudeli pietate²⁾ vexati et oppressi Armeniae in montes con-

1) Cf. Basilii imp. codicem operum Gregorii Naz. (infra p. XXVIII 2) et parallelorum librum Eudociae Augustae (Montfaucon pal. gr. p. 295 sq.) et Zachariae papae codicem dialogorum Gregorii M. (Batiffol Mém. d'archéol. et d'hist. VIII p. 308).

2) Κατὰ τὸ ὑπὸ κυρίου κληθένον ἐν εὐαγγελίοις [Luc. 19, 27]·
ὅτι μὴ θέλοντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς ἐπέγκασε ἔμπροσθέν

fugerant suisque legibus et institutis usi novam civitatem condiderant. Unde Saracenorum auxiliis aucti et confirmati crebris incursionibus totius fere Asiae agros vastabant, urbes diripiebant, cuncta ducebant et trahebant. Neque prius hoc periculum extinctum est, quam bello plures per annos ancipiti Marte gesto Chrysocheres dux interfectus et praecipua eorum castella expugnata sunt. Quod factum esse videtur aut a. 871 aut non multo post.¹⁾ Versus igitur quibus instans aut flagrans tunc bellum Paulicianorum spectatur, inter annum 867 et 871 conscriptos esse necesse est.²⁾

Neque vero tunc armis solummodo adversus istos pugnatum est. Haud enim multo ante quam in exilium missus est (a. 867)³⁾ Photius patriarcha tres composuit libros quibus unde orta esset secta expli-

μον καὶ κατασφάξατε αὐτούς, ut ait Petrus Siculus hist. Manich. c. 21 extr.

1) De Basili cum Paulicianis bello cf. Georg. monach. contin. p. 765 sq. Muralt., Genesis regnorum l. IV p. 115 et 120 sqq. Bonn., Constant. Porph. v. Basili (= Theoph. cont. V) c. 37—43, a quibus omnes posteriores pendere totos exposuit Ferd. Hirsch *Byzant. Studien* (v. p. 169 sqq. 248 sqq.). Quae rerum Arabicarum scriptores tradunt v. apud Weil *Geschichte der Kalifen* II p. 470 sqq.

2) Carmen factum esse non multo post quam Basilius regnare coeperit, etiam ex omnibus quae de illius virtutibus dicuntur dilucide apparet.

3) Cf. διήγησις περὶ τῆς Μανιχαίων ἀναβλαστήσεως cap. 27. Quoniam mox interituram esse sectam praedicere ausus est, scripsisse videtur quo tempore iam maiore apparatu bellum parabatur. V. etiam Hergenroether *Photios Patriarch von Constantinopel* III p. 146.

caret et ne latius serperet pestis caveret, quartumque postea exul ad Arsenium abbatem misit. Anno autem fere 870¹⁾ Petrus quidam Siculus simili ratione similibusque verbis historiam Manichaeorum scripsit eorumque insuper errores sex libris refutare instituit. Iisdemque his temporibus attribuenda videtur recipiendorum Manichaeorum formula a Cotelerio Tollioque edita.²⁾ Quae quae de Paulicianorum rebus et opinionibus dicuntur, ea ad verbum fere conveniunt cum Photii narratione³⁾ adeo ut aut ab ipso Photio

1) Cf. Hergenroether l. c. p. 148. Quae nuper de Photii Petrique libris singulari cum levitate disputavit Karapet Ter-Mkrtschian *die Paulikianer* Lips. 1898, ea pluribus refellere ab hoc loco alienum est.

2) Cf. supra p. XIII sq. not. 1. Quae posui longum est hoc loco accuratius demonstrare.

3) Cf. p. 144—148 Toll. (545 Cot.) cum Photii I 25 et 6—10, veluti p. 144 (545):

ἀνάθεμα τοῖς μὴ λέγουσι πατέρα παντοκράτορα ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ὄρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων, ἀλλὰ μόνον πατέρα ἐπουράνιον, ἔχοντα μόνον τὴν τοῦ μέλλοντος ἐξουσίαν [αἰῶνος], ὡς τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ τοῦ κόσμου παντὸς οὐχ ὑπ' αὐτοῦ γενομένων ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἐναντίου αὐτῷ τοῦ κοινήρου κοσμοκράτορος.

Phot. o. 6:

πατέρα εὐθέως οὐ τὸν παντοκράτορα καὶ ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς ὄρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων ἀνακηρύττοντες, ἀλλὰ πατέρα φάμενοι τὸν ἐπουράνιον ἐπισυνάπτουσιν . . . et paullo ante: τὸν ἐπουράνιον πατέρα, ὃν καὶ τῆς τοῦδε τοῦ παντὸς ἐξουσίας ὑπερορῶντι τοῦ μέλλοντος μόνον τὸ κράτος αὐτῷ ἐγχειρίζοντες. ἕτερον δὲ τὸν δημιουργὸν τοῦ κόσμου, ᾧ καὶ τὸ κῦρος τοῦ παρόντος αἰῶνος χαρίζονται.

Re idem sed verbis diversis dicunt Petrus abbas c. 6 (ed. Gieseler append. ad Petri Siculi hist. M. Gotting. 1849) et Petrus Siculus c. 10.

aut eius iussu confectam esse eam iure opinor suspiceris.¹⁾

Quae cum ita sint, oculos mentesque hominum eruditorum ad hostem infensissimum intentos facile intellegitur tunc quasi ultro conversos esse in eos quoque, qui olim magno impetu in eundem — ut putabant — adversarium iruerant. Quod eo minus mirum videri debet, quoniam cum per duo fere saecula neglecta iacuissent doctrinae studia, hac ipsa aetate rursus vigescere atque sicut ager qui multos annos quievit uberiores efferre fruges coeperant; idque ipsum qui tunc artes liberales amplectebantur in primis sibi agendum esse perspexerant, ut veterum litterarum monumenta — naufragii diceres reliquias — unde unde colligerent conservarent divulgarent. Leonem philosophum²⁾ Photium Aretham memorasse satis erit, ut demonstretur collectionem librorum antimanichaeorum minime abhorrere ab illius aetatis studiis litterarum.

Quid si ne Basilius quidem imperator talia parvi fecisse aut contempsisse videatur? Qui quamquam ipse bonarum artium disciplina caruerat — utpote de agasone aulicus factus et *ex humili magna ad fastigia rerum* elatus —, filii ut quam diligentissime omnibus

1) Ne id quidem hoc loco silentio transire par est, quod quae initio τῆς ἐκπαίδευσης τοῦ νόμου a Basilio Leone Alexandro imperatoribus inter a. 884 et 886 editae de origine et natura legis disputantur, ea Manichaeorum praecipue opiniones spectant; cf. Zachariae a Lingenthal 'Basili, Constantini et Leonis imp. prochiron' (Heidelb. 1837) p. LXXXIII sq., qui hic quoque Photii vestigia facile cerni recte monuit.

2) Cf. Theophan. contin. IV 29 p. 192 Bonn.

doctrinis impertirentur, Photio ab exilio revocato providit. Sibi ipsi ne litterarum prorsus deesset laus, duos libellos, *παραινήσεις πρὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Λέοντα*, si non scripsit¹⁾, at certe scripsisse voluit videri. Eius ad usum exaratus est Gregorii Nazianzeni operum codex totius domus Augustae simulacris ornatus multisque aliis picturis distinctus, egregium hodie bibliothecae Parisiensis decus.²⁾ Maioris vero est momenti quod Basilii auctoritate nutuque sese ad Manichaeorum doctrinam impugnandam adductum esse testatur Petrus Siculus.³⁾ Atque sicuti barbarorum gentes finitimas ad dei cultum erudire studuit, Iudaeos imperii Romani incolas qualicumque modo ad Christi fidem convertere enisus est, paganos quot supererant graecos ad baptismum adegit⁴⁾, Arabes ut ad veram religionem vocaret Nicetam philosophum Byzantinum Mahometis librum redarguere iussit *οὐκ ἀνεχόμενος . . . βάρβαρα σώματα μόνον τροποῦσθαι πανάθλια, εἰ μὴ καὶ ψυχὰς θεομά-*

1) Cf. Hergenroether l. c. III p. 242.

2) Cf. Montfaucon pal. graec. p. 250 sqq. et H. Bordier *Description des peintures dans les mss. grecs de la bibliothèque nationale* (Paris. 1883) p. 62 sqq. Eodem imperatore (ut monet Usener) duo scripta sunt tabularum astronomicarum a Ptolemaeo et Theone compositarum (*τῶν προχέλων κανόνων*) exempla Florentinum (Laur. 28, 26) et Leidense (gr. 78); atque illud tam splendide exornatum est, ut in usum domus Augustae scriptum esse facile conicias.

3) Cf. hist. Manichaeorum c. 48.

4) Cf. ad haec omnia Bandurii adnot. ad Constant. Porphy. de administr. imp. c. 36 init., Hergenroether l. c. II p. 594 sqq., Hirsch *Bysant. Stud.* p. 255 adn. 6. Adde Nicolai patriarch. ep. 139 Mign. CXI p. 365.

χοῦς ὡς διστόμῳ τῷ τῆς ἀληθείας λόγῳ διχάσειεν¹⁾), ita eum Manichaeos quoque sive Paulicianos ut ad ecclesiae gremium reduceret acerrime operam dedisse consentaneum est.²⁾ Nonne igitur gratissimum illi facturum fuisse existimabimus qui veteres libros anti-manichaeos conquirendo et colligendo praesidium simul et telum suppeditasset, quo propugnaretur pariter fides Christiana et incesserentur hostes infensissimi?

Ergo, ut brevi comprehendam, haud ita multo postquam Basilius Macedo rerum potitus est, homo quidam eruditus libros aliquot ad Manichaeorum opiniones refutandas maxime idoneos describendos curavit descriptosque imperatori bellum Paulicianorum agitati una cum carmine illius laudes et ipsius vota continente tradidit.

Perexigua huius syllogae pars servata est codice Mediceo. Existit igitur hoc loco nova quaestio, num aliae forte eius reliquiae possint indagari.

Ex librorum contra Manichaeos scriptorum numero, quos permultos fuisse vel Epiphanius panar. LXVI 21 et Theodoretus haeret. fab. I 26 et Heraclianus Chal-

1) Cf. Mign. CV p. 672^a, Hergenroether II p. 601. De huius hominis aetate cum mira olim fabulati sint, in medium proferre iuvat codicis bibl. Bodleianae Laudiani 73 (saec. XVI) testimonium. Cuius fol. 102^v 'Nicetae Byzantini philosophi..... contra eos qui symbolo adiecerunt ἄλλοι' libri (nondum ut videtur editi) titulo haec subiciuntur: ἡ (ἦν cod.) δὲ οὗτος ὁ συγγραφεὺς Βυζάντιος ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ υἱοῦ Θεοφίλου, διαρκέσας μέχρι καὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ (cf. Coxe catal. codd. bibl. Bodleianae I p. 559).

2) Cf. etiam supra p. XXVII not. 1.

cedonensis (v. Photii bibl. cod. 85) et Photius hist. Manich. 11 docent,¹⁾ praeter syllogam Mediceam pauci sane diem tulerunt. Atque vetustiorum²⁾ quidem Serapionis Thmuitani commentatio et Titi Bostreni gravissimum opus — vel potius dimidia eius fere pars — sola servata sunt idque codice Genuensi saec. XI.³⁾ Haec autem quasi quodam cognationis vinculo coniuncta sunt cum syllogae Mediceae libris. Et horum enim et illorum ea est condicio, ut quibus falsam esse Manichaeorum doctrinam demonstraretur argumenta non tam ex libris sacris promantur quam ex rerum natura vitaque communi et ex cogitandi disserendique ratione desumantur. Sit hoc ita, non sane necessario inde efficitur Genuensem quoque syllogam — ita enim liceat appellare Titi et Serapionis opera — corporis Medicei olim fuisse partem; quamvis veri simile id esse rem ipsam spectanti non possit non videri. Ecce autem haesitantibus nobis succurrit Photius. Qui cum in bibliotheca⁴⁾ Heracliani copiis usus praecipuos Ma-

1) Porphyrii Gazensis cum Iulia Manichaea disputationem sese litteris mandasse narrat Marcus diaconus vit. Porph. c. 88.

2) Sylloga librorum antimanichaeorum recentioris aevi inest codici Sinaitico 388 saec. IX, qui continet Pauli Ioannisque Christianorum cum Manichaeis disputationes aliaque ab A. Mai nov. patrum bibl. IV 2 p. 80—110 ex codice Vatic. gr. 1838 (s. XIV/XV ut fertur) edita, praeterea *περὶ τοῦ δυσωνύμου Μάνευτος* (inc. ὁ Μάνης οὐκ ἔστι ἀπὸ Χριστιανῶν) i. Cyrilli Hierosolymitani catech. VI 21 sqq., quod fugit Gardthausenium catal. codd. graec. Sinaiticorum p. 89 sq.

3) Cf. act. academiae Berolinensis 1894 p. 479 sqq.

4) Cod. 85 p. 65^b Bk. Commemorat Hegemonium τὸν τὰς

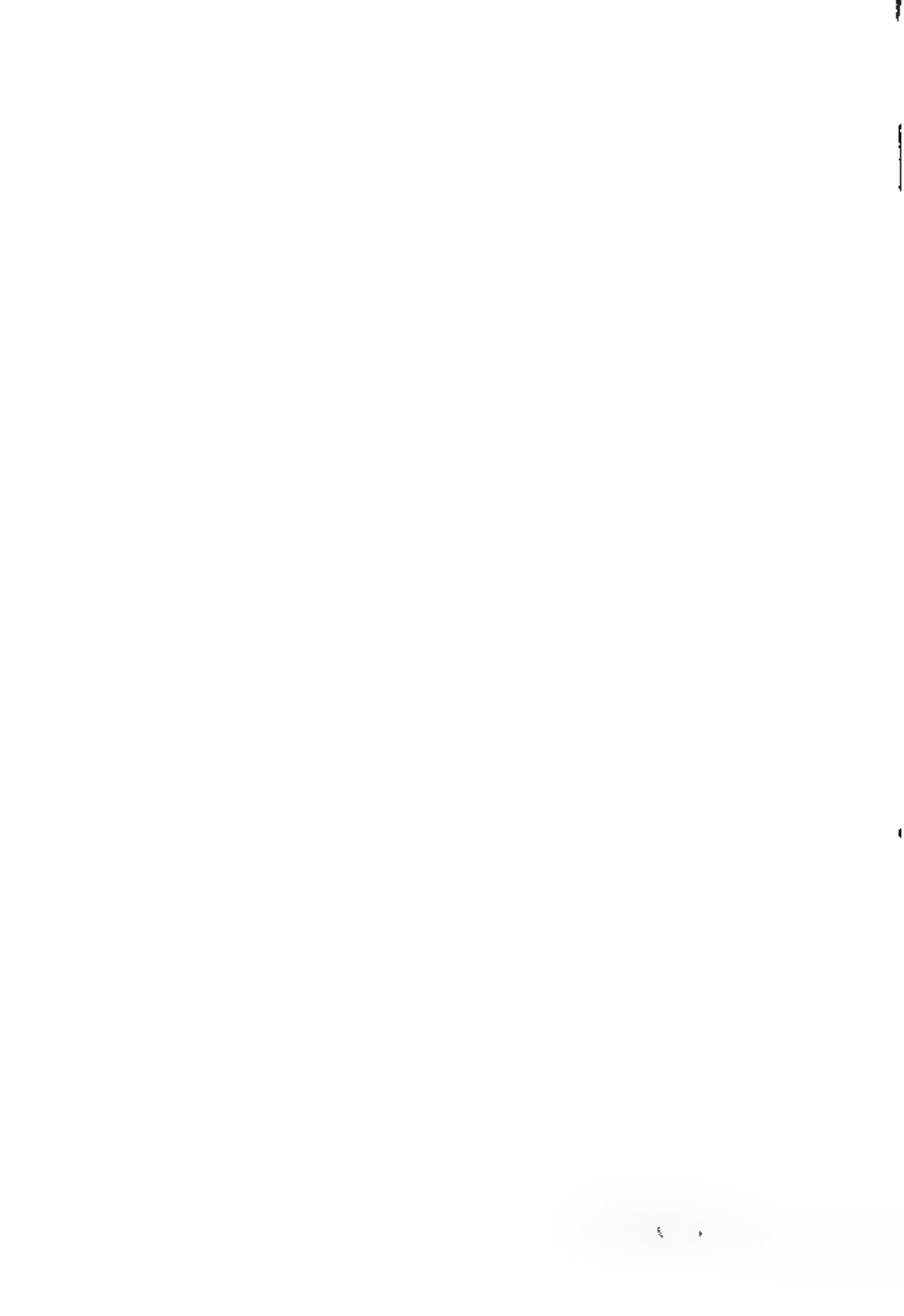
nichaeorum adversarios enumerasset, in primo de eorum rebus et opinionibus libro¹⁾ praeter illum amplissimi XX librorum operis conditorem solos commemorat Titum Bostrenum, Serapionem Thmuitanum, Alexandrum Lycopolitanum²⁾, ipsos utriusque syllogae scriptores potissimos, idque ita ut manu eum versasse illorum opera credas. Photium vero ea scripsisse vidimus non multo ante annum 867, corpus illud Basilio imperatori traditum est non multo post hunc annum. Facile igitur quispiam in eam adducatur opinionem ut ne id quidem sine Photio tunc exule factum esse putet³⁾, cum praesertim primus et unicus Alexandri testis sit et Christianum eum fuisse contendat, sicut etiam eius libro in codice Basiliensi inscriptum legitur *Ἀ. Α. ἐπιστρέψαντος ἐξ ἐθνῶν* — quae verba eam ipsam ob causam adiecta esse coniecero, ne offenderet pagani hominis liber cum Christianis coniunctus. Sed haec lubrica, perquam autem probabile opinor est codicem illum Basilio imperatori donatum praeter Didymum Alexandrum Methodium continuisse cum alios fortasse tum Titum et Serapionis libros.

Ἀρχελάου . . . ἀντιλογίας ἀναγράφαντα, Titum Bostrenum, Georgium Laodicenum, Serapionem Thmuitanum, Diodorum (Tarsensem).

1) C. 11: *Τίτος τε ὁ Βοστρηνῶν ἐπίσκοπος καὶ Σαραπίων ὁ τῆς Θμούεως ὃ τε τῆς πόλεως Λύκων Ἀλέξανδρος τοὺς ἀρχιερατικοὺς ἐγκειρισμένους νόμους.*

2) Acta Archelai graeca illo tempore non iam extitisse et Photii et Petri Siculi ex libris cognoscitur.

3) Cf. Photii machinationem a Niceta narratam in vita Ignatii: Mansi XVI p. 284, Migne CV p. 565.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΥΚΟΠΟΛΙΤΟΥ

[ΕΠΙΣΤΡΕΨΑΝΤΟΣ ΕΞ ΕΘΝΩΝ]

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΑΝΙΧΑΙΟΥΣ ΔΟΞΑΣ

M codex Medicus
C editio Combesii
P Mignei Patrologia

I Ἡ Χριστιανῶν φιλοσοφία ἀπλή καλεῖται. αὕτη ^{f. 179}
 δὲ ἐπὶ τὴν τοῦ ἠθους κατασκευὴν τὴν πλείστην ἐπι- ^{P. 8 C}
 μέλειαν ποιεῖται αἰνιττομένη περὶ τῶν ἀκριβεστέρων
 λόγων περὶ θεοῦ· ὧν τὸ κεφάλαιον τῆς περὶ ταῦτα
 σπουδῆς εἰκότως ἂν ἅπαντες ἀποδέξαιτο, ἐνθα τὸ 5
 ποιητικὸν αἷτιον τιμιώτατον τίθενται καὶ πρεσβύτατον
 καὶ πάντων αἷτιον τῶν ὄντων. ἐπεὶ καὶ τοῖς ἠθικοῖς
 τὰ ἐργωδέστερα παραλείποντες, οἷον τίς τε ἡ ἠθικὴ
 ἀρετὴ καὶ λογικὴ, καὶ ὅσα λέγεται περὶ ἠθῶν καὶ
 παθῶν, περὶ τὸν ὑποθετικὸν διατρίβουσι τόπον, στοι- 10
 χεῖα μὲν πρὸς ἐκάστης ἀρετῆς ἀνάληψιν οὐκ ἀποδι-
 δόντες, παραγγέλματα δὲ παχύτερα ὡς ἐτύγγανεν ἐπι-
 σωρεύοντες, ὧν ὁ πολὺς δῆμος ἀκούων — ὡς ἐκ τῆς
 πείρας ἔστι μαθεῖν — σφόδρα ἐπιδίδωσιν εἰς ἐπιεί-
 κειαν, καὶ τῆς εὐσεβείας χαρακτῆρ ἐνιζάνει αὐτῶν τοῖς 15
 ἠθεσιν ἀναξωπυρῶν τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης συνηθείας
 συνειλημμένον ἠθος καὶ κατ' ὀλίγον εἰς τὴν τοῦ καλοῦ
 αὐτοῦς ὄρεξιν ὀδηγῶν.

Εἰς πλείστα δὲ ταύτης ὑπὸ τῶν ἐπιγενομένων μερι-
 σθείσης ζητήσεις συνέστησαν πλείονες καθάπερ ἐν τοῖς 20
 ἐριστικοῖς, ἀφ' ὧν ἐντρεχεστέρους μὲν ἄλλους ἑτέρων

1 αὕτη M; corr. C, talia non adscribam, nisi aliquo modo
 dubitari potest 7 καὶ τοῖς: f. πάν τοῖς 12 ἐπισωρεύοντες
 M; corr. C 15 καὶ τις Elter 17 f. ἠθος

μάλλον καὶ ζητητικωτέρους, ὡς ἂν τις εἴποι, γεγονέναι
 συμβέβηκεν, καὶ τινες ἤδη καὶ αἰρέσεων προύστησαν·
 ἀφ' ὧν ἢ κατὰ τὸ ἤθος ἄδηλος κατασκευῆ ἔμαρταίνετο
 p.40 τῆς μὲν κατὰ τὸν λόγον ἀκριβείας οὐκ ἐφικνουμένων
 5 τούτων ὅσοι τῶν αἰρέσεων ἠγείσθαι ἠξίουν, τοῦ δὲ
 πολλοῦ πλήθους στασιαστικώτερον πρὸς αὐτὸ διατεθέν-
 f.179^rτος, κανόνος δὲ οὐδενὸς | ὑπόντος οὐδὲ νόμων ἀφ' ὧν
 τῶν ζητήσεων πορίσασθαι λύσιν. καθάπερ δὲ ἐν τοῖς
 ἄλλοις ἢ φιλοτιμία εἰς ὑπερβολὰς ἐκπίπτουσα οὐκ ἔστιν
 10 ὅτι οὐ λυμαίνεται, Π οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τούτων τῇ
 καινότητι τῶν δοξῶν ἑκάτερος τὸν πρὸ αὐτοῦ ὑπερ-
 βάλλεσθαι σπουδάζων εἰς ἀνήνυτον πρᾶγμα τὴν ἀπλῆν
 ταύτην ἐμβεβλήκασιν φιλοσοφίαν· ὥσπερ ὁ λεγόμενος
 Μανιχαῖος, ὃς Πέρσης μὲν τις ἔστιν τὸ γένος, κατὰ
 15 γε τὴν ἐμὴν δόξαν πάντας ὑπερβαλὼν τῷ θαυμάσια
 λέγειν· καὶ οὐ πάλα μὲν ἐπεπόλασεν ἢ τούτου καινο-
 τομία — πρῶτός γέ τις Πάπος τοῦνομα πρὸς ἡμᾶς
 ἐγένετο τῆς τοῦ ἀνδρὸς δόξης ἐξηγητῆς καὶ μετὰ τοῦ-
 τον Θωμᾶς καὶ τινες ἕτεροι μετ' αὐτούς —, αὐτὸς δὲ
 20 ἐπὶ Οὐαλεριανοῦ μὲν γεγονέναι λέγεται, συστρατεῦσαι
 Σαπώρω τῷ Πέρση, προσκρούσας δέ τι τούτῳ ἀπο-
 λωλέναι.

Τοιάδε οὖν τις φήμη τῆς ἐκείνου δόξης ἀπὸ τῶν
 γνωρίμων τοῦ ἀνδρὸς ἀφίκετο πρὸς ἡμᾶς. ἀρχὰς ἐπί-

8 ἄδηλος: f. ἀκίβδηλος vel ἄδολος vel tale. ἀκίβδηλος
 conit. Usener 6 ἀπὸ M 7 εἰκότος M: corr. C ἀφ'
 ὧν . . . πορίσασθαι: cf. e. g. Philostr. v. soph. I 16 ὡς οὐδὲν
 οὕτω δεινὸν ἐρόντων ἄχος δὲ μὴ ἔξελεῖν τῆς γνώμης
 11 f. ἑκαστος 17 Πάπος: cf. p. XIII 1 20 post λέγεται
 addendum καὶ aut cum C τε post συστρατεῦσαι 21 προσ-
 κρούσα M: προσκρούσαντα C, corr. xi 24 <δύο> ἀρχὰς C
 cf. 9, 17

θεοῦ θεὸν καὶ ὕλην, εἶναι δὲ τὸν μὲν θεὸν ἀγαθόν, τὴν δὲ ὕλην κακόν· ἀγαθῷ δὲ πλείονι τὸν θεὸν ὑπερβάλλειν ἢ κακῷ τὴν ὕλην. τὴν δὲ ὕλην λέγει οὐχ ἢν Πλάτων, τὴν πάντα γινομένην δταν λάβῃ ποιότητα καὶ σχῆμα — διὸ πανδεχῆ καὶ μητέρα καὶ τιθήν(ην) καλεῖ 5 — καὶ Ἀριστοτέλης, τὸ στοιχεῖον περὶ δὲ τὸ εἶδος καὶ ἢ στέρησις, ἀλλ' ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα· τὴν γὰρ ἐν ἐκάστῳ τῶν ὄντων ἄτακτον κίνησιν, ταύτην ὕλην καλεῖ. συντετάχθαι δὲ τῷ θεῷ δυνάμεις ἑτέρας οἷον ὑπηρέτιδας, ἀγαθὰς πάσας, καὶ ἄλλας τῇ ὕλῃ ὁμοίως, πάσας 10 κακάς. τὸ δὲ λαμπρὸν καὶ τὸ φῶς καὶ τὸ ἄνω, πάντα ταῦτα σὺν τῷ θεῷ εἶναι, τὸ ἀμυδρὸν δὲ καὶ τὸ σκότος καὶ τὸ κάτω σὺν τῇ ὕλῃ. εἶναι δὲ καὶ τῷ θεῷ ὀρέξεις, ἀλλὰ καὶ ταύτας ἀγαθὰς, καὶ τῇ ὕλῃ ὁμοίως, ἀλλὰ πάσας κακάς. III εἰς ἐπιθυμίαν οὖν ποτε τὴν ὕλην 15 ἐλθεῖν εἰς | τὸν ἄνω ἀφικέσθαι τόπον, ἀφικομένην δὲ f.180 θαυμάσαι τὸ τε λαμπρὸν καὶ τὸ φῶς ὅσον ἦν παρὰ τῷ θεῷ, καὶ δὴ θέλειν τὴν ἀρχὴν ταύτην κατασχεῖν τὸν θεὸν παρωσαμένην. τὸν δὲ καὶ βεβουλήσθαι μὲν ταύτην τιμωρήσασθαι, ἀπορεῖν δὲ κακοῦ ᾧ δὴ καὶ 20 τιμωρήσεται· μὴ γὰρ εἶναι κακὸν ἐν θεοῦ οἴκῳ. [πέμψαι οὖν τινα δυνάμιν, τὴν ὑφ' ἡμῶν καλουμένην ψυχὴν, ἐπὶ τὴν ὕλην, ἣτις αὐτῇ διὰ πάσης μιχθήσεται· ἔσεσθαι γὰρ τῆς ὕλης θάνατον τὸν μετὰ ταῦτά ποτε τῆς δυνάμεως ταύτης χωρισμόν.] οὕτως οὖν κατὰ πρόνοιαν τοῦ 25

2 cf. Plato civ. II 358° πλείονι δὲ κακῷ ὑπερβάλλειν τὸ ἀδικεῖσθαι ἢ ἀγαθῷ τὸ ἀδικεῖν 5 καλεῖ: Tim. 49^a sqq.
6 Aristot. organ. II p. 402 sqq. Waitz 21 ἐν θεοῦ οἴκῳ ut 27, 12: cf. Plat. Phaedr. p. 247^a

5 τιθήν M: correxi cl. Plat. Tim. 49^a 52^d 88^d 17 f. θαυμάσαι τε τὸ λ. (et 18 καὶ δὴ <καὶ>?)

θεοῦ μεμίχθαι τὴν ψυχὴν τῇ ὕλῃ, ἀνόμοιον τι πρᾶγμα
 ἀνομοίω.) ἐν δὲ τῇ μίξει συμπαθεῖν τῇ ὕλῃ τὴν ψυχὴν·
 ὡσπερ γὰρ ἐν φαύλῳ ἀγγεῖῳ συμεταβάλλεσθαι πολ-
 λάκις τὸ ἐνυπάρχον, οὕτω δὲ καὶ ἐν τῇ ὕλῃ τοιοῦτό
 5 τι τὴν ψυχὴν παθοῦσαν παρὰ τὴν οὖσαν ἡλαττωσθαι
 φύσιν εἰς μετουσίαν κακίας. οἰκτεῖραι οὖν τοῦτο τὸν
 θεὸν καὶ πέμψαι τινὰ ἑτέραν δύναμιν, ἣν ἡμεῖς καλοῦ-
 p. 50 μεν δημιουργόν· ἧς δὲ ἀφικομένης καὶ τῇ κοσμοποιῶ
 ἐπιχειρηκυίας ἀποκεκρίσθαι τῆς ὕλης ἐκεῖνο τῆς δυ-
 10 νάμεως, ὅσον ἀπὸ τῆς μίξεως οὐδὲν ἦν ἄτοπον πεπον-
 θός, καὶ γεγονέναι ἥλιον καὶ σελήνην πρῶτον, τὸ δὲ
 ἐν μετρία γεγονὸς κακία ἀστέρας καὶ τὸν οὐρανὸν
 σύμπαντα. τῆς οὖν ὕλης ἧς ἀπεκρίθησαν ἥλιος καὶ
 σελήνη τὸ μέρος ἐκτὸς τοῦ κόσμου ἀπεληλάσθαι, καὶ
 15 εἶναι ἐκεῖνο πῦρ, καυστικὸν μὲν σκοτώδες δὲ καὶ ἀφει-
 γές, νυκτὶ προσόμοιον. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις στοιχείοις
 καὶ φυτοῖς καὶ ζώοις τοῖς ἐν τούτοις ἀνωμάλως φέρε-
 σθαι τὴν θεῖαν δύναμιν μεμιγμένην. διὸ δὴ καὶ τὸν
 κόσμον γεγονέναι καὶ ἐν αὐτῷ ἥλιον καὶ σελήνην ταῖς
 20 γενέσεσιν καὶ ταῖς φθοραῖς ἀεὶ τὴν δύναμιν τὴν θεῖαν
 τῆς ὕλης ἀποχωρίζοντας καὶ πρὸς τὸν θεὸν παρα-
 πέμποντας. IV ἐπὶ γάρ τοι τῷ δημιουργῷ ἑτέραν
 δύναμιν ἐπὶ τὸ φωτοειδὲς τοῦ ἡλίου κατελθοῦσαν ταῦτα
 f. 180^r διαπραγματεύσασθαι, καὶ εἶναι καὶ ἐμφανὲς τὸ πρᾶγμα
 25 καί, ὡς ἂν τις εἴποι, τυφλῷ δῆλον. ἐν μὲν γὰρ ταῖς
 αὐξήσεσιν τὴν σελήνην λαμβάνειν τὴν ἀποχωρισμένην
 δύναμιν ἀπὸ τῆς ὕλης καὶ πλήρη γίνεσθαι ταύτης τὸν

1 μεμίχθαι M 8 συμεταβάλλεται C 10 f. ἐπὸ τῆς μ.
 cf. 7, 25. 19, 9 18 expectaveris τῆς οὖν ὕλης ἐκεῖνο τὸ μέρος
 οὐ ἀπεκρίθησαν κτέ. 22 ἐπεὶ εἶ 23 κατέλκουσαν M: corr. C
 cf. act. Archelai p. 68 sq. Routh² 27 πλήρης M: corr. C

χρόνον τοῦτον, πληρωθεῖσαν δὲ ἐν ταῖς μειώσεσιν εἰς
 τὸν ἥλιον ἀναπέμπειν· τὸν δὲ πρὸς τὸν θεὸν ἀφιέναι,
 ποιήσαντα δὲ τοῦτο ἐκδέχεσθαι πάλιν τὴν ἀπὸ τῆς
 ἑτέρας πανσελήνου πρὸς αὐτὸν τῆς ψυχῆς μετοίκησιν
 καὶ παραλαβόντα ὁμοίως πρὸς τὸν θεὸν ἕαν αὐτομάτως 5
 φέρεσθαι καὶ τοῦτο διὰ παντὸς ἐκπονεῖν. καὶ εἰκόνα
 δὲ ἐν ἡλίῳ ἐωρᾶσθαι τοιαύτην, οἷόν ἐστι τὸ τοῦ ἀν-
 θρώπου εἶδος, καὶ ἀντιφιλοτιμήσασθαι τὴν ὕλην ποι-
 ῆσαι τὸν ἄνθρωπον ἐξ αὐτῆς κατὰ τὴν διὰ πάσης αὐτῆς
 τῆς δυνάμεως μίξιν, ἔχοντα καὶ αὐτὸν τι τῆς ψυχῆς· 10
 πολὺ μέντοι συμβεβλήσθαι τὸ εἶδος εἰς τὸ πλεῖον τι
 παρὰ τὰ ἄλλα θνητὰ ζῶα τῆς δυνάμεως τῆς θείας τὸν
 ἄνθρωπον μετασχεῖν, ὑπάρχειν γὰρ αὐτὸν θείας δυνά-
 μεως εἰκόνα. τὸν δὲ χριστὸν εἶναι νοῦν· ὃν δὴ καὶ
 ἀφικόμενόν ποτε ἀπὸ τοῦ ἕνω τόπου πλειστόν τε τῆς 15
 δυνάμεως ταύτης πρὸς τὸν θεὸν λελυκέναι καὶ δὴ καὶ
 τὸ τελευταῖον ἀνασταυρωθέντα παρασχέσθαι γνῶσιν
 τοιῶδε τρόπῳ καὶ τὴν δύναμιν τὴν θείαν ἐνηρμόσθαι,
ἐνεσταυρωσθαι τῇ ὕλῃ. ἐπεὶ οὖν ἀπόλλυσθαι τὴν ὕλην
 ἐστὶ θεοῦ δόγμα, ἀπέχεσθαι μὲν ἐμψύχων πάντων, 20
 σιτιῶσθαι δὲ λάχανα καὶ πᾶν ὃ τι ἀναίσθητον, ἀπέχε-
 σθαι δὲ γάμων καὶ ἀφροδισίων καὶ τεκνοποιίας, ἵνα
 μὴ ἐπὶ πλεῖον ἢ δύναμις ἐνοικήσῃ τῇ ὕλῃ κατὰ τὴν
 τοῦ γένους διαδοχὴν. μὴ ἐξάγειν δὲ ἑαυτοὺς μηχανω-
 μένους κάθαρσιν ὧν ἐλυμήνατο ἢ μίξις τῆς ὕλης τὴν 25
 δύναμιν. Ὡς τὰ μὲν κεφαλαιωδέστερα ὧν λέγουσιν
 ἐστὶν ταῦτα. τιμῶσι δὲ μάλιστα ἥλιον καὶ σελήνην
 οὐχ ὡς θεούς, ἀλλ' ὡς ὁδὸν δι' ἧς ἐστὶν πρὸς θεὸν

2 ἀπιέναι M: ἀφιέναι scripsi, an cl. l. 5 <ἕαν> ἀπιέ-
 ναι? 8 τῆς ἀπὸ τῆς M: possis etiam deleto τῆς priore scri-
 bere πρὸς αὐτὸν 10 μίξιν M et sic semper 26 f. τὰ μὲν <οὖν>

f. 181 ἀφικέσθαι. | ἀποχωρισθείσης δὲ ἀκριβῶς τῆς θείας δυνάμεως τὸ ἔξω πῦρ φασὶ συμπεσόν ἐαυτὸ τε καὶ τὸ ἄλλο σύμπαν, ὅ τι δᾶν λείπεται τῆς ὕλης, συγκαταφλέξειν.

p. 6C Οἱ δὲ [ἐν τούτοις χαριέστεροι καὶ ἑλληνικῶν οὐκ ἄπειροι λόγων ἀναμιμνήσκουσιν ἡμᾶς ἐκ τῶν οἰκείων, ἐκ μὲν τῶν τελετῶν τὸν κατατεμνόμενον Διόνυσον τῷ λόγῳ ἐπιφημίζοντες ὑπὸ τῶν Τιτάνων, καθάπερ λέγουσιν αὐτοὶ τὴν θείαν δύναμιν μερίζεσθαι εἰς τὴν ὕλην·
 10 ἐκ δὲ τῶν ποιήσεων τῆς γιγαντομαχίας, ὅτι μηδὲ αὐτοὶ ἠγνόησαν τὴν τῆς ὕλης κατὰ τοῦ θεοῦ ἄνταρσιν. ἐγὼ δὲ ὥς μὲν ταῦτα οὐχ ἱκανὰ ψυχαγωγῆσαι τοὺς ἀβασανίστως τὸν λόγον προσιεμένους οὐκ ἂν εἴποιμι, ὅπου γε καὶ τινὰς τῶν συνεσχολακώτων ἡμῖν ἐν τῷ
 15 φιλοσοφεῖν μετέστησεν ἢ τοιαύτη ἀπάτη τῶν λόγων πρὸς ἐαυτήν· εἰς ἐξέτασιν δὲ ὅπως ἔχει νῦν ἐμαυτὸν καθεὶς ἀπορῶ τί χρήσωμαι. οὔτε γὰρ διὰ τινῶν λόγων νενομισμένων εἰσὶν αὐτῶν αἱ ὑποθέσεις, ἵνα κατὰ ταύτας τὴν ζήτησιν ποιησώμεθα, οὔτε τινὲς ἀρχαὶ ἀπο-
 20 δείξεων, [καὶ] ἵνα τὸ ταύταις ἐπόμενον θεασώμεθα. ἔρμαιόν τε ἀληθῶς ἐστὶν τὸ τῶν ἀπλῶς λεγομένων φιλοσοφεῖν, οἳ τὰς παρ' αὐτοῖς γραφὰς παλαιάς τε καὶ νέας ὑποστησάμενοι — θεοπνεύστους εἶναι ὑποτιθέμενοι — τὰς σφῶν αὐτῶν δόξας ἐντεῦθεν περ-
 25 νουσιν καὶ ἐλέγχεσθαι μόνον τῆνικαῦτα δοκοῦσιν, ἐάν

5 sqq. cf. Tit. Bostren. III 1 (Augustin. c. Adimant. 18 p. 144, 28 Zycha) 7 sqq. cf. Lobeck Aglaopham. p. 710 sqq.

3 ὅ τι δᾶν: cf. 38, 3 ἐνθα δᾶν et Usener in Fleckeiseni annal. 1878 p. 66 20 καὶ delevi, nam excidisse quicquam veri est dissimile; an ἵνα καὶ? 21 ἔρμαιόν τε M

τι μὴ ταύταις ἀκόλουθον ἢ λέγεσθαι ἢ πράττεσθαι ὑπ' αὐτῶν συμβαίνει· καὶ ὅπερ αἱ παρὰ τοῖς φιλοσοφοῦσιν καθ' Ἑλληνας τῶν ἀποδείξεων ἀρχαί, αἱ προτάσεις αἱ ἕμεσοι, τοῦτο παρ' αὐτοῖς ἐστὶν ἢ τῶν προφητῶν φωνή. ἐνταῦθα δὲ τούτων μὲν ἀπάντων ἐκβαλλομένων, λεγο- 5 μένων δὲ ὧν πρότερον ἐπεμνήσθην ἄνευ τινὸς ἀποδείξεως, ἀναγκαίου δὲ ὄντος μετὰ λόγου | ποιήσασθαι f.181^v τὴν ἀπόκρισιν, ἀλλὰ μὴ πιθανώτερα ἕτερα παραθεῖναι καὶ μᾶλλον ψυχαγωγεῖν δυνάμενα, χαλεπωτέρα ἢ ἐφοδος καὶ ἐτι μᾶλλον δυσκολωτέρα, ὅτι καὶ ποικίλους 10 τοὺς λόγους ποιεῖσθαι δεῖ. εἴτε γὰρ ἀκριβέστεροι, τοὺς ὑπὸ τούτων ἄνευ τινὸς πίστεως προκατειλημμένους λάθοιεν ἄν· εἴτε εἰς ψυχαγωγίαν γένοιοντο, εἰς τὰς αὐτὰς λαβὰς ἐμπεσοῦνται, ἐξ ὁμοίων γὰρ γεγονέναι δόξουσιν. διὸ πολλῆς καὶ μεγάλης φροντίδος δεῖ καὶ θεοῦ 15 ὡς ἀληθῶς, ὃς τοῦ λόγου ἠγήσεται.

VI Δύο ἀρχὰς ὑποτίθεται, θεὸν καὶ ὕλην. εἰ μὲν τὸ γιγνόμενον τοῦ ὄντος ἀποχωρίζων, οὐχ ὁμοίως φαύλη ἢ ὑπόθεσις, ἵνα μήτε ἡ ὕλη ἑαυτὴν ποιῆ καὶ τὸν τῶν ἐναντίων ἀποδέχηται λόγον, ποιούσά τε καὶ 20 πᾶσχουσα, μήτ' αὖ τοιαῦτα πάλιν ἕτερα περὶ τὸ ποι-

15 cf. morem Platonis in suscipienda rerum difficultium disputatione deos invocantis (Stallbaum ad Phileb. 25^b, legg. 893^b) et Platoniorum velut Philonis de incorr. mundi init., Numenii apud Euseb. pr. ev. XI 18 p. 537^a, Plotini (e. g. IV 9, 4), Iamblichii v. Pyth. init., Aristidis Quintiliani I 3, Syriani proll. comm. in Hermog., Procli in Parmenid. et in Euclid. proll. I, Simplicii in Aristot. de anima al.

2 συμβαίνει M 3 προτάσεις διάμεσοι M: correxi cl. Aristot. anal. post. I 2 p. 72^a7 et sim. 11 οἷτε et 13 εἴτε M: εἴτε utroque loco scripsi suadente etiam Buechelero
14 δοξάζουσιν M: δόξουσιν scripsi 17 ὑποτίθενται M: correxi, cf. ἀποχωρίζων l. 18 et αὐτοῦ 10, 4

ητικὸν αἴτιον θεωρῆται, ἃ οὐδὲ λέγειν ἴσως θέμις —
καίτοι οὐ δεομένου τοῦ θεοῦ πρὸς τὰ ἀποτελέσματα ὕλης,
ἐν ὑποστάσει δυναμένων γίνεσθαι πάντων πρὸς ἐκείνον
τὸν νοῦν. εἰ δέ, ὅπερ μᾶλλον λέγεσθαι δοκεῖ ὑπ' αὐ-
5 τοῦ, ἢ ἄτακτος κίνησις τῶν ὄντων ἐστὶν <ἢ> ὕλη,
πρῶτον μὲν λανθάνει ἑαυτὸν ἕτερον ποιητικὸν αἴτιον
ὑφιστάμενος, κακοποιὸν μὲντοι, οὐχ ὄρα δὲ καὶ τὸ
ἐπόμενον, ὅτι εἰ θεὸν πάντως ὑποστατέον καὶ ὕλην,
ἑτέρα τις ὕλη τῷ θεῷ ὑποστήσεται, ἵνα ἑκατέρω τῶν
p.70 ποιητικῶν αἰτίων ἡ ὑποκειμένη ὑπάρχη ὕλη. ἀντι-
τοίνυν δύο τέτταρας ἡμῖν ποιῶν ἀρχὰς ἐπιδειχθήσεται.
θαυμαστὴ δὲ καὶ ἡ ἀντιδιαίρεσις. εἰ γὰρ θεὸς ἐστὶν
παρ' αὐτῷ ὅπερ τὸ ἀγαθόν, καὶ βούλεται ὑφίστασθαι
αὐτῷ ἐναντίον, διὰ τί οὐ καθάπερ τινὲς τῶν Πυθα-
15 γορείων τὸ κακὸν αὐτῷ ἀντιτίθησιν; ἀνεκτότερον γοῦν
ὑπ' ἐκείνων λέγεται δύο εἶναι ἀρχάς, τὸ ἀγαθὸν καὶ
τὸ κακόν, στασιάζειν δὲ ταύτας συνεχῶς, ἐπικρατεῖν
f.182 δὲ τὸ ἀγαθόν· εἰ γὰρ τὸ κακὸν ὑπερέχοι, φθαρθήσεσθαι
πάντα. ὅλως γὰρ καθ' αὐτὴν μὲν ἡ ὕλη οὔτε σῶμά
20 ἐστὶν οὔτε ἀκριβῶς ἀσώματόν τι οὔτε ἀπλῶς τόδε τι,
ἀλλ' ἀόριστός τις προσλαβοῦσα τὸ εἶδος γίνεται ὠρι-
σμένη, οἷον τὴν πυραμίδα μὲν πῦρ, τὸ ὀκτάεδρον δὲ
ἀήρ, τὸ εἰκοσάεδρον δὲ ὕδωρ, κύβον δὲ γῆ. πῶς οὖν
ἐστὶ τῶν στοιχείων ἡ ἄτακτος κίνησις ἢ ὕλη; καθ'
25 ἑαυτὴν μὲν οὖν οὐκ ἐστὶν ὑποστατή, ἢ γὰρ κίνησις
ἐν τῷ κινουμένῳ· οὐ δοκεῖ δὲ τοιοῦτον εἶναι ἢ ὕλη,

19 sqq. et 26 sqq. cf. Bonitz Ind. Aristot. p. 785^b 25 sqq.
21 sqq. cf. Plat. Tim. 55^d ibique Stallbaum 25 sq. cf. Plat.
Tim. 57^e, Aristot. phys. III 1 et 3, Procl. de motu I 20 al.

5 <ἢ> addidi cl. l. 24. 11, 3 al. 14 πυθαγορείων M:
corr. C 16 λέγεσθαι M 23 f. <τὸν> κύβον

ἀλλὰ μᾶλλον τὸ πρῶτον ὑποκείμενον καὶ ἀρρῦθμιστον καὶ ἀφ' οὗ τὰ ἄλλα. ἐπεὶ τοίνυν ἢ ἄτακτος κίνησις ἐστὶν ἢ ὕλη, πότερον ἦν ἀεὶ σὺν τῷ κινουμένῳ ἢ ποτε κεχώρισταί τούτου; εἰ μὲν γὰρ ποτε ἦν καθ' αὐτήν, οὕτω γε οὐκ ἂν ἦν, οὐδεμία γὰρ κίνησις ἄνευ τοῦ 5 κινουμένου· εἰ δὲ ἀεὶ ἐν τῷ κινουμένῳ ἦν, πάλιν αὖ δύο ἄρχαι οὕτω γε ὑποστήσονται, τὸ κινοῦν καὶ τὸ κινούμενον· ποτέρῳ οὖν αὐτῶν ψηφίζεται, ἵνα ἐκείνο μετὰ τοῦ θεοῦ ὑποστησώμεθα πρῶτον;

VII Προσέτι δὲ τῷ λόγῳ ἐφόλκιον τὸ ἄτακτον, 10 ἐξόριστον παντελῶς τοῦτο· ὁπότε γὰρ μὴ κίνησις, εἰκότως ἂν λέγοιτο. τίς δὲ καὶ τῶν κινήσεων ἢ ὕλη; πότερον ἢ κατ' εὐθείαν ἢ ἢ κυκλοφορητική <ἦ> ἢ κατ' ἀλλοίωσιν ἢ ἢ κατὰ γένεσιν καὶ κατὰ φθοράν; ἀλλ' ἢ μὲν κυκλοφορητική οὕτω κοσμία, ὥστε τῇ τοῦ παντός 15 ἀποδέδοται τάξει· οὐ κατὰ τούτους δὲ ταύτην αἰτιᾶσθαι ἐν ἧ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, οὓς μόνους θεῶν αἰδεῖσθαι φασιν. ἀλλὰ τὴν ἐπ' εὐθείας; ἀλλὰ καὶ ταύτη πέρας ἐστίν, ἢ τοῦ ἰδίου τόπου τευξίς. πάντη γὰρ τὸ γήινον πέπαιται κινούμενον ὅταν γῆς ἐπιλάβηται, πᾶν τε 20 ζῶον καὶ φυτὸν αὐξανόμενον ὅταν τοῦ ἰδίου ὄρου ἐφίκηται, ὥστε ἢ τούτων στάσις εὐλογώτερος ἂν θάνατος γένοιτο τῇ ὕλη <ἦ> ἢ ὑπ' αὐτῶν ταύτη πλεομένη ἀνήνυτος τελευτή. τὴν δὲ κατὰ γένεσιν καὶ φθοράν οὐδὲ ἐπινοῆσαι οἶόν τε τῇ ὑποθέσει ταύτη προσή- 25 κουσάν· ἀγένητος γὰρ αὐτοῖς ἐστὶν ἢ ὕλη. εἰ δέ γε τὴν | κατ' ἀλλοίωσιν κίνησιν ἀποδώσουσιν αὐτῇ — δοκοῦσι f.182^v γὰρ μάλιστα τοῦτο λέγειν, ἐπεὶ διὰ τῆς ὕλης καὶ

1 ἀρρῦθμιστον M 10 προσέστι C 11 f. ἐξοριστέον
13 <ἦ> add. C 19 f. πᾶν τε 23 <ἦ> addidi 24 f. καὶ
<κατὰ>

μεταβολὰς ἡθῶν καὶ ἐν τῇ ψυχῇ κακίας εἶναι λέγου-
 σιν —, σκοπεῖν ἄξιον ὅπως ποτὲ καὶ ταῦτά φασιν.
 ἀλλοιοῦσα γὰρ αὐτὴν ἀεὶ ἄρξεται ἀπ' ἀρχῆς καὶ τοῦ
 μέσου προιοῦσα ἐπιλήψεται καὶ εἰς τὸ τέλος οὕτως
 ἄφίξεται· ἀλλ' εἰς τὸ τέλος ἀφικομένη οὐ στήσεται —
 p.8C εἰ γε οὐσία ἐστὶν αὐτῆς ἢ ἀλλοίωσις —, ἀλλὰ πάλιν
 ἀνακάμψει διὰ τῶν αὐτῶν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καὶ ὁμοίως
 ἐντεῦθεν ἐπὶ τὸ τέλος, καὶ οὔποτε τοῦτο ποιοῦσα παύ-
 σεται. οἷον εἰ ἀλλοιοῖτο ἢ $\overline{A\Gamma}$, μέσον δὲ τὸ \overline{B} , ἀπὸ
 10 μὲν τοῦ \overline{A} ἢ μεταβολὴ ἀφίξεται (ἐπὶ τὸ \overline{B}) καὶ ἐκεῖ-
 θεν ἐπὶ τὸ $\overline{\Gamma}$. πάλιν τοίνυν ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ $\overline{\Gamma}$
 ἐπὶ τὸ \overline{B} ἀνακάμπουσα ἀφίξεται ποτε ἐπὶ τὸ \overline{A} , καὶ
 τοῦτο ἔσται διὰ παντός. ὥσπερ ἀπὸ τοῦ μέλανος ἢ
 μεταβολή, μέσον δὲ τὸ φαιδὸν καὶ ἄκρον τὸ λευκόν·
 15 πάλιν δὲ ἀνάπαλιν ἀπὸ τούτου ἐπὶ τὸ φαιδὸν καὶ
 ὁμοίως ἐπὶ τὸ μέλαν· πάλιν δὲ ἀπὸ τοῦ λευκοῦ ἢ
 ἀρχὴ τῆς ἀλλοιώσεως, ἢ αὐτὴ ἐφοδος. εἰ δὲ VIII κατ'
 ἀλλοίωσιν κακοποιὸς αἰτία ἐστὶν ἢ ὕλη, οὐ μᾶλλον τι
 κακοποιὸς ἢ ἀγαθοποιὸς οὕτω γε δείκνυται. ἔστω γὰρ
 20 ἢ ἀρχὴ τῆς ἀλλοιώσεως ἀπὸ τοῦ κακοῦ, οὐκοῦν οὕτως
 ἀπὸ τούτου διὰ τῶν ἀδιαφόρων ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἢ
 ἀλλοίωσις· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, πάλιν τοίνυν διὰ
 τῶν ἀδιαφόρων ἢ ἀρχή· εἴτ' ἐπὶ τόδε τὸ ἄκρον, εἴτ'
 ἐπὶ τὸ ἕτερον ἢ κίνησις, ὁ αὐτὸς λόγος. καὶ ταῦτα
 25 ἐκ περιουσίας λέγεται· πᾶσα μὲν γὰρ κίνησις περὶ τὸ

8 αὐτὴν M 9 ἢ $\overline{\Delta\Gamma}$: i. γραμμή μέσον δὲ τὸ δεύτερον
 δύο M; corr. C 10 <ἐπὶ τὸ \overline{B} > addidit C 16 πάλιν δ'
 εἰ conl. Usener 17 ἢδη M: εἰ δὲ scripsi 23 non
 sana; aut ἢ ἀρχὴ per errorem repetitum, aut verba aliquot
 omissa sunt velut <ἐπὶ τὸ κακὸν ἢ ἀλλοίωσις· (et ut monet
 Usener) καὶ ὅπως εἴτ' ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἴτ' ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ>
 ἢ ἀρχή

ποσόν, κακίας δὲ καὶ ἀρετῆς ἡγεμών ἐστὶν ἡ ποιότης· ταῦτα δὲ ὅτι καὶ τῷ γένει διώρισται, ἴσμεν.

Πότερον δὲ μόνον ὁ θεὸς καὶ ἡ ὕλη ἐστὶν ἀρχαί, ἢ τι ἕτερον ἀπολείπει ὁ τούτων ἐστὶν ἐν μέσῳ; εἰ μὲν γὰρ μηδέν ἐστὶν, ἅμικτα ταῦτα ὑπολείπεται πρὸς αὐτά 5 — καλῶς γὰρ λέγεται ὅτι, ἵνα τὰ ἄκρα μιχθῆ, δεῖ τι εἶναι ἐν μέσῳ ὅπως ταῦτα συνδέη —· εἰ δέ τι ἕτερον ὑπάρχει, ἀνάγκη πάλιν εἶναι | ἢ ἀσώματον ἢ σῶμα, f. 183 ὥστε τριττὴ ἀρχὴ ἐπεισόδιος γέγονεν.

Πότερον δὲ ὅλως ὁ θεὸς καὶ ἡ ὕλη ἀσώματα, ἢ 10 τὸ μὲν σῶμα τὸ δὲ ἀσώματον, ἢ ἅμφω σώματα; εἰ μὲν γὰρ ἀσώματα ἑκάτερα, οὐδέτερον ἐν οὐδετέρῳ· πλὴν εἰ μὴ ὡς γραμματικῇ ἐν ψυχῇ — τοῦτο δὲ ἄτοπον ἐπὶ θεοῦ καὶ ὕλης ἐπινοεῖν —· εἴτε ὡς ἐν κενῷ, ὡς τινες λέγουσιν τὸ κενὸν τῷ παντὶ περικεχύσθαι, 15 τὸ ἕτερον πάλιν ἀνυπόστατον, οὐσία γὰρ τοῦ κενοῦ τὸ μηδέν· εἰ δὲ ὡς συμβεβηκότα, πρῶτον μὲν ἀδύνατον τοῦτο, οὐσίας γὰρ ἕμοιρα ὄντα οὐδαμοῦ εἶναι δύναται, ὄχημα γὰρ ὥσπερ ἐστὶν ὑποβεβλημένον τοῖς συμβεβηκόσιν ἢ οὐσία. εἰ δὲ σώματα ἑκάτερα, ἀνάγκη ἢ ἅμφω 20 βαρέα εἶναι ἢ ἅμφω κοῦφα ἢ μέσα, ἢ τὸ μὲν βαρὺ ἢ τὸ δὲ κοῦφον ἢ τὸ δὲ μέσον. εἴτε οὖν ἑκάτερα βαρέα, σὺν πάσῃ οὕτω γε ἀνάγκη εἶναι, τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ

6 cf. Plato Tim. 81^b δύο δὲ μόνω καλῶς ξυνίστασθαι τρίτου χωρὶς οὐ δυνατόν· δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινα ἅμφοιν ξυναγωγὸν γίνεσθαι 15 τινες: Stoici, cf. Laert. Diog. VII 140 al.

3 f. εἰσὶν 5 f. ἀπολείπεται αὐτά M: corr. P
14 f. εἰ δὲ 20 εἴτε M 21 expectaveris tale ἢ τὸ μὲν βαρὺ τὸ δὲ κοῦφον ἢ (μέσον, ἢ τὸ μὲν βαρὺ ἢ κοῦφον) τὸ δὲ μέσον. 23 σὺν πάσῃ M: scribendum puto συναφῇ (an συμπαγῇ?) oppositum κεχωρισμένον 14, 2 sicut συνηπται et χωρὶς ἐστὶν 88, 11. συμπαθῆ coni. Usener

τῶν κούφων καὶ ἐπὶ τῶν μέσων· εἴτε παραλλάττοιο, τὸ ἕτερον πάντως τοῦ ἑτέρου ἔσται κεχωρισμένον. ἄλλος γὰρ τῷ βαρεῖ καὶ ἄλλος τῷ μέσῳ καὶ τῷ κούφῳ τόπος, τῷ μὲν γὰρ τὸ ἄνω τῷ δὲ τὸ κάτω τῷ δὲ τὸ μέσον. παντὸς δὲ σφαιροειδοῦς τὸ κάτω μέσον ἐστίν, ἀπὸ γὰρ αὐτοῦ πρὸς πᾶν τὸ μετέωρον ἄχρι τῆς ἄνω ἐπιφανείας πάντοθεν ἐστὶν ἡ ἀπόστασις ἴση· καὶ πάντα πάλιν τὰ βαρέα πανταχόθεν φέρεται ἐπ' αὐτά· διὸ καὶ γέλωτός μοι ἐπήλθεν ἀκούσαντι ὅτι κινουμένη ἡ ὕλη ἀτάκτως — τοῦτο γὰρ αὐτῇ κατὰ φύσιν — εἰς τὴν τοῦ θεοῦ ἀφίκετο χώραν, ἣ ἔστι φῶς καὶ λαμπρὸν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. εἰ δὲ τὸ μὲν σῶμα τὸ δὲ ἀσώματον, πρῶτον μὲν ὃ ἐστὶν σῶμα μόνον κινητὸν ἐστίν· ἔπειτα δὲ εἰ μὲν ἄμικτά ἐστίν, χωρὶς ἑκάτερον κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, εἰ δὲ μέμικται τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ, ἢ ψυχῇ ἢ νοῦς ἢ συμβεβηκὸς ἂν εἴη· οὕτω γὰρ μόνον τὰ ἀσώματα τοῖς σώμασι πάρεστι μίγνυσθαι.

f. 183^v IX Ἀλλὰ πῶς ἠνέχθη εἰς τὴν τοῦ θεοῦ χώραν ἢ ἐκ ποίας αἰτίας; κατὰ φύσιν μὲν γὰρ αὐτῇ τὸ κάτω καὶ τὸ σκότος, ὡς φασιν, παρὰ φύσιν δὲ τὸ ἄνω καὶ τὸ φῶς· ὥστε παρὰ φύσιν τότε γέγονεν αὐτῇ ἡ κίνησις καὶ τοιοῦτόν τι πέπονθεν, οἷον εἰ λίθον τις ἢ βῶλον γῆς εἰς τὸ ἄνω ῥίψειεν· διὸ δὴ ὀλίγον τὰ τοιαῦτα — κουφισθέντα ὑπὸ τῆς τοῦ ῥίψαντος βίας — μετέωρα γεγονότα εἰς τὸν αὐτὸν καταφέρεται τόπον. τὴν οὖν ὕλην τίς ἐκούφισεν εἰς τὸν ἄνω τόπον; δι'

8 βαρεῖ M 8 ἐπ' αὐτά: i. ἐφ' αὐτά (cf. e. g. Plato Tim. 81^a τὸ ξυγγενὲς πᾶν φέρεται πρὸς ἑαυτό), quod fortasse restituendum 9 γέλωτος: excidit unde penderet genetivus, nisi γέλως scribendum 18 ἀλλ' ὅπως M 21 ὡς γε παρὰ φ. M 22 οἷον ἢ M: corr. C

αὐτήν μὲν γὰρ καὶ ἐξ αὐτῆς οὐκ ἂν κινοῖτο ταύτην
 τὴν κίνησιν <παρὰ φύσιν> αὐτῇ ὑπάρχουσαν· δεῖ δὲ
 αὐτὴν ὑπομεῖναι βίαν, ἵνα εἰς τὸν ἄνω τόπον μετεω-
 ρισθῆ, καθάπερ ὁ λίθος καὶ ἡ βῶλος. ἀλλ' ἕτερον
 μὲν οὐδὲν σὺν αὐτῇ ἀπολείπουσιν, τὸν θεὸν δέ. 5
 φανερὸν οὖν τὸ ἐκ τοῦ λόγου συμβαῖνον, ὅτι κατ' αὐ-
 τοῦς ὁ θεὸς βία καὶ ἀνάγκη ταύτην μετέωρον ἐποίησεν
 ὡς αὐτόν.

Καὶ μὴν εἰ κακὸν ἡ ὕλη, πάντως πού εἰσιν αὐτῆς
 καὶ ὀρέξεις τοιαῦται· ἔστι δὲ ἡ μὲν τοῦ κακοῦ ὀρέξεις 10
 φαύλη, ἡ δὲ τοῦ καλοῦ πάνυ σπουδαία. εἰ δὲ τοῦ
 λαμπροῦ καὶ τοῦ φωτὸς ἐπεθύμησεν ἡ ὕλη, οὐ φαύλη
 ἡ ἐπιθυμία· καθάπερ οὐδὲ <εἰ> ἐν κακίᾳ τις ὦν μετὰ
 ταῦτά ποτε ἐπιθυμήσειεν ἀρετῆς. τοῦναντίον γὰρ ἐν
 ἐγκλήματι, τὸ σπουδαῖόν τινα τοῦ φαύλου εἰς ἐπιθυ- 15
 μίαν ἐλθεῖν· καθάπερ ἂν εἰ τὸν θεὸν φαίεν ὀρέγεσθαι
 τῶν τῆ ὕλη προσόντων κακῶν. οὐ γὰρ δὴ τὰ τοῦ
 θεοῦ ἀγαθὰ τοιαῦτα ὑποληπτέον, οἷόν ἐστιν ὁ πλου-
 τος καὶ ἡ πολλὴ γῆ καὶ ὁ πολὺς χρυσός, ὧν ἐλάττων

9—p. 16, 8 cf. Tit. Bostren. I 21 et 24 p. 16, 9 sqq. Lagarde,
 Eriphan. pan. 86, 58 17 sqq. cf. Numen. ap. Euseb. pr. ev.
 XI 18 p. 538^d: Ὅποσα δὲ δοθέντα μέτρισι πρὸς τὸν λαμβάνοντα,
 ἀπελθόντα ἐκ τοῦ δωδωκότος, ἐστὶ θεραπεία χρήματα. . . ταυτί
 μὲν οὖν ἐστὶ θνητὰ καὶ ἀνθρώπινα· τὰ δὲ θεῖα ἐστὶν, οἷα μετα-
 δοθέντα, ἐνθένδ' ἐκείθι γεγεννημένα, ἐνθένδε τε οὐκ ἀκελήλυθε,
 κάκειθι γεγόμενα τὸν μὲν ὤνησε, τὸν δὲ οὐκ ἔβλαψε. . . . τοι-
 οῦτον τὸ χρήμα ἐστὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης, ἢ δοθεῖσα καὶ ληφθεῖσα
 παραμένει μὲν τῷ δωδωκότι, σύνεστι δὲ τῷ λαβόντι ἢ αὐτῇ.
 Plotin. IV 9, 5. Procl. in Alcib. p. 308 Creuzer

1 αὐτήν et αὐτῆς M: corr. P 2 <παρὰ φύσιν> addidi
 9 αὐτῆς: αὐτῇ (cf. 5, 18 sq.) scribendum puto 13 <εἰ>
 add. C 19 sq. f. ὧν ἐλάττωσις (vel -ωμα) γίνεται τῷ κεκτη-
 μένω ἢ εἰς ἕτερον μετάστασις deletis ἀπὸ (ortum ex ἐπί?) τῶν
 ἀνθρώπων

γίνεται τῷ κεκτημένῳ ἢ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων εἰς ἕτερον
 μετάστασις. ἀλλ' εἴ τινα τούτων ὅλως εἰκόνα ἐπινοῆσαι
 δεῖ, τὴν σοφίαν οἶμαι δικαίως ἂν τις παραβάλῃ καὶ
 τὰς ἐπιστήμας. ὥσπερ οὖν οὔτε ἡ σοφία ἐλαττοῦται
 5 οὔτε ἡ ἐπιστήμη οὔτε οἱ αὐτὰς ἔχοντες, ἂν ἕτερος τῶν
 f.184 αὐτῶν μεταλάβῃ, οὕτως οὐδὲ τὸν θεὸν | εὐλογον φθο-
 νῆσαι τῇ ὕλῃ τῆς τοῦ καλοῦ ὁρέξεως — εἰ δὴ κατ'
 αὐτοὺς ὠρέχθη τούτου.

Χ Πολὺ δὲ τοὺς μυθοποιούς ὑπερβεβλήκασιν τοὺς
 10 ἢ τὰ τοῦ Οὐρανοῦ αἰδοῖα τέμνοντας, ἢ τὰς ἐπιβουλάς
 κατὰ τοῦ Κρόνου ὑπὸ τοῦ υἱοῦ συντιθέντας ἵνα αὐτὸς
 κατάσχη τὴν ἀρχὴν, ἢ ποιοῦντας πάλιν τὸν Κρόνον
 τοὺς υἱοὺς κατακίνειν εἶτα διαμαρτάνοντα διὰ τῆς
 τοῦ λίθου εἰκόνης. πῶς γὰρ τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν
 15 οὐ τοιαῦτα, ὅταν πόλεμον ἄντικρυς τῆς ὕλης πρὸς τὸν
 p.10C θεὸν ὑφηγήσονται καὶ μηδὲ ταῦτα μέντοι δι' ὑπονοίας
 λέγωσιν, καθάπερ Ὅμηρος χαίρειν ποιεῖ τὸν Δία ἐπὶ
 τῷ τῶν θεῶν πολέμῳ πρὸς ἀλλήλους ἐν Ἰλιάδι, αἰνι-
 τόμενος τὸ ἐξ ἀνομοίων τὸν κόσμον συγκεῖσθαι, ἡρμο-
 20 σμένων πρὸς ἀλλήλα καὶ νικῶντων τε καὶ νικωμένων.
 καὶ ταῦτά μοι εἰρηται, ἐπειδὴ γιννώσκω τοὺς τοιούτους,
 ἐπειδὴν ἀποδείξεων ἀπορῶσιν, ἐνὶ πανταχόθεν ἀπὸ
 τῶν ποιήσεων συμφέροντας καὶ ἀπολογίαν ταῦτα ὑπὲρ
 τῶν ἰδίων δοξῶν ποιουμένους. οὐκ ἂν δὲ ταῦτα ἐπε-

14 sqq. cf. Serapion. c. Manich. p. 79, 10 sqq. Lagarde,
 Eriphan. pan. 66, 48 17 sqq. cf. Heracl. all. Homer. 52 sqq.
 Porphy. quæst. Homer. I p. 240 sq. Schrader 18 ll. T

3 δὲ καὶ ὡς M: δικαίως scripsi 6 οὔτε M 8 ὠρέχθη
 M: corr C 13 expectes aut κατακίνοντα aut διαμαρτάνειν
 17 f. λέγουσιν 22 ἐνί, ι in litura M: f. ἐπη, quod con-
 etiam Buecheler

πόνθεσαν, εἰ μετὰ τινος φροντίδος φῶτινι δήποτε ἐνε-
τύγγανον.

Καὶ μὴν πάντα μὲν τὰ κακὰ ἀπὸ τοῦ θείου χοροῦ
ἀπελήλαται, ὁ ζῆλος δὲ μάλιστα καὶ ὁ φθόνος· κατα-
λείπουσι δὲ οὗτοι αὐτὰ παρὰ τῷ θεῷ, ὅταν φῶσιν
αὐτὸν τὴν ἐπιβουλήν κατὰ τῆς ὕλης συντάξαι, διότι
δὴ τοῦ καλοῦ ἐπεθύμησεν. τίτι δὲ καὶ ὁ θεὸς ὧν
εἶχεν ἐβουλήθη τὴν ὕλην τιμωρήσασθαι; τὸ μὲν γὰρ
ἀπλοῦν φάναι τὸν θεὸν ἀκριβέστερον οἶμαι ἢ κατὰ
τούτους ἐστίν, καὶ ἡ τῆς ἐννοίας τούτου ἀφήγησις οὐχ
ὡς περὶ τῶν ἄλλων εὐκολος· οὐδὲ γὰρ λόγῳ ἀπλῶς
ἐνδείξασθαι αὐτὴν δυνατόν, διὰ δὲ πολλῆς παιδεύσεως
καὶ πόνου. ἀλλὰ τοῦτό γε πάντες ἴσμεν, ὅτι ἡ ὀργὴ
καὶ ἡ τῆς τιμωρίας κατὰ τῆς ὕλης ὀρεξις πάθη ἐστίν
περὶ τὸν οὕτω διακείμενον συνιστάμενα· ταῦτα δὲ f.184^r
οὐδὲ περὶ τινὰ σπουδαῖον γένοιτο ἂν τὰ παθήματα,
μὴ τί γε περὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτό.

XI Ἐφ' ἕτερα τοίνυν ἤκει πάλιν ὁ λόγος περιφε-
ρόμενος. ἐπειδὴ γὰρ δύναμιν τὸν θεὸν εἰς τὴν ὕλην
καταπέμψαι φασίν, σκοπεῖν ἄξιον, πότερον ἢ δύναμις
αὕτη κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἠλάττωται παρὰ τὸν θεὸν ἢ
ὁμοίως εἶχεν. εἰ μὲν γὰρ ἠλάττωται, τί τὸ αἷτιον;
ὕλης μὲν γὰρ οὐδὲν μετεἶχεν τῶν παρὰ θεῷ, ἐν δὲ
μόνον ἀγαθὸν εἰσάγει, τὸν θεόν, καὶ ἐν κακόν, τὴν
ὕλην. εἰ δὲ ὁμοίως εἶχεν, τίνος ἕνεκα ὅς μὲν ὡσπερ 25

3 cf. multorum imitatione tritam Platonis sententiam
Phaedr 247^b φθόνος ἔξω θείου χοροῦ ἵσταται 8 sq. cf. Plat.
civit. II 380^d 18 ἤκει ὁ λόγος περιφερόμενος: cf. Plat. legg.
II 659^c al.

11 f. ὡσπερ ἡ vel tale

τις βασιλεὺς ἐπέταττον, ἢ δὲ τὸν πόνον τὸν ἀκούσιον ἀνέτλη τοῦτον; καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης δὲ ζητηθήσεται πότερον εἰς τὸ κακὸν ὁμοίαι ἢ ἐλάττους δυνάμεις. εἰ γὰρ ἐλάττους, πάντως γε κακίας ἐλάττους· μετοχῇ ἄρα τοῦ
 5 ἀγαθοῦ αὐταὶ ἂν γένοιοντο, δύο γὰρ ὄντων κακῶν τὸ ἥττον τοιοῦτον κατὰ μετάληψιν τοῦ ἀγαθοῦ πάντως που οὕτως ἔσχηκεν. ἀγαθὸν δὲ οὐδὲν περὶ τὴν ὕλην ἀπολείπουσιν. πάλιν τοίνυν ἀπορία ἑτέρα· εἰ γὰρ τις ἄλλη δύναμις τῷ κακῷ ὑπερβάλλει τὴν ἡγεμονεύουσαν
 10 ὕλην, αὕτη ἐστὶν ἡγεμονικωτέρα, τὸ γὰρ μᾶλλον κακὸν τῆς ἀρχῆς τῆς κατ' αὐτὴν ἡγεῖτο.

XII Τὸ δὲ 'κατέπεμψεν ὁ θεὸς δύνάμιν ἐπὶ τὴν ὕλην' λέγεται μὲν μετ' οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως, ἔστι δὲ πιθανὸν οὐδ' ὀπωσιουῖν, χρηὴ δὲ ὁμοίως καὶ αὐτὸ
 15 τυχεῖν τῶν οἰκείων λόγων. τὸ μὲν γὰρ αἴτιον τούτου p.110 ἐκεῖνο εἶναι φασιν· 'ὅπως μηδὲν μὲν ἢ κακὸν ἀγαθὰ δὲ πάντα, ἔδει μιχθῆναι τὴν δύνάμιν τῇ ὕλη κατὰ τοὺς ἀθλητὰς τοὺς ἐν τῷ συμπλέκεσθαι καταγωνιζομένους τοὺς ἀντιπάλους, ἵνα κρατήσασα τοῦ κακοῦ
 20 παύσῃ αὐτὸ τοῦ εἶναι.' πολὺ δὲ οἶμαι σεμνότερον καὶ τῆς τοῦ θεοῦ ὑπεροχῆς ἐπάξιον τὸ ὁμοῦ νοήματι τῶν ὄντων ἀφανίσαι τὴν ὕλην. ἀλλ' οἶμαι τοῦτο οὐκ ἀπε-
 f.185 δέξαντο διὰ τὸ καὶ | νῦν κακὸν τι ὑπάρχειν, ὃ τὴν ὕλην εἶναι φασιν. τὰ πράγματα δὲ οὐδὲν μᾶλλον
 25 δύνανται παύσασθαι ὄντα τοιαῦτα, ἵνα τις τὸ μὴ μεταβάλλεσθαι εἰς τὰ χεῖρω ἕνια συγχωρήσῃ· ἔδει δέ τινα αἰσθησιν γενέσθαι τούτου, ὅτι μετρίως ὀπωσθή-

4 πάντως τε M f. κακία ἐλάττους δ αὐταὶ M:
 corr. C, an τοιαῦται? 16 ἢ M: corr. C 25 f. δύνανται
 ἵνα i. q. ut *gesetzt dass, selbst wenn*, cf. Orig. c. Cels. I 21.
 III 26. 81 al. Euseb. c. Hierocl. 11. 85

ποτε ἐμειώθη ταῦτα, ἵνα καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπί-
 δας βελτίους ἔχωμεν. καλῶς γὰρ δὴ πρὸς τὸν Ζήνω-
 νος τοῦ Κιτιέως εἴρηται λόγον, ὅς 'τὸ πᾶν ἐκπυρωθή-
 σεται' λέγων 'πᾶν τὸ καίον ἔχον καύση ὅλον καύσει,
 καὶ ὁ ἥλιος πῦρ ἐστὶν καὶ ὃ ἔχει οὐ καύσει;' ἐξ οὗ 5
 συνήγετο, ὡς ᾤετο, τὸ πᾶν ἐκπυρωθήσεσθαι· πρὸς ὅν
 τις τῶν χαριεστέρων εἰρηκέναι λέγεται· 'ἀλλ' ἐγὼ τοι
 χθὲς καὶ πρὸ ἐνιαυτοῦ καὶ πρὸ πλείονος χρόνου εἶδον
 καὶ νῦν ὁμοίως ὄρω οὐδὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ ἡλίου
 πεπονθῶς· χρῆν δὲ σὺν χρόνῳ κατ' ὀλίγον γενέσθαι 10
 τοῦτο, ἵνα καὶ ὅτι ποτὲ ἐκπυρωθήσεται τὸ ὅλον πιστεύ-
 σωμεν.' καὶ πρὸς τὸν Μανιχαίου δὴ λόγον — καίτοι
 σὺν οὐδεμιᾷ πίστει ῥηθέντα — ἢ αὐτῇ οἶμαι ἀπόκρι-
 σις ὅτι 'ἀλλ' οὐδὲν ἐμειώθη ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πρότερον
 ἦν ἐπὶ τοῦ πρώτου γενομένου ἀνθρώπου, ὅπου ἀδελ- 15
 φὸς ἀδελφὸν ἀπόλλυσιν, καὶ νῦν ἔτι ἐστὶν καὶ πόλεμοι
 οἱ αὐτοὶ καὶ ποικιλώτεραι ἐπιθυμίαι· χρῆν δὲ εἰ καὶ
 μὴ κεκαῦσθαι, μεμειῶσθαι γοῦν ταῦτα, ἵνα θαρσήσω-
 μεν ὅτι καὶ καύσεταιί ποτε σὺν τῷ χρόνῳ· ὄντων δὲ
 τῶν αὐτῶν ἐκείθεν τίς ἢ πίστις τῶν εἰς τὸ μέλλον;' 20

XIII Τίνα δὲ καὶ τὰ κακὰ εἶναι λέγει; περὶ μὲν
 γὰρ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην οὐδὲν ἀπολείπει· περὶ

14 sqq. cf. Senec. de benef. I 10, Marc. Antonin. VII 1, Celsus apud Origen. IV 62 (sec. Plat. Theaet. 176*)

3 Κητιέως M: corr. C ἐκπυρωθήσεσθαι C 4 cl.
 Aristot. de anima II 4 p. 416^a15 et Alex. Aphrod. I p. 111, 19
 Bruns et sim. tale fere scribendum videtur <δ> ἔχει καύσαι,
 ὅλον κ. vel ἔχον (dum habet) [καύση], ὅλον κ. vel ἔχον <δ>
 καύσει, nisi plura turbata sunt 10 κεπονθός M: corr. P
 19 καύσηται M: corr. Holstenii exemplar 21 λέγεις M:
 corr. C

δὲ τὸν οὐρανὸν καὶ τοὺς ἀστέρας εἴ τι τοιοῦτον εἶναι
 φησιν, καὶ τί ποτ' ἐστὶν τοῦτο, εὐλογον ἐφεξῆς ζητεῖν.
 ἀλλ' ἢ μὲν ἀταξία κατ' αὐτούς ἐστι τὸ κακὸν καὶ ἡ
 ἄτακτος κίνησις· ταῦτα δὲ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύ-
 5 τως ἔχει, καὶ οὔτε τινὰ τῶν πλανωμένων αἰτιάζεται
 ὡς παρὰ τὸν τεταγμένον χρόνον ἐπιμεῖναι ποτε ζῳδίῳ
 f.185^v ἀξιώσαντα, | οὔτε τῶν ἀπλανῶν ὡς οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς
 μένοντα ἔδρας καὶ μὴ συμπεριπολοῦντα τῇ τοῦ παν-
 τὸς περιφορᾷ ἐν ἑκατὸν ἔτεσιν μίαν μοῖραν ἐπὶ τὰ
 10 ἐπόμενα κινούμενον. ἐν γῆ δὲ εἰ τὸ ἀνήμερον ἐνίων
 χωρίων αἰτιᾶται, ἢ μέμφονται οἱ κυβερνήται τοὺς ἐν
 τῇ θαλάσῃ χειμῶνας, πρῶτον μὲν κατ' αὐτούς τῆς
 τοῦ ἀγαθοῦ μοίρας τὰ τοιαῦτα. εἰ γοῦν ἐπὶ γῆς μηδὲν
 φύοιτο, τάχιστα ἂν ἀπόλοιτο πάντα τὰ ζῳα· τοῦτο δὲ
 15 πολὺ τῆς ἐναπειλημμένης τῇ ὕλῃ δυνάμεως πρὸς τὸν
 θεὸν παραπέμψαι δύναται, καὶ πολλὰς σελήνας δεήσει
 γενέσθαι, ἵνα ἀθρόως χωρήσαι δυνηθῶσι τοσαύτας
 p.12C προσπελαζούσας ψυχὰς. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ περὶ τὴν
 θάλατταν· ἔρμαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι, ἵνα τάχιστα τῆς
 20 πρὸς τὸν θεὸν ὁδοῦ ἔχωνται οἱ ἀπολλύμενοι. οἱ δὲ
 πόλεμοι οἱ ἐπὶ γῆς καὶ λιμοὶ καὶ πᾶν ὃ τι φθοροποιὸν
 ἐν πλείστη τιμῇ κατ' αὐτούς· πᾶν γὰρ τὸ ἀγαθῶν
 αἴτιον τιμητόν, ἀγαθοῦ δὲ αἰτία τὰῦτα ἐκ τῆς συμ-
 βαινούσης φθορᾶς πρὸς τὸν θεὸν παραπέμπει τὴν δια-

20 sqq. cf. Tit. Bostren. II 26

10 κινούμενα M: κινούμενον scripsi ex Hipparchi et Pto-
 lemaei (μαθημ. συντάξ. VII 1—3) doctrina (impugnata a Proclo
 in Tim. IV p. 277^a sqq.) 17 τοσαύταις προσπελάζουσαι
 ψυχαῖς M: corr. C 19 ἔρμαιον M 23 τιμητέον C
 24 scrib. <ἢ> πρὸς κτέ. vel 23 ταῦτα, <ᾧ> ἐκ vel <εἰ> ἐκ ut
 mavult Usener

κρῖνομένην ἀπὸ τῶν ἀπολλυμένων δύναμιν. XIV ἤγνο-
 ἤκαμέν τε, ὡς ἔοικεν, ὅτι ἐν δίκῃ τὸν κροκόδειλον καὶ
 τὸν λέοντα καὶ τὸν λύκον τιμῶσιν Αἰγύπτιοι, ἐπειδὴ
 ταῦτα μάλιστα παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα καρτερώτατα ὄντα
 καταναλίσκει σιτούμενά τε αὐτὰ καὶ πάντα τρόπον 5
 διαφθείροντα, καὶ τὸν αἰτὸν καὶ τὸν ἰέρακα, ὅτι καὶ
 ταῦτα τῶν ἐν αἰέρι καὶ ἐπὶ γῆς ἀσθενεστέρων ζῴων
 ἀναιρετικά. τάχα δὲ κατ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος διὰ
 τοῦτο ἐν πλείστη τιμῇ, ὅτι μάλιστα πάντων ταῖς ἐπι-
 νοίαις καὶ ταῖς τέχναις πλείστα τῶν ζῴων δαμάζειν 10
 εἶωθεν, ἵνα καὶ αὐτὸς μὴ ἀμοιρῇ τούτου τοῦ ἀγαθοῦ,
 βορὰ ἑτέρων γίνεται. πάλιν οὖν αἱ γενέσεις ἄτοποι
 κατ' αὐτοὺς, ἐκ μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος σπέρματος
 πάμμεγά τι | ἀποτελοῦσαι, καὶ πολὺ κάλλιον κατ' αὐ- f.186
 τοὺς ἀνηρῆσθαι ταύτας ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἂν σύν- 15
 τομος ἐγένετο ἀπαλλαγὴ τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς τῆς
 δυνάμεως τῆς θείας. ἀλλὰ τί καὶ πρὸς ἀκολασίας
 καὶ ἀδικίας καὶ πᾶν ὀτιοῦν τοιοῦτον, φήσειέν τις ἂν,
 ὁ Μανικαῖος ἐρεῖ; οὐκοῦν πρὸς ταῦτα βοηθὸς δέδοται
 ἢ παιδευσις καὶ ὁ νόμος; ἢ μὲν παιδευσις ἐκφροντί- 20
 ζουσα τοῦ μηδὲ τοιοῦτόν τι περὶ τοὺς ἀνθρώπους
 συμβάλειν, ὁ νόμος δὲ τιμωρούμενος τὸν ἀλόντα ἐν
 τινι τῶν ἀδικημάτων ὄντα. — ἔπειτα δὲ τί τὸ ἔγκλημα
 τῆς γῆς — εἰ γεωργὸς ἀμελήσειεν τοῦ ταύτην ἡμεροῦν
 — ὅτι ἠλάττωται ἢ τοῦ θεοῦ ἀρχή, ἣτις ἐστὶν κατὰ 25
 τὸ δίκαιον, ὅταν ἢ τὰ μὲν καρπῶν γόνιμα τὰ δὲ μὴ
 τοιαῦτα, ἢ φερομένων τῶν πνευμάτων καθ' ἑτέραν

4 καρτερικώτατα M: corr. Usener 11 f. <καὶ> ἵνα vel
 ἵνα <δὲ> nisi plura exciderunt 14 πᾶν μέγα τι M: correxi
 23 ἔπειτα δὲ: cf. 20, 12 πρῶτον μὲν 25 ὅτι pendet ex
 ἔγκλημα 26 post ὅταν litura quattuor fere litteras capiens

αίτιαν τοὺς μὲν ὠφελείσθαι τοὺς δὲ καὶ ἀβούλητά
τινα ὑπομένειν συμβαίῃ; ἀπείρους τ' οὐκ ἔχοῃν εἶναι
τῆς τῶν ἐνδεχομένων φύσεως καὶ τῆς τῶν ἀναγκαίων,
οὕτω γὰρ οὐκ ἂν τὰ τοιαῦτα ἑτερατεύοντο.

5 XV Πόθεν οὖν ἡδονὴ καὶ ἐπιθυμία; ταῦτα γὰρ
μάλιστα κακὰ εἶναι λέγουσιν, καὶ δι' ἃ μεμισήκασιν
τὴν ὕλην, οὐχ ἕτερα μᾶλλον ἐστίν. ὅτι μὲν οὖν [οὐ]
περὶ τὰ αἰσθητικὰ τῶν ζῴων μόνον ἐστὶ ταῦτα καὶ
οὐδὲν ἕτερον ἀντιλαμβάνεται ἐπιθυμίας καὶ ἡδονῆς ἢ
10 τὰ αἰσθανόμενα, φανερόν. ποία γὰρ αἰσθησις ἡδονῆς
καὶ λύπης φντῶ, ποία δὲ γῆ <ἢ> ὕδατι ἢ ἀέρι; οἱ
δαίμονές τε — εἴπερ εἰσὶν αἰσθητικὰ ζῶα — διὰ τοῦτο
ἴσως τοῖς νενομισμένοις περὶ τὰς θυσίας ἡδονταὶ καὶ
ἀπολειπομένων δυσφοροῦσιν, οὐδενὸς τοιούτου περὶ
15 θεοῦ ἐπινοεῖσθαι δυναμένου. οἱ δὲ λέγοντες 'διὰ τί
p.18C ἡδεταὶ καὶ ἐπιθυμεῖ τὰ ζῶα;' αἰτιάσθωσαν πρότερον,
διὰ τί ἐστὶν αἰσθητικὰ ταῦτα ἢ διὰ τί τροφῆς δεῖται.
ἃ μὲν γὰρ ἦν ἀθάνατα ζῶα καὶ φθορᾶς καὶ αὐξῆς
f.186^v ἀπήλλ, λακται — οἷον ἥλιος καὶ σελήνη καὶ ἀστέρες —,
20 καίτοι ὄντα αἰσθητ(ικ)ά, ἐκτὸς δὲ τούτων ἐστὶν
καὶ τῆς τοιαύτης αἰτιάσεως· ὁ δὲ ἄνθρωπος καὶ αἰσθε-
σθαι καὶ κρίνειν δυνάμενος καὶ δυνάμει σοφός —
ἔχει γὰρ δυνάμιν τοιούτος γενέσθαι — ἀπολαβὼν τὸ
ἴδιον δῆ, καταπατεῖ. XVI ὅλως γὰρ ἄξιον πνθέσθαι
25 τούτων τῶν ἀνδρῶν, πότερον οὐδένα ἄνθρωπον δυνα-

2 τοῦ καὶ χρῆν M: τ' οὐκ ἔχοῃν correxi, τε ut 8, 21
et 21, 2 (an γ'?) ■ διαμεμισήκασιν M: δι' ἃ μ. correxi

7 [οὐ] del. C 8 μόνων M 11 <ἢ> addidi οἱ δαίμονες
δὲ vel οἱ <δὲ> δαίμονές γε Usener 20 αἰσθητά M: corr. C

21 αἰσθεσθαι (ut 33, 5 λογίζεσθαι καὶ αἰσθεσθαι):
tempus praesens est, cf. Bekkeri anecd. p. 183, 9. 216, 7. 359, 6.
Suid. I 2 p. 64^b Bernh. Exempla attulit Schneider ad Plat.
civit. III p. 248

τὸν σπουδαῖον γενέσθαι ἢ τινὰ γε ἐνδέχεται. εἰ μὲν γὰρ οὐδεὶς σοφός, τί δήποτε αὐτὸς ὁ Μανιχαῖος — εἴ γὰρ τοὺς ἄλλους — οὐ μόνον σπουδαῖος εἶναι λέγει, ἀλλὰ καὶ ἄλλους φησὶν ἱκανὸς εἶναι τοιούτους ποιῆσαι; εἰ δ' ὅπως ἔστιν τις, τί κωλύει καὶ πάντας 6 γενέσθαι σπουδαίους; ὃ γὰρ περὶ ἓνα, καὶ περὶ πάντας ἐνδέχεται, καὶ δι' ὧν καὶ εἷς, διὰ τούτων καὶ πάντες ἐνάρετοι ἂν γένοιντο· εἰ μὴ τί φασιν τῆς δυνάμεως πλεῖστον τοῖς τοιούτοις ἐναπολαμβάνεσθαι. πάλιν τοίνυν πρῶτον μὲν τίς χρεῖα τοῦ περὶ τὴν 10 παιδεύειν πόνου; γενοίμεθα γὰρ ἂν καθεύδοντες σπουδαῖοι. ἢ διὰ τί μάλιστα τοὺς ἀκροωμένους αὐτῶν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες εἰς ἐλπίδα ἄγουσι τοῦ καλοῦ; καὶ γὰρ καλινδούμενοι σὺν ταῖς ἐταίραις τὸ οἰκεῖον ἔχοιεν ἂν ἀγαθόν. εἰ δὲ ἢ παιδεύσεις καὶ ἢ περιαγωγή ἢ 15 βελτίων καὶ τὸ σπουδαῖον περὶ τὴν τῆς ἀρετῆς ἀνάληψιν τοιοῦτον αὐτὸν ἀπειργάσαντο, πάντες γινέσθωσαν τοιοῦτοι, καὶ ἀνήρηται ἢ θρυλουμένη ὑπ' αὐτῶν τῆς ὕλης ἄτακτος κίνησις. πολὺ δὲ κάλλιον ἦν τὴν σοφίαν ὄπλον φάναι τοῖς ἀνθρώποις ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδόσθαι, 20 ἢ ὃ ἔστιν αὐτοῖς διὰ τὸ αἰσθητικοῖς εἶναι ἐξ ἐπιθυμίας καὶ ἡδονῆς, τοῦτο κατὰ μικρὸν εἰς τὸ ἀγαθὸν περιάγουσα τὸ ἐπόμενον ἄτοπον ἐξ αὐτῶν ἀνέλη· οὕτω γὰρ αὐτοὶ τε ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενοι διδάσκειν ζηλωτοὶ ἂν ἦσαν τῆς προθέσεως καὶ τοῦ βίου, πολλή τε 25 ἂν ἦν ἐλπίς τοῦ ὅτι ποτὲ παύσεται τὰ κακὰ πάντων

δ cf. act. Archelai p. 88 Routh²

13 τοὺς καλοὺς M: corr. C 14 ἐταίραις M: corr. C
 24 ἐπαγγελλόμενοι: ev in litura tres litteras capiente M 26 τοῦ
 ὅτι: cf. Plotin. II 4, 18 inf. Apain. p. 333, 24 Sp.² Method. de
 libero arbit. 8, 6 al. τὰ κατὰ M: corr. C

f.187 γενομένων σοφῶν. ὃ δοκεῖ μοι | κατανενοημένα δ
 Ἰησοῦς καὶ ἵνα μὴ ἀπεληλαμένοι ὡς τοῦ ἀγαθοῦ
 γεωργοί τε καὶ τέκτονες καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ ἄλλοι
 ἀπὸ τῶν τεχνῶν, κοινὸν συνέδριον καθίσει πάντων
 5 ὁμοῦ καὶ διὰ ἀπλῶν καὶ εὐκόλων διαλέξεων καὶ εἰς
 θεοῦ ἔννοιαν αὐτοὺς ἀπειρηνοχέται καὶ τοῦ καλοῦ εἰς
 ἐπιθυμίαν ἐλθεῖν ποιῆσαι.

XVII Ἀλλὰ γὰρ πῶς ποτε λέγεται τὸ 'κατέπεμψε
 τὴν δύναμιν τὴν θεῖαν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν ὕλην'; εἰ μὲν
 10 γὰρ ἦν αἰεὶ καὶ οὔτε ὁ θεὸς πρότερος αὐτῆς ἐπινοεῖται
 οὔτε ἡ ὕλη, τρεῖς πάλιν οὕτως εἰσὶν ἀρχαὶ κατὰ τὸν
 Μανιχαῖον, τάχα δὲ καὶ πάμπολλαι φανήσονται ὀλίγω
 ὕστερον. εἰ δ' ἐπιγενητή, πῶς ἐστὶν [πῶς] ὕλης ἄμοι-
 ρος αὐτή; εἰ δὲ μέρος ἐστὶν τοῦ θεοῦ, πρῶτον μὲν
 15 σύνθετον καὶ σωματικὸν ἀποφαίνουσιν οὕτως τὸν θεόν·
 p.14C τοῦτο δὲ ἄτοπον καὶ ἀδύνατον. εἰ δὲ ἐποίησεν αὐτὴν
 καὶ ὕλης ἄμοιρός ἐστιν, θαυμάζω πῶς οὐκ ἐσκόπησαν
 οὔτε οὗτος οὔτε οἱ ἀπ' ἐκείνου, ὅτι εἰ — ὃ λέγεται
 κατὰ τὴν ἀληθῆ δόξαν ὅτι τὰ ἐφεξῆς μένοντος τοῦ
 20 θεοῦ ὑποστάσεις εἰσὶν — τὴν δύναμιν ταύτην ἐποίησεν
 βουληθεὶς ὁ θεός, πῶς οὐχὶ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων
 τῶν γενομένων αἰτιος ἐγένετο οὐδὲν ὕλης προύπαρ-
 χούσης προσδεηθεὶς. τὰ μὲν δὴ φαινόμενα ἄτοπα ἐκ

19 Platoniceam dicit, cf. e. g. Plotin. V 1, 3. III 3, 7.
 IV 8, 6

3 f. οἱ ἄλλοι (οἱ) ἀπὸ τ. τ. 6 εἴνοιαν M: corr. C
 ἀπειρηνοχέται: expectaria ἀγηνοχέται, nec tamen mutandum
 8 πάποτε M καταπέμψαι M 13 [πῶς] deleri, possis etiam
 alterum πῶς delere: δ. [πῶς] ἐστίν, πῶς ὕλης κτέ. de hoc cor-
 ruptelarum genere cf. Vahlen ad Aristot. poet.³ p. 265 sq.;
 infra p. 27, 11 14 αὐτη M: corr. apographa

τούτου τοιαῦτα, ἐπόμενα δὲ τὰ ἐξῆς. ἄρα τε γὰρ φύσιν
 εἶχεν ἢ δύναμις φεῖν ἐπὶ τὴν ὕλην; ἢ παρὰ φύσιν
 ἦν αὐτῇ τοῦτο; πῶς οὖν ἐμίχθη; εἰ δὲ κατὰ φύσιν
 αὐτῇ τοῦτο, πάντως που καὶ αἰεὶ σὺν τῇ ὕλῃ ἦν· εἰ
 δὲ τοῦτο, πῶς κακῶς τὴν ὕλην ἀγορεύουσιν μίγμα 5
 οὔσαν ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὴν θείαν δύναμιν; πῶς δὲ καὶ
 φθαρῆσεται μιχθείσης τῆς θείας δυνάμεως πρὸς αὐτὴν
 ἀποχωρησάσης ποτέ; ἔσφξεν γὰρ δὴ τὰ καλὰ καὶ ἑτέρου
 τινὸς ἀγαθοῦ αἰτία γίνεσθαι οἷς ἂν παρῆ εὐλογον ἢ
 διαφθορὰν ἢ ἄλλο τι κακὸν ἕτερον ἐπάγειν αὐτοῖς. 10
XVIII τὸ μὲν γὰρ δὴ σοφὸν τὸ λεγόμενον | ὑπ' αὐτῶν f. 187^v
 ἐκείνὸ ἐστίν, ὅτι ὡσπερ ὁρῶμεν τῆς ψυχῆς τοῦ σώμα-
 τος ἀποξενυχθείσης τὸ σῶμα αὐτὸ ἀπολλύμενον, οὕτω
 καὶ τῆς δυνάμεως ἀφείσης τὴν ὕλην τὸ λειπούμενον —
 ὅπερ ἐστὶν ἡ ὕλη — διαλυθὲν οἰχθήσεται. πρῶτον μὲν γὰρ 15
 οὐχ ὁρῶσιν ὅτι τῶν ὄντων οὐδὲν οἶόν ἐστιν φθείρε-
 σθαι εἰς τὸ μὴ ὄν, τὸ γὰρ μὴ ὄν οὐκ ἐστίν· διασκε-
 δασθέντων δὲ τῶν σωμάτων καὶ μεταβολὴν τινα σχόν-
 των διάλυσις γίνεται, ὡστε τὸ μὲν εἰς γῆν ἀπελθεῖν
 τὸ δὲ εἰς ἀέρα τὸ δὲ εἰς ἄλλο τι. ἔπειτα δὲ οὐ 20
 μέμνηται ὅτι κίνησιν ἄτακτον ὑποτίθενται εἶναι τὴν
 ὕλην. τὸ δὲ δι' αὐτὸ κινούμενον καὶ οὐ ἐστίν οὐσία
 ἢ κίνησις, ἀλλὰ μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχει αὐτῷ,
 πῶς εὐλογον τῆς δυνάμεως ἀπελθούσης παύσασθαι
 τοῦ ὅπερ ἦν πρὶν καὶ τὴν δύναμιν εἰς αὐτὸ κατελ- 25
 θεῖν; οὐχ ὁρῶσι δὲ τὸ παραλλάττον, ὅτι πᾶν μὲν σῶμα
 ψυχῆς ἕμοιρον ἀκίνητον — ἔχει γὰρ καὶ τὰ φυτὰ τὴν
 φυτικὴν ψυχὴν —, τῆς δὲ ὕλης αὐτὴν τὴν οὐσίαν

1 ἄρα γε C 8 ante πῶς videtur excidisse tale (εἰ μὲν
 γὰρ παρὰ φύσιν ἦν αὐτῇ τοῦτο,) 5 μίγμα M constanter
 8 f. σῶζειν 16 f. οὐδὲν ἐστίν οἶον 28 ὑπάρχει M; corr. C

κίνησιν εἶναι φασιν, ἄτακτον μέντοι. κάλλιον δὲ ἦν, καθάπερ ἐπὶ λύρας ἀνάρμοστα μελωδούσης ἢ ῥυθμικῆς ἐλθοῦσα τὸ πᾶν ἡρμωσμένον ἀπειργάσατο, οὕτω δὲ μιχθεῖσαν τὴν θεῖαν δύναμιν τῇ ἀτάκτῳ κινήσει —
 5 ὅπερ ἐστὶν κατ' αὐτοῦς ἢ ὕλη — ἀντὶ τῆς ἐνούσης ἀκοσμίας κόσμον τινὰ αὐτῇ ἐπιτεθεικέναι καὶ αἰεὶ ἐπιθεῖναι τοῦ θεοῦ χοροῦ ἐπάξιον. ἐπεὶ πῶς ποτε αὐτὸς ὁ Μανιχαῖος περὶ τούτων ἐγένετο ἰκανὸς διαλαβεῖν καὶ τῷ ποτε αὐτὰ ἀφηγήσατο; ὡς γὰρ μίγμα γέγονεν
 10 καὶ αὐτὸς τῆς ὕλης καὶ τῆς ἐναποληφθείσης αὐτῇ δυνάμεως, συγχωροῦσιν. εἴτε οὖν ᾧ εἶχεν τῇ ἀτάκτῳ
 p.15C κινήσει ταῦτα ἔλεγεν, πῶς οὐ φαύλη ἢ δόξα; εἴτε τῇ θεῖα δυνάμει, ἀμφίδοξον ἦδη τὸ δόγμα· τῷ μὲν ἀπὸ
 f.188 τῆς θείας δυνάμεως εἶναι, μέτοχον ἀληθείας, τῷ δὲ
 15 [ἀπὸ τῆς ἀτάκτου κινήσεως] τοῦ ἑτέρου μέρους μετέχειν, μεθιστάμενον εἰς τὸ ψεῦδος. XIX εἰ δὲ εἰρητο ὡς ἡ θεῖα δύναμις τὴν ὕλην ἐκόσμησεν καὶ κοσμεῖ, μακρῷ ἂν ἦν σοφώτερον καὶ πρὸς ἀξιοπιστίαν τῶν Μανιχαίου λόγων συμβαλλόμενον μᾶλλον.
 20 Ἄλλὰ γὰρ ἑτέραν δύναμιν κατέπεμψεν ὁ θεός'. ἃ μὲν δὴ εἰρηται περὶ τῆς προτέρας δυνάμεως, κοινὰ καὶ περὶ ταύτης ἐστὶν, καὶ ὅσα ἄτοπα ἔπεται τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῆς πρώτης αὐτῶν δυνάμεως, ταῦτα καὶ νῦν ἐστὶ λέγειν. τὸ δὲ ἄλλο τίς <ἂν> ἀνάσχοιτο; διὰ τί

7 χρόνον M: χοροῦ correxi, cf. 17, 8 et e. g. A. Jahn Method. platoniz. p. 41, 264 9 τὸ M: τῷ (= τίνι) scripsi
 10 αὐτῆς M: corr. C 11 ὡς εἶχεν C 13 τῶν ἐν M: corr. apogr. 15 [ἀπὸ τῆς ἀτάκτου κινήσεως] deleti, adscripta erant ad explicandum quid esset τοῦ ἑτέρου μέρους μετέχειν
 22 περὶ M: scribendum censeo ἐπὶ cl. Aristot. de sens. 2 p. 438^a 14 (δ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀέρος κοινόν ἐστιν); Theophrast. de sens. §. 69 p. 519, 12 Diels (ὄλως δὲ μέγιστον ἐναντίωμα καὶ κοινόν ἐπὶ πάντων) al. 24 <ἂν> addidi

γὰρ δὴ οὐ πάντα μίαν τινα δυναμένην δύναμιν κατέ-
 πεμψεν ὁ θεός; ἢ ἀνθρώπου μὲν νοῦς οὕτως ἐστὶν
 πρὸς πάντα ποικίλος, ὥστε <ὁ> αὐτὸς μὲν εἶναι γεω-
 μετρικός, ὁ αὐτὸς δὲ ἀστρονομικός καὶ τεκτονικός καὶ
 εἴ τι τοιοῦτον, θεῶ δὲ ἄρα ἦν ἄπορον εὑρεῖν τοιαύτην 5
 δύναμιν ἣτις αὐτῷ πρὸς πάντα ἦν ἰκανή, ἵνα μὴ
 πρώτης καὶ δευτέρας δέηται; διὰ τί δὲ ἡ μὲν δύναμις
 ἐστὶν δημιουργική, ἡ δὲ παθητική μᾶλλον, ὥς καλῶς
 αὐτῇ ἔχειν πρὸς τὴν ὕλην κεράννυσθαι; οὐχ ὁρῶ γὰρ
 πάλιν ἐνταῦθα τὸ αἴτιον τῆς τάξεως τοῦ καλοῦ καὶ 10
 τῆς κατ' αὐτοῦ ὑπεροχῆς, εἰ κακὸν [ἦν] οὐκ ἦν ἐν τῷ
 τοῦ θεοῦ οἴκῳ. εἰ γὰρ μόνον καλὸν ὁ θεὸς καὶ μόνον
 κακὸν ἡ ὕλη, μέσα τὰ ἄλλα καὶ μεταξὺ ἀνάγκη φάναι.
 ἀλλὰ εὐρίσκεται τις ποιητῆς διάφορος περὶ τὰ μέσα,
 ὅταν φῶσιν τὴν μὲν δημιουργικὴν αἰτίαν, τὴν δὲ 15
 μικτὴν πρὸς τὴν ὕλην. τάχα οὖν ἐστὶν τὸ προηγού-
 μενον καὶ ἀποπροηγούμενον τοῦτο, ὃ καὶ οἱ νεώτεροι
 λέγουσιν ἐν τῷ περὶ τῶν ἀδιαφόρων λόγῳ.

Τῆς δὲ δημιουργικῆς φασὶν δυνάμεως ἐπιχειρησά-
 σης τῇ κοσμοποιίᾳ ἀποκεκρίσθαι τῆς ὕλης τὸ μείναν 20
 ἐπὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς κἂν τῇ συμμίξει καὶ γεγυμέναι
 ἥλιον καὶ σελήνην, τὸ δὲ μετρίως μετείληφθαι κακίας
 οὐρανὸν καὶ ἀστέρας, λοιπὸν δὲ τὰ ἄλλα ἐντὸς τούτων
 περιειληφθαι ὡς ἔτυχεν μίγματα ὄντα | τῆς τε θείας f. 188^v

17 οἱ νεώτεροι (cf. Anonym. Londin. ed. Diels [Suppl. Aristot. III 1] 2, 22 οἱ νεώτεροι τοῦτ' ἐστὶν οἱ Στωικοί): cf. Laert. Diog. VII 105 al.

2 ἡ M ut constanter fere 3 <ὁ> add. C 9 αὐτῇ M
 11 f κατ' αὐτὸ [ἦν] delevi, cf. 24, 13 16 προηγούμενον
 καὶ ἀποπροηγούμενον scribendum puto 18 διαφορῶν M: cor-
 rexi

δυνάμεως καὶ τῆς ὕλης. XX ἐγὼ δὲ παρὰ πάντα ταῦτα
θαυμάζω πῶς οὐκ αἰσθάνονται σωματικὴν ποιοῦντες
τὴν θεῖαν δύναμιν καὶ τέμνοντες καθάπερ τὰ μέρη.
διὰ τί γὰρ οὐχ ὕλη καὶ ἡ θεία δύναμις, εἰ δὴ ἐστὶν
6 παθητὴ καὶ διαιρετὴ [η] διὰ πάσης αὐτῆς καὶ τὸ μὲν
τι αὐτῆς γίνεται ἥλιος, τὸ δὲ σελήνη; καθαρῶς γὰρ
ταῦτα εἶναι φασὶν τῆς θείας δυνάμεως. τοῦτο δὲ ἦν
δ ἐλέγομεν ἰδίον τῆς ὕλης εἶναι, τὸ μηδὲν τι οὔσαν
καθ' ἑαυτὴν δεχομένην δὲ τὰ σχήματα καὶ τὰς ποιότη-
10 τας πάντα γίνεσθαι τὰ διορισμένα. εἰ οὖν ὡς ἀφ'
ἐνὸς ὑποκειμένου τῆς θείας δυνάμεως μόνον γέγονεν
ἥλιος καὶ σελήνη, ταῦτα δὲ ἕτερα καὶ ἕτερα, διὰ τί μὴ
καὶ ἄλλο τι γένηται; εἰ δὲ πάντα γενήσεται, τὸ συμ-
βαῖνον φανερόν, ὅτι ἡ θεία δύναμις ὕλη καὶ αὐτὴ,
15 πρὸς τὰ σχήματα ποιουμένη. εἰ δὲ οὐδὲν ἕτερον <ἦ>
p.16C ἥλιος καὶ σελήνη τὰ ἐκ τῆς θείας δυνάμεως ἐστὶ
γινόμενα, τὰ ἐναπειλημμένα ἕρα πᾶσιν τοῖς οὔσιν
ἥλιός ἐστὶν καὶ σελήνη καὶ ἕκαστος τῶν ἀστέρων ἥλιός
ἐστὶν καὶ σελήνη ἢ τὸ ἕτερον, καὶ τῶν χερσαίων ζῴων
20 καθ' ἕκαστον καὶ τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἀμφιβίων.
ταῦτα δὲ ὅτι οὐδὲ οἱ τὰ θαύματα δεικνύντες ἀποδέ-
ξαιντο ἔν, οἶμαι παντὶ τῷ δήλῳ εἶναι.

XXI Τὸ δὲ μετὰ ταῦτα ἐπισκοποῦσιν οὐκ εὐθελὴ
ἡ ὁδὸς ἀλλὰ δυσαντοτέρα τῆς παρελθούσης. λέγουσιν

4 εἶδη M 5 [η¹⁰] del. C 6 f. καθαρῶς cf. 38, 20
13 γένηται: cf. Diogen. Oenoandensis (mus. Rhen. XLVII
p. 445) ζητο]ῦμεν ἤδη πῶς ὁ βίος ἡμῶν ἡδὺς γένηται 15 ποι-
ουμένη; secundum figuras accipiens qualitates, ab eo quod est
ποιουσθαι. <ἦ> add. C 24 δυσαντοτέρα: cf. ὑγιώτερος,
προσηνέτερος, παιδοφιλότερος, φιλομεμφότατος, ὀλοσχερότερος
(Nauck Aristoph. Byz. fragm. p. 47 adn. 54, Philol. IV p. 199
adn. 1)

γὰρ μηδὲν ἄτοπον πεπονθέναι κατὰ τὴν σύμμειξιν πρὸς τὴν ὕλην ἥλιον καὶ σελήνην· εἴτα πῶς τὰ ἄλλα ἡλαττώθη παρὰ τὴν ἰδίαν φύσιν οὐκ ἔχουσι λέγειν. εἰ μὲν γὰρ καὶ ὅτε καθ' αὐτὴν ἦν ἡ θεία δύναμις οὕτως εἶχεν ὥστε τὸ μὲν τι αὐτῆς εἶναι καλὸν τὸ δὲ κάλλιον, ⁵ <καὶ> κατὰ τὸν τῶν Ἰπποκενταύρων μῦθον, οἷ τὸ μὲν ἄχρι στηθῶν ἄνθρωποι ἦσαν τὸ λοιπὸν δὲ Ἴαποι — καλὰ μὲν ἑκάτερα τὰ ζῶα κάλλιον δὲ ὁ ἄνθρωπος —, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς θείας δυνάμεως ἔστιν ἐπινοῆσαι τὸ μὲν τι αὐτῆς τῷ καλῷ διαφέρων τὸ δὲ ἐλαττούμενον f.189 κατὰ τοῦτο, καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης δὲ τὸ μὲν ὑπάρχει ὑπερβολὴν τινα ἔχον κακίας <.....> — τὰ ἕτερα μὲν ἕτερα καὶ ἕτερα <.....> —, ἄλλος ἂν ἦν λόγος. ἐνεδέχεται γὰρ ὑπολαβεῖν ὅτι ἐμφρονέστερ' ὄντα ἐξ ἀρχῆς ἥλιος καὶ σελήνη τὰ ἦττον πονηρὰ τῆς ὕλης εἰς τὴν σύμμι- ¹⁵ ξιν ἐξελέξατο, ἵνα μένη ἐπὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ἐξασθενησάντων τηλικῶνδε πονηρευμάτων ἐκβιάσασθαι τοσαύτην ὑπεροχὴν ἐν τῷ ἀγαθῷ· τὰ δὲ ἄλλα μέρη αὐτῆς ἦν πεσόντα, οὐκ ἀπρονοήτως μὲν, οὐ μὴν μετὰ τῆς ἴσης προνοίας, ἀπολαῦσαι μᾶλλον κακίας τῆς ἐν ²⁰ αὐτῇ κατὰ τὸ ποσὸν ἕκαστον. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν διάφορον περὶ τῆς δυνάμεως ταύτης παρ' αὐτῶν λέγεται ἀλλ' ὁμοία διὰ πάσης αὐτῆς θεωρεῖται, ἀπίθανος ὁ λόγος ὅτι ἐν μὲν τῇ συμμίξει τὸ μὲν ἔμεινεν ἀκέραιον τὸ δὲ μετέσχεν κακίας τινός.

26

XXII Λέγουσι δὲ ὅτι καὶ ἥλιος καὶ σελήνη τὴν

6 <καὶ> addidi 8 f. καλλίων 12 <τὸ δὲ ἔλλειψιν κακίας> vel <τὸ δὲ ἐλάττονα κακίας> vel tale videtur excidisse
 13 καὶ ἕτερας M: καὶ ἕτερα scripsi dubitanter dein <τὰ ἕτερα δὲ ὡσαύτως> vel aliud simile deesse ratus 14 ἐμφρονέστερον τὰ M 17 τηλικῶν δὲ M ἐκβιάσασθαι M 19 f. ἦν del. et 20 scrib. ἀπέλαυσε? 23 ὁμοία M 24 prius μὲν f. del.

θείαν δύναμιν κατὰ μικρὸν διακρίναντες ἀπὸ τῆς ἕλης
 πρὸς τὸν θεὸν ἀποπέμπουσιν, τῆς σελήνης ἐν ταῖς
 νοσηνίαις μέχρι τῆς πανσελήνου εἰς ἑαυτὴν δεχομένης
 ταύτην εἶτα τῷ ἡλίῳ <δι>δοῦσης, τοῦ δὲ πρὸς τὸν
 5 θεὸν παραπέμποντος. εἰ δ' ἦσαν καὶ κατὰ μικρὸν εἰς
 ἀστρονόμων θύρας φοιτήσαντες, οὐκ ἂν ταῦτα πεπόν-
 θεσαν οὔτε ἠγνόησαν ἂν ὅτι ἡ σελήνη — κατὰ τινὰς
 ἄμοιρος οὔσα ἰδίου φωτός — ὑπὸ τοῦ ἡλίου καταλάμ-
 πεται, καὶ ὅτι οἱ σχηματισμοὶ αὐτῆς εἰσιν παρὰ τὰς
 10 τοῦ ἡλίου διαστάσεις, πανσέληνός τε γίννεται ὅταν
 ἀπέχη τοῦ ἡλίου τὰς ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα μοίρας,
 σύνοδος δὲ ὅταν ἐπὶ τῆς αὐτῆς τῷ ἡλίῳ φέρεται
 μοίρας. Ἐπειτα δὲ πῶς οὐ θαυμαστὸν ὅπως ποτὲ πολ-
 λαὶ οὔσαι αἱ ψυχὰ καὶ ἀπὸ διαφορῶν — καὶ γὰρ τοῦ
 15 κόσμου αὐτοῦ καὶ ζώων καὶ φυτῶν καὶ νυμφῶν καὶ
 δαιμόνων εἶεν ἂν καὶ ἐν τούτοις πτηνῶν χερσαίων
 ἀμφιβίων — διακρίνονται τῇ ὕψει, ἀλλ' ἐν τῷ σώμα
 f. 189^v ὁμοιον αἰετὸν παντὸς φαίνεται ἡμῖν ἐν τῇ | σελήνῃ.
 τί δὲ καὶ τὸ συνεχὲς τοῦ σώματος τούτου καὶ ὅτε
 20 μὲν διχότομός ἐστιν ἡ σελήνη, φαινόμενον ἡμικύκλιον,
 p 17C ὅτε δὲ ἀμφίκυρτος, τοιοῦτον <...;...> πάλιν πῶς ἀνα-
 λαμβάνονται ἐπὶ τὴν σελήνην ἢ ποίῳ χρώμεναι ὀχί-

5 sqq. cf. Augustin. confess. V 6

1 f. διακρίνοντες 4 δοῦσης M: <δι>δοῦσης scripsi, <δια-
 δι>δοῦσης praefert Usener 5 κατὰ delendum censeo
 7 οὐδὲ scribendum videtur 13 desideratur particula negans,
 aut scrib. <οὐκ>ποτε vel tale aut l. 17 ins. μή vel οὐ
 16 εἶεναν M: εἶεν ἂν corr. Buecheler 21 hiat oratio, cum
 alia tum <αἱ δὲ ψυχὰι> ante πάλιν deesse videntur
 22 σχήματι M: ὀχίματι scripsi praesente Combesio qui vertit
 'ac quo usae vehiculo'. Cf. Plat. Phaedr. 247^b et Platoniorum
 doctrinam de qua Method. de resurr. III 18. Jahn animadv.
 in Basil. I p 47 sq. Baenker *Problem der Materie* p. 418 al.

ματι; εἰ μὲν γὰρ κοῦφόν ἐστιν οἶον πῦρ, οὐκ ἔχει
 τῆς σελήνης μόνον εἰκὸς γενέσθαι ἄν, ἀλλ' ἄνωθεν
 διὰ παντός· εἰ δὲ βαρύ, οὐδ' ἀρχὴν πρὸς σελήνην
 ἀφικέσθαι οἶόν τε. τίνα δὲ λόγον ἔχει τὸ πρῶτον
 ἀφικόμενον πρὸς σελήνην μὴ εὐθύς πρὸς ἥλιον ἀνα- 5
 πέμπεσθαι, ἀλλ' ἐκδέχεσθαι τὴν πανσέληνον καὶ τὰς
 τῶν ἄλλων ψυχῶν ἐπιδημίας; ὅτε τοίνυν ἀπὸ τῆς
 πανσελήνου ἢ σελήνης μειοῦται, <ἦ> ἀποχωριζομένη
 δύναμις τὸν χρόνον τοῦτον ποῦ μένει, ἕως ἄν κενω-
 θείσῃ ἢ σελήνη τῶν προτέρων ψυχῶν καθάπερ πόλις 10
 ἔρημος δευτέραν πάλιν δέξεται ἀποικίαν; χρῆν γὰρ
 ἀφορίσθαι καὶ θησαυρόν τινα ἐν τινι μέρει τῆς γῆς
 ἢ τῶν νεφελῶν ἢ ἑτέρου τόπου τινός, ἐνθα αἱ ψυχαὶ
 συναγειρόμεναι ἔτοιμα γίνονται πρὸς τὴν ἐπιδημίαν
 τὴν πρὸς σελήνην. ἀλλὰ πάλιν ἀπορία ἕτερα. διὰ τί 15
 τοίνυν οὐκ εὐθύς πληροῦται ἢ διὰ τί πάλιν τὰς πεν-
 τεκαίδεκα ἡμέρας περιμένει; οὐκ ἔλαττον δὲ τῶν εἰρη-
 μένων θαυμαστὸν καὶ τοῦτο, τὸ μηδέποτε ἀφ' οὗ μέ-
 μνηνται οἱ ἄνθρωποι τὴν σελήνην ἐντὸς πεντεκαίδεκα
 ἡμερῶν πεπληρωῶσθαι, ἀλλὰ μηδὲ ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ 20
 τοῦ ἐπὶ Δευκαλίωνος καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ Φορωνέως,
 ὅτε πάντα ὡς εἰπεῖν τὰ ἐπὶ γῆς διεφθάρη καὶ πολλὴν
 τὴν δύναμιν συνέβη διακεκρίσθαι τῆς ὕλης. χωρὶς δὲ
 τούτων καὶ φορᾶς γενεῶν καὶ ἀφορίας καὶ φθορῶν
 ὁμοίως σκοπεῖν προσῆκεν, ὧν ὡσαύτως μὴ γινομένων 25
 κατὰ τάξιν χρῆν μηδὲ τὴν τάξιν τῶν πανσελήνων

7 vsq. cf. Ephraem, ap. Kessler, p. 285 sq. 17 vsq. cf. Epi-
 phan. pan. 66, 28

8 <ἦ> addidi 14 'γίνονται videtur scriptum fuisse'
 Usener 21 ἐπιφέρων ἕως M: corr. C 24 φορᾶς M: φορᾶς
 corr. C φθορᾶν C, φθορᾶς Usener 26 χρῆ M

μηδὲ τῶν μειώσεων οὕτω τηρεῖσθαι. ΧΧΙΙΙ οὐ παρέρ-
 γως δὲ οὐδὲ τοῦτο προσακτέον, ὅτι εἰ μὲν ἄπειρός
 ἐστὶν ἢ ἐναπειλημμένη τῇ ὕλῃ δύναμις θεία, πρὸς τὸ
 f.190 μειοῦσθαι αὐτὴν οὐδὲν δύναται ἂ διαπραγματεύονται
 5 ἥλιος καὶ σελήνη — τὸ γὰρ λειπόμενον πάλιν ἄπειρον
 ἀπὸ πεπερασμένου τοῦ ληφθέντος· εἰ δὲ ἐστὶν πεπε-
 ρασμένη, χρῆν αἰσθησὶν γενέσθαι ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ,
 πόσον ποτὲ τῆς δυνάμεως ταύτης ἐκ τοῦ κόσμου
 ἐμειώθη· ἀλλὰ πάντα ὁμοίως μένει.

10 Τίνας δὲ μύθους οὐχ ὑπερβέβηκεν τῷ ἀπιθάνῳ
 καὶ ταῦτα, ὅτε κατὰ τὴν ὁφθεῖσαν ἐν ἡλίῳ εἰκόνα τῆς
 ὕλης τὸν ἄνθρωπον δημιουργημάτων εἶναι λέγουσιν; καὶ
 γὰρ εἰκόνες εἰδωλά εἰσὶν τῶν ἀρχετύπων· εἰ δ' ἐν ἡλίῳ
 τὴν εἰκόνα καταλείπουσιν, ποῦ τὸ παράδειγμα, πρὸς
 15 ὅπερ ἢ εἰκῶν αὐτοῖς ἀναπέπλασται; οὐ γὰρ δὴ αὐτόν
 γε τὸν ἄνθρωπον φήσουσιν τὸν ὄντως ἄνθρωπον εἶναι,
 οὐδὲ τὴν δύναμιν τὴν θεῖαν — ταύτην μὲν γὰρ πρὸς
 τὴν ὕλην μιγνύουσιν, ἐν ἡλίῳ δὲ τὴν εἰκόνα ἐωρᾶσθαι
 λέγουσιν, ὅς ἐγένετο κατ' αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν
 20 ὕλην ὕστερον διακρίσεως —, ἀλλ' οὐδὲ τὴν δημιουργι-
 κὴν αἰτίαν — ταύτην γὰρ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς θείας δυ-
 νάμεως καταπεπέμφθαι φασίν, καὶ πρὸ ἡλίου κατ' αὐτοὺς
 πάντως γε ταύτην τακτέον, ἐπειδήπερ ἀφιγμένης αὐ-
 τῆς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην τῆς ὕλης ἀποκεκρίσθαι
 p.18C συμβέβηκεν, ἐν ἡλίῳ δὲ τὴν εἰκόνα ἐωρᾶσθαι λέγουσιν. —
 'πεποίηκεν δὲ ἡ ὕλη' φασὶν 'τὸν ἄνθρωπον.' τίτι ποτὲ

2 τούτῳ M: τοῦτο scripsi προσακτέον: cf. 'Angli' adnot.
 ad Origen. de oratione c. 29 p. 254 Lommatsch, προσεκτέον C
 6 ἀποπεπερασμένου M: corr. C; ἀπὸ (ἀπείρον), π. τ. λ. ?
 10 θυμούς M: μέθους corr. xi 11 ὅτε: scrib. ὅταν, ut
 ceteris omnibus locis

τρόπῳ ἢ πῶς; οὐδὲ γὰρ πλάσασθαι γε τοῦτο δυνατόν. πρὸς γὰρ τῷ εἰδῶλον εἰδῶλου τὸν ἄνθρωπον ὑπάρχειν οὕτω γε κατ' αὐτοὺς καὶ μηδεμίαν ἔχειν ὑπόστασιν, ἔτι οὐδὲ εἰς ἔννοιάν ἐστιν ἦκειν δυνάμενον, πῶς τῆς ὕλης ἔργον ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος· τὸ γὰρ λογίζεσθαι καὶ 5 αἰσθεσθαι οὐδὲ τῆς κατ' αὐτοὺς ὕλης ἐστίν. τίς δὲ κατ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος; ἄρά γε τὸ ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ σώματος μίγμα ἢ τὸ ἕτερον ἢ ὅλης ψυχῆς ἀνωτέρω νοῦς; ἀλλ' εἴτε νοῦς ἐστίν, πῶς τὸ κάλλιον γένοιτ' ἂν τοῦ χειρόνος ἔργον; εἴτε ψυχὴ — ταύτην δὲ τὴν θεϊαν 10 δύναμιν εἶναι λέγουσιν —, πῶς ἀφαιρούμενοι τὸν θεὸν τὴν θεϊαν δύναμιν, ταύτην ὑπὸ τὴν τῆς ὕλης δημιουργίαν κατατάττουσιν; εἰ δὲ | τὸ σῶμα μόνον κατα-f.190^v λείπουσιν, ἀναμιμνησκέσθωσαν πάλιν ὅτι τοῦτο καθ' ἑαυτὸ ἀκίνητον, τῆς δὲ ὕλης τὴν οὐσίαν κίνησιν εἶναι 15 φασιν. ἀλλὰ μὴν ὅτε γε οὐδὲν καθ' ἑαυτὸ ἐπὶ τὴν ὕλην ἄγεσθαι οἴονται, οὐδὲ τὸ ἐκ τούτων συνεστὸς εὐλογον ταύτης ἔργον εἶναι ὑπολαμβάνειν. καὶ μὴν τὸ γινόμενον ὑπὸ του ὅτι πάντως χειρόν ἐκείνου, ἀναμφισβήτητον εἶναι δοκεῖ, οὕτω γὰρ ὁ κόσμος τοῦ 20 δημιουργοῦ χείρων καὶ τῶν τεχνιτῶν ὅσα τούτων ἔργα. εἰ οὖν τῆς ὕλης ἔργον ὁ ἄνθρωπος, πάντως που ταύτης χείρων. ὕλης δὲ κάκιον οἱ ἄνδρες οὐδὲν καταλείπουσιν· καὶ οὐκ ἴσον τῇ ὕλῃ μίγνυσθαι τὴν θεϊαν

18 sqq. cf. Augustin. c. Fortunat. 21 p. 100, 20 et c. Felic. I 19 p. 825, 22 et de nat. boni 34 p. 872, 10 Zycha

6 αἰσθεσθαι: cf. p. 22, 21 17 ἀπάγεσθαι Usener οἴονται: οἶόν τε scribendum videtur συνεστῶς M: cf. Schanz praef. Plat. Theaet. p. XIII τὸ ἐκ τούτων σ.: id quod l. 7 vocavit τὸ ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ σώματος μίγμα 18 ὑπολαμβάνει M: corr. C 21 et 23 χείρων M

δύναμιν ἢ τῷ ταύτης χείρονι. ἃ δὲ οἰκονομούμενοι
λέγουσιν, ταῦτα οὐδὲ ἐπινοῆσαι οἶόν τε. διὰ τί γὰρ
τῆς κρείττονος εἰκόνας εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου ὑπό-
στασιν τὴν ὕλην δεδεῆσθαι νομίζουσιν; ἢ διὰ τί οὐκ
εὐαυτάρκης ἢ εἰκὼν ὡσπερ τῶν κατόπτρων πρὸς τὸ πε-
φηνέναι τὸν ἄνθρωπον, ἢ καθάπερ αὐτὸς ὁ ἥλιος πρὸς
γένεσιν ἀπάντων τῶν γινομένων καὶ φθορὰν αὐτάρ-
κης; — ‘ἐμιμήσατο δὲ τὴν εἰκόνα κατὰ τὴν ποίησιν τῆς
σφαιτέρας αὐτῆς δημιουργίας.’ τίτι ποτὲ ὧν εἶχεν; ἄρα
10 γε τῇ μιχθείσῃ πρὸς αὐτὴν θεία δύναμις; οὐκοῦν ἐν
ὄργάνου λόγῳ θεία δύναμις οὕτω γε πρὸς τὴν ὕλην.
ἀλλὰ τῇ ἀτάκτῳ κινήσει; οὕτως εἰδοποιουῦσι τὴν ὕλην.
ἀλλὰ πάντα γε τὰ ὅμοια ἐν τάξεσιν καὶ ἀκριβείαις διὰ
μιμήσεων ἀφικνεῖται εἰς τέλος· οὐδὲ γὰρ οἰκίαν ἢ
15 πλοῖον ἢ τι ἕτερον τῶν τεχνητῶν δι’ ἀταξίας ἀποτε-
λεῖσθαι οἶόν τε οὐδὲ ἀνδριάντα, ὅνπερ ἢ τέχνη πρὸς
ἀνθρώπου μίμησιν ἐμηχανήσατο.

XXIV Τὸν δὲ χριστὸν οὐδὲ γινώσκοντες, ἀλλὰ
χρηστὸν αὐτὸν προσαγορεύοντες τῇ πρὸς τὸ ἢ στοιχεῖον
20 μεταλήψει ἕτερον σημαινόμενον ἀντὶ τοῦ κυρίως περὶ
αὐτοῦ ὑπειλημμένου εἰσάγοντες νοῦν εἶναι φασιν. εἰ
μὲν τὸ γνωστὸν καὶ τὸ γινώσκον καὶ τὴν σοφίαν
f. 191 αὐτὸν λέγοντες, ὁμόφωνα οὕτως τοῖς ἀπὸ | τῶν ἐκκλη-

6 sq. ὁ ἥλιος — αὐτάρκης: Platoniorum (sec. Plat. civ. VI 509^b) et Stoicorum et Pythagoreorum communis fere haec erat illis temporibus opinio, cf. e. g. papyri Paris. hymn. in Solem v. 4 γεννῶν αὐτὸς ἅπαντα ἅπερ πάλιν ἐξαναλόγεις (Miller *Mélanges* p. 447)

2 οἶονται M: οἶόν τε correxi 5 i. ἢ εἰκὼν ἢ ἐν ἡλίῳ
f. ὡς ἐπὶ τῶν κ. de re cf. Plotin. III 6, 9. 18. p. 280, 15.
286, 16 M. 8 interpunct. corr. Elter 11 f. <ἢ> θεία δ.
16 οἶονται M: οἶόν τε correxi 8περ M 19 f. τῇ <τοῦ ε>
πρὸς κτέ.

σιῶν περὶ αὐτοῦ λέγουσι διαταττόμενοι οὕτω γε ἀλώ-
 σονται. πῶς οὖν τὴν λεγομένην παλαιὰν ἄπασαν ἱστο- p.19 C
 ρίαν ἐκβάλλουσιν; εἰ δὲ ἐπιγενητὸν κατὰ τινας λέγουσιν
 καὶ τῶν ἔξωθεν ἐπεισιόντων καὶ συμβαινόντων, σκο-
 πήσωμεν. οἱ γὰρ δὴ ταύτης προϊστάμενοι τῆς δόξης 5
 πιθανὸν μάλιστα λέγουσιν περὶ τὰ ἕξ ἔτη τῆς αἰσθη-
 τικῆς δυνάμεως διαρθρωθείσης αὐτὸν ἐπεισέρχασθαι.
 εἰ δὴ νοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς κατ' αὐτούς, οὕτω γε ἔσται
 τε ἅμα καὶ οὐκ ἔσται. πρὶν μὲν γὰρ ἐπεισελθεῖν τὸν
 νοῦν οὐδέπω ἐστίν, εἰ γε νοῦς ἐστὶ κατ' αὐτούς ὁ 10
 χριστός· ἀλλὰ μὴν ὄντι γε αὐτῷ ἐπεισέρχεται ὁ νοῦς·
 οὕτως οὖν πάλιν κατ' αὐτούς ἔσται [ὁ νοῦς]. ἔστιν τε
 καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ὁ χριστός. εἰ δὲ
 κατ' αὐτῶν τὴν καλλίστην αἵρεσιν ὁ νοῦς κατ' αὐτούς
 ἐστὶν τὰ ὄντα πάντα, — ἐπεὶ τὴν ὕλην ἀγένητον ὑπο- 15
 τίθενται καὶ ἰσόχρονον ὡς εἶπεν τῷ θεῷ — καὶ νοῦν
 καὶ ὕλην τοῦτον τὸν τρόπον τὸν χριστὸν ὑποτίθενται
 εἶναι, <εἰ> γε τὰ πάντα κατ' αὐτούς ἐστὶν ὁ χριστὸς
 νοῦς ὃν ὅς ἐστιν τὰ πάντα, καὶ ἡ ὕλη ἐν τῶν ὄντων
 καὶ αὐτῇ, ἀγένητος οὐσα. 20

Εἰς ἐπίδειγμα δὲ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τὴν θείαν
 δύναμιν ἐνεσταυρωσθαι τῇ ὕλῃ, καὶ αὐτὸν ὑπομεμε-
 νηκέναι τὸ πάθημα τοῦτο λέγουσιν· ὥσπερ ἀδυνάτου

8 sqq. et 5 sqq. cf. quae adferunt Iamblich. π. ψυχῆς ap.
 Stob. ecl. I 48, 8 p. 317 sq. W. et Nicomachus Geras. in theo-
 logum. arith. p. 49 Ast

12 [ὁ νοῦς] delevi ἔστιν γε M: corr. Usener, qui scri-
 bendum censet κατ' αὐτούς [ἔσται ὁ νοῦς] ἔστιν τε καὶ οὐκ
 ἔστιν 14 f. κατὰ τὴν καλλ. aut κατ' αὐτῆς τῆς κ. αἵρεσιν,
 Platonicos dicere videtur 18 εἶναι γε M: <εἰ> add. C
 21 noli scribere <τοῦ> τοῦτον κτέ., cf. 5, 18 et 7, 17
 23 ὥσπερ κτέ.: 'quasi vero non idem possit Christus, quod

ὄντος ἐκείνου τοῦτο ποιεῖν, ὅπερ αὐτὸς ὁ Μανιχαῖος
 διαπράττεται, λόγῳ περὶ τούτου διδάσκων, ὅτι ἡ θεία
 δύναμις εἰς τὴν ὕλην κατακέκλειται καὶ πάλιν ἀποχω-
 ρεῖ τρόπον <ὄν> αὐτοῖς ἀναπλάττουσιν. τὸ μὲν γὰρ
 5 κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν λόγον εἰπεῖν εἰς λύσιν ἁμαρ-
 τιῶν ἑαυτὸν ἐπιδεδωκέναι ἔχει πίστιν τινὰ πρὸς τοὺς
 πολλοὺς καὶ τῶν ἱστοριῶν τῶν καθ' Ἑλληνας, ὅταν
 φῶσιν τινὰς ὑπὲρ σωτηρίας πόλεων ἑαυτοὺς ἐπι(δε)-
 δωκέναι, καὶ παράδειγμα τοῦ λόγου ἔχει καὶ ἡ Ἰου-
 10 δαίων ἱστορία τὸν τοῦ Ἀβραάμ παῖδα εἰς θυσίαν τῷ
 θεῷ παρασκευάξουσα· τὸ δὲ εἰς πράγματος ἐπίδειξιν
 f. 191^v τῷ παθήματι ὑπάγειν τὸν χριστὸν | πολλῆς ἐστὶν ἁμαρ-
 τίας, εἰς διδασκαλίαν καὶ γνῶσιν τῶν ὄντων τοῦ
 λόγου ὄντος ἀντάρκους.

15 XXV Ἀπέχονται δὲ ἐμψύχων. εἰ μὲν γὰρ ἑτέρου
 τινὸς χάριν, οὐ περιεργαστέον· εἰ δὲ διότι ἡ δύναμις
 ἡ θεία τούτων ἄπεστι μᾶλλον ἢ ἐνυπάρχει πλείων,
 γελοῖον αὐτῇ αὐτῶν ἢ προαίρεσις αὕτη. εἴτε γὰρ τὰ
 φυτὰ ἐνυλα μᾶλλον, εἰς τροφήν καὶ διαίταν χρῆσθαι
 20 τῷ χείρονι πῶς εὐλογον; εἴτε πλείων ἐν τούτοις ἡ
 δύναμις ἡ θεία, τί πρὸς τὴν τροφήν τὰ τοιαῦτα χρή-
 σιμα, τοῦ θρεπτικοῦ καὶ ἀύξητικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς
 ὄντος σωματικωτέρου;

5 sqq. cf. Origen. c. Cels. I 31 et Gregor. Thaummat. ad
 Theopomp. p. 88 sqq. Rysael 10 Genes. 22

Manichaens, dicendo docere' e. q. s. (cf. l. 11 sq.) 3 κατα-
 κέκλειται M: corr. Usener 4 <ὄν> addidi, cf. e. g. Plat. Tim.
 p. 42° τρόπον ὄν κακόνοιτο et Philostr. v. Apoll. 3, 47
 αὐτοῖ C 6 f. <αὐτὸν> ἑαυτὸν 7 καὶ τῶν ἱστ. M: corr. C
 8 ἐπιδωκέναι M, ἐπι in extrema linea, δωκέναι initio
 sequentis scriptum 17 ἀπέστη et πλείων (cf. l. 20) M: correxi
 21 τῇ M: τί correxi

Τὸ δὲ ἀπέχεσθαι γάμου καὶ ἀφροδισίων δεδιότας, μὴ κατὰ τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν ἐπὶ πλεόν ἐνοικήσῃ τῇ ὕλῃ ἢ δύναμις ἢ θεία, θαυμάζω πῶς καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἀποδέχονται. εἰ γὰρ μὴ ἔξαρκεῖ ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια, ὥστε καὶ διὰ γενέσεων καὶ διὰ τῶν αἰῶν (<κατὰ 5 τὰ αὐτὰ>) καὶ ὡσαύτως ἐχόντων ἀποικονομήσασθαι τῆς ὕλης τὴν θείαν δύναμιν, τί ἢ τοῦ Μανιχαίου ἐπίνοια ὑπὲρ τούτου διαμηχανήσασθαι δύναται; οὐ γὰρ δήπου γιγαντεῖω λήματι ὡς ἀληθῶς φησὶν τῷ θεῷ βοηθὸς πρὸς τοῦτο γεγονέναι, ἵνα τὰς γενέσεις ἀναιροῖν σύν- p.20 C τομον ποιήσῃ τὴν τῆς θείας δυνάμεως ἀπὸ τῆς ὕλης ἀναχώρησιν.

Ἄ δὲ λέγεται ὑπὸ τῶν ποιήσεων περὶ τῶν Γιγάντων, ἀντικρὺς μῦθος ἐστίν. οἱ μὲν γὰρ περὶ τούτων διατάττοντες ἐν ἀλληγορίαις τὰ τοιαῦτα προφέρονται 15 τὸ σεμνὸν τοῦ λόγου ἀποκρύπτοντες τῇ τοῦ μύθου ἰδέᾳ· οἷον ὅταν ἡ τῶν Ἰουδαίων ἱστορία φῆ τοὺς ἀγγέλους ταῖς θυγατράσι τῶν ἀνθρώπων εἰς ἀφροδισίων συνελθούσθαι μίξιν, τὰς γὰρ θρεπτικὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῶν ἄνω ἐπὶ τὰ τῆδε (<...>) ἢ τοιαύτη 20 προφορὰ τοῦ λόγου σημαίνει. οἱ ποιηταὶ δὲ ἐκ γῆς ἐνόπλους ἀνασχεῖν λέγοντες τούτους εἴτ' εὐθὺς πρὸς θεοὺς ἀντάραντας ἀπολωλέναι, τὸ ταχὺ καὶ ἐπίκηρον

17 φῆ: Genes. 6, 2 (cf. Philo de gigant. Origen. c. Cels. V 55) 21 cf. Hesiod. theog. 185 sq. sim.

1 δεδιότας M 4 ἔξαρκῆ M: corr. C 5 (<κατὰ τὰ αὐτὰ>) propter καὶ ὡς. necessario addendum, cf. p. 20, 4
 θ γιγαντεῖω λήματι M f. φήσῃ 18 ἀφροδίσιον M: corr. C (cf. Plat. legg. VIII 836°) 20 δεπούσας vel νερούσας vel φερούσας vel tale videtur intercidiisse 23 ἀπάραντας M: ἀντάραντας scripsi (cf. e. g. p. 8, 11)

τῶν σωμάτων ὑποδηλοῦντες, οὕτω τὴν ποιήσιν εἰς
 f.192 ψυχαγωγίαν τῷ θαύματι κατακοσμοῦσιν. | οἱ δὲ οὐδὲν
 εἰδότες τούτων, ἐνθα δᾶν παραλογισμοῦ τινος εὐπο-
 ρῆσαι δύνωνται, ὀπόθεν δήποτε ἐκείνο ἔρμαιον ἐαυτῶν
 5 ποιοῦνται, ὡσπερ διαπραγματευόμενοι τὸ ἀληθὲς πάσῃ
 τέχνῃ καταγωνίσασθαι.

XXVI Τὸ δὲ πῦρ αὐτοῖς τὸ καυστικὸν μὲν ἀφεγ-
 γὲς δέ, τὸ ἐκτὸς τοῦ κόσμου, ποῦ ἴδρυνται; εἰ μὲν γὰρ
 ἐπὶ τὸν κόσμον, τί τὸ αἴτιον τοῦ ἀπαθῆ εἶναι μέχρι
 10 τοῦ παρόντος τὸν κόσμον; εἰ γὰρ διαφθείρει ποτὲ
 αὐτὸν πλησιάσαν, καὶ νῦν πρὸς αὐτὸν συνῆπται. εἰ
 δὲ χωρὶς ἐστὶν οἷον ὡς ἐν ἰδίῳ τόπῳ μετέωρον, τί
 παθὸν ὕστερον ἐπιπεσεῖται τῷ κόσμῳ; ἢ πῶς τοῦ
 ἰδίου τόπου ἐκστήσεται; ὑπὸ τίνος ἀνάγκης καὶ βίας;
 15 τίνα δὲ καὶ ὕλης χωρὶς ἐπινοεῖν τοῦ πυρὸς ὑπόστασιν
 ἢ πῶς τὸ ὑγρὸν τούτῳ ἐστὶν τροφή ἢ ὅσα λέγεται
 φυσικώτερον, οὐ τοῦ παρόντος λόγου ἐστίν. ἐκείνο
 δὲ πάντως πού φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων, τὸ γὰρ
 πῦρ τὸ τοῦ κόσμου ἐκτὸς ἀκριβῶς ἐστὶν ἢ λεγομένη
 20 ὑπ' αὐτῶν ὕλη· ἐπειδήπερ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη κα-
 θαροὶ καθαρῶν ὄντες τῆς θείας δυνάμεως ἀπεξεύχθη-
 σαν τοῦ πυρὸς τούτου οὐδὲν ἐαυτῶν ἐν τῷ πυρὶ
 τούτῳ ὑπολείψαντες μέρος, τοῦτο ἦν ἡ ὕλη καθ' ἐαυ-
 τήν, τὸ ἀκριβῶς ἄμικτον πρὸς τὴν θείαν δύναμιν.
 25 ὥστε ἂν κενωθῆ κόσμος τῆς κατ' αὐτοῦ θείας δυνά-

4 ἔρμαιον M 9 'f. ἐπὶ τῷ κόσμῳ, vereor ne accusativum
 librarius Byzantinus commiserit' Usener 10 διαφθερεῖ C
 13 καθῶν M: corr. P 20 sqq. est quasi quaedam καλι-
 δρομία periodi, de qua cf. C. Fr. Hermann ad Plat. civit.
 I 329^a, Stallb. ad legg. VII 313^b al. 25 possis etiam ὡστ'
 ἐὰν κόσμος omissio articulo saepius Tit. Bostren. velut
 p. 18, 20. 23 Lag. f. κατ' αὐτὸν

μεως, πάλιν τοιοῦτον ὑπολειφθήσεται πῦρ. πῶς οὖν
 τὸ πῦρ ἢ διαφθερεῖ τι ἢ ὑπ' ἄλλου φθαρήσεται; πρὸς
 γὰρ τῷ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου ἀπαθὲς εἶναι —
 φίλον γὰρ μᾶλλον τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον — οὐχ ὁρῶ
 πῶς γενήσεται ἢ φθορά. ὃ γὰρ γενήσεται ἢ ὕλη τῆς 5
 θείας δυνάμεως ἀποξευχθεῖσα, τοῦτ' ἦν πρὶν καὶ με-
 μιχθαι πρὸς αὐτὴν τὴν θείαν δύναμιν. εἰ τοίνυν
 ἀπολείται ἐρημωθεῖσα τῆς θείας δυνάμεως, διὰ τί μὴ
 καὶ ἀπώλετο πρὶν καὶ τὴν θείαν δύναμιν <...> ἢ
 ἄλλη δημιουργία, ἵνα ἀπόληται ἢ ὕλη, καὶ τοῦτο 10
 ποιήσῃ μέχρις ἀπείρου; καὶ τί τὸ ὄφελος; ὃ γὰρ μὴ
 ἐγένετο ἐκ τοῦ πρώτου βουλήματος, πῶς | ἐκ τοῦ δευ- f.192v
 τέρου γενήσεται; ἢ τίς ὁ λόγος θεῷ ἀναθεῖναι πράγ-
 ματα ἃ οὐδ' ἐπ' ἀνθρώπου καλῶς ἔχει ὑπονοεῖν; τὸ γὰρ
 ἀδύνατον πρόσεστιν τῷ βούλεσθαι ἐπὶ τῶν τοιούτων, 15
 πρὸς τῷ μηδὲ τὸ βούλεσθαι, κἂν δυνατὸν ἦ, προχει-
 ρως χρῆναι λέγειν· πλὴν εἰ μὴ τι ἕτερον θεὸν καὶ
 τὸν ἐπέκεινα οὐσίας λέγουσιν, ὥσπερ καινὴν τινα p.21 C
 εἰσάγουσιν ὕλην καὶ οὐχὶ τὴν ὑπειλημμένην παρὰ τοῖς
 νοῦν ἔχουσιν, ἣν ἢ μὴ παντάπασιν οὐσαν ὁ λόγος 20
 εὐρίσκει ἢ τὸ πάντων ἔσχατον καὶ μόγις εἰς ἐννοιαν
 νόθον ἀφικνεῖσθαι δυνάμενον.

ἀλλὰ γὰρ τὸ πῦρ τὸ ἀφεγγὲς ἄρα γε πλεόν ἐστίν

4 sqq. cf. Tit. Bostren. I 40 (Didym. c. Manich. c. 14 p. 213
 inf. Basnag. Ioann. Damasc. dial. c. Manich. c. 76) 22 cf.
 Plat. Tim. 52^b (Plotin. II 4, 10 al.)

6 μεμίχθαι M 9 excidisse videtur tale <πρὸς αὐτὴν
 μεμίχθαι; καὶ διὰ τί τῆς ὕλης ἀποχωρίζει τὴν θείαν δύναμιν
 (vel διὰ τί τῆς θείας δυνάμεως μηχανᾶται ἀναχώρησιν)>
 11 ὄφελος M: corr. P 14 ἔχειν M: an εἶχεν? f. ἐπινοεῖν
 15 βουλευέσθαι M 16 πρὸς τὸ M: corr. C 18 f. ὥσπερ
 <καὶ> καινὴν

τῆς μελλούσης ἐρημωθήσεσθαι ὕλης ὑπὸ τῆς θείας
 δυνάμεως ἢ ἔλαττον; ἀλλ' εἰ μὲν ἔλαττον, πῶς κατα-
 γωνιεῖται τὸ πλεόν; εἰ δὲ πλεόν, ἐπανάγειν μὲν αὐτὸ
 πρὸς αὐτὸ δυνήσεται τῆς αὐτῆς ὄν φύσεως, οὐ μὴν
 5 διαφθείρει γε αὐτό, ὥσπερ οὐδὲ ὁ Νεῖλος τοὺς ἀπ
 αὐτοῦ ἀποτεμνομένους κόλπους.

5 διαφθείρει: aut διαφθείρει aut διαφθερεῖ scrib.

INDEX

- ἀβασανίστως* 8, 13
ἀβούλητα . . ὑπομένειν 22, 1
Ἀβραάμ 36, 10
ἀγαθοποιός 12, 19
ἀγαθόν: 12, 21 sqq. 18, 5 sq.
 20, 13. 21, 11. 23, 15. 22, 24, 2.
 25, 9. 29, 18 τὸ ἀγαθὸν αὐτό
 17, 17 τὰ τοῦ Θεοῦ ἀγαθὰ
 15, 18 sqq. τὸ ἀγαθὸν αἴτιον
 τιμητὸν 20, 22 — ex Pythag.
 sententia 10, 16 sqq. — sec.
 Manich. 5, 1 sqq. 10, 13. 17,
 21 sqq. 18, 7. 16
ἀγγέλους 37, 18
ἀγέννητος: 11, 26. 35, 15. 20
ἀδιαφόρων 12, 21. 23. 27, 18
ἀδύνατος: 13, 17. 24, 16. 35, 23
 39, 15
ἀθλητάς 18, 18
ἀθρόως χωρῆσαι 20, 17
Αἰγύπτιοι (τὸν κροκόδειλον . .
 τιμῶσιν) 21, 3
αἰνίττεσθαι: 3, 8. 16, 18
αἴρεσις: 4, 2. 5. 35, 14
αἰσθεσθαι 22, 21. 33, 6
αἰσθησις: 18, 27. 22, 10. 32, 7
αἰσθητικά (ζῷα) 22, 8 sqq. 17 sqq.
 — περὶ τὰ ζῷα τῆς αἰ. δο-
 νάμεως διαρθρωθείσης 35, 6
αἰτιάσθαι: 11, 16. 20, 5. 11. 22, 16
αἰτίαισις: ἐκτὸς τῆς τ. αἰ. 22, 21
αἴτιος 24, 22 — αἴτια: (κακο-
 ποιὸς εἰ ἀγαθοποιός) 12, 18
 (δημοουργική) 27, 15. 32, 21
ἐκ ποίας αἰ. 14, 19 καθ' ἑτέραν
αἰ. 22, 1 — αἴτιον: 3, 7. 17, 29.
 18, 15. 20, 23 sq. 25, 9. 27, 10.
 38, 9 τὸ ποιητικὸν αἰ. 3, 6.
 10, 1. 6. 10
ἀπέραιον 29, 24
ἀκοσμίας 26, 6
ἀκριβείας 4, 4 ἐν τάξεσιν καὶ
ἀκριβείαις 34, 13
ἀκριβέστεροι (λόγοι): 3, 8. 9, 11
 -ροσ ἢ κατὰ 17, 9 — ἀκριβῶς
 8, 1. 10, 20. 38, 19. 24
ἀκροωμένους (τοὺς ἀ. αὐτῶν)
 28, 12
ἀληθείας 26, 14 — τὸ ἀληθές
ἀλληγορίαις 37, 15 [38, 5
ἀλλοίωσις: 11, 14. 27 — 12, 24
 syn. μεταβολή
ἁμαρτιῶν 36, 5
ἄμεσοι (προτάσεις) 9, 4
ἄμοιρος: 13, 18. 24, 13. 17. 25, 27.
 30, 8 — ἀμοιρῆ 21, 11
ἀμφίδοξον 26, 13
ἀναγκαίων (τῆς τῶν ἀ. φύσεως)
 22, 3
ἀνάγκης καὶ βίας 38, 14. 15, 7
ἀναζωπυρῶν 3, 16
ἀναθεῖναι 39, 13
ἀναιρετικά 21, 8
ἀναμιμνήσκουσιν ἐκ 8, 6
ἀναμφισβήτητον 33, 20
ἀναπλάττειν: 32, 15. 36, 4 cf.
 πλάσασθαι 33, 1
ἀνάρμοστα μελωδούσης 26, 2

- ἀνασταυρωθέντα 7, 17
 ἀνδριάντα 34, 16
 ἀνεκτότερον . . λέγεται 10, 15
 ἀνήμερον . . χωρίων 20, 10
 ἀνήνυτος: 4, 12. 11, 24
 ἄνθρωπος: 21, 8. 21, 23, 20, 29, 8.
 37, 18. 39, 14 ἄφ' οὗ μέμνηται οἱ ἔ. 31, 19 ἐπὶ τοῦ πρώτου γ. ἄ. 19, 15 δύναμις σοφός 22, 21 sqq. τὸν ὄντως ἔ. 32, 16 — quo modo factus sit sec. Manich. 7, 6 sqq. 32, 10 — 34, 17
 ἀνόμοιον: 6, 1 sq. 16, 19
 ἀνταρσίαν (τὴν τῆς ὕλης κατὰ τοῦ θεοῦ ἄ.) 8, 11 — ἀντάρακτας 37, 23
 ἀντιδιαίρεσις 10, 12
 ἀντιλαμβάνεται 22, 9
 ἀντιφιλοτιμησασθαι 7, 8
 ἀνυπόστατον 13, 16
 ἄνωθεν i. q. ἄνω 31, 2 cf. πάντοθεν 14, 7
 ἀνωμάλως φέρεσθαι 6, 17
 ἀξιοπιστίαν 26, 18
 ἀόριστος opp. ὠρισμένη 10, 21
 ἀκαθής: 38, 9. 39, 8
 ἀπάτη τῶν λόγων 8, 15
 ἀπειρος: 32, 2. 39, 11 τὸ λειπόμενον . . ἀπειρον ἀπὸ πεπερασμένον τοῦ ληφθέντος 32, 5
 ἀπίθανος: 29, 23. 32, 10
 ἀπό: ἀφ' ὧν 3, 21. 4, 8 7 — οἱ ἀπ' ἐκείνου 24, 18 cf. 24, 4. 34, 23
 ἀποδείξεις: 8, 19. 9, 3. 6. 16, 22. 18, 18
 ἀποδέχεσθαι: 3, 5. 18, 22. 28, 21 αὐτοὶ ἑαυτοῦς ἄ. 37, 4 — τὸν τῶν ἐναντίων ἄ. λόγον 9, 20
 ἀποδιδόναι: 3, 11. 11, 16. 27.
 ἀποζευχθῆναι: c. gen. 25, 13. 38, 21. 39, 6 synon. ἀποχωρεῖν: 8, 1. 31, 8 c. gen. 6, 21. 9, 18 ἀπό 6, 26 διακρίνειν: c. gen. 31, 23 ἀπό 21, 1. 30, 1 (cf. 32, 20) ἀποκρίνειν: c. gen. 6, 9. 13. 27, 20. 32, 24 ἀποκομῆσασθαι 37, 6 — ἀποχωρεῖν: 25, 8. 36, 3 ἀφείναι: 25, 14 ἀπελθεῖν: 25, 24 (χωρισμόν 5, 25 ἀναχώρησιν 37, 12 ἀπαλλαγὴ 21, 16) v. etiam ἐρημοῦσθαι
 ἀπολαβῶν τὸ ἴδιον δὴ 22, 23
 ἀπολείπειν: 13, 4. 15, 5. 18, 8. 19, 22 pass. 13, 5(?). 22, 14
 ἀπολογία ποιουμένους ὅπερ 16, 23
 ἀποπροσηγησάμενον(?) 27, 17
 ἀπορία: 18, 8. 31, 15 — ἀπορον 27, 5 — ἀπορώσιν 16, 22 ἀπορῶ τί χρῆσωμαι 8, 17
 ἀπόστασις 14, 7 cf. διαστάσεις 30, 10
 ἀποτελέσματα 10, 2 — ἀποτελεῖν 21, 14. 34, 15
 ἀποφαίνουσιν 24, 15
 ἀποφέρειν: εἰς θεοῦ ἔννοιαν αὐτοῦς ἀπετηνοχέται 24, 6 cf. ὁδηγῶν 3, 18 ἄγουσι 23, 13 περιάγουσα 23, 23
 ἀπρονοήτως 29, 19
 ἀρετή: 13, 1. 15, 14. 28, 24. 27, 21. 29, 16 ἀρετῆς ἀνάληψιν 3, 11. 23, 16 ἡ ἡθικὴ ἄ. καὶ λογικὴ 3, 9
 Ἀριστοτέλης (de materia) 5, 6
 ἁρμονία 26, 2
 ἀρεθύθμιστον 11, 1
 ἀρχετύπων 32, 13
 ἀρχή: 12, 3. 7. 17. 20 ἐξ ἄ. 25, 6. 29, 14 οὐδ' ἀρχῆς 31, 8 — ἀρχαὶ ἀποδείξεων 8, 19. 9, 3 — δύο ἀρχαὶ Manich. 4, 24. 9, 17. 10, 11. 16. 11, 7. 13, 3 cf. 18, 11. 21, 25 τριττῆ ἄ. 13, 9 τρεῖς ἄ. 24, 11 τὴν (θεοῦ) ἀρχὴν κατασχέειν 5, 18. 16, 12
 ἀστέρες: 20, 1. 28, 18 de motu τῶν πλανωμένων 20, 5 τῶν

ἀπλανῶν 20, 7 — ἀθάνατα
ζῶα 22, 19 — Manichaeorum
de iis doctrina 6, 12. 27, 23
ἀστρονόμων 30, 6
ἀσώματον: 10, 20. 13, 8. 10—20.
14, 12—17
ἀτακτος 11, 10 ἀτάκτως 14, 10
v. κίνησις
ἀταξία: 20, 3. 34, 15
ἀτοπος: 13, 13. 21, 12. 23, 23.
24, 23. 26, 22 μηδὲν ἄ. πε-
πονθέναι: 6, 10. 29, 1
αὔξης 22, 18
αὐτάρκτης: 34, 5. 7. 36, 14
αὐτομάτως φέρεσθαι 7, 5
ἀφανίσαι τῶν ὄντων 18, 22 cf.
παύση τοῦ εἶναι 18, 20 (25, 24)
ἀφορίας 31, 24
ἀφροδισίων μίξις 37, 18 ἀπέ-
χεσθαι γάμων καὶ ἄ. καὶ τε-
κνοποιίας Manichaeorum de-
cretum: 7, 22. 37, 1
ἄχοι c. gen. (de loco) 14, 6.
29, 7. 31, 1

βαρῶ — κοθρον: 13, 21 sqq.
31, 1 sqq.
βούλεσθαι 39, 15 sqq.
βουλήματος (ἐκ τοῦ πρώτου β.)
39, 12

ys novies et vicies (γοῦν ter)
γένεσις: 11, 14. 24. 34, 7 plur.
6, 20. 21, 12. 37, 5. 10
γένος: τῷ γ. διώρισταί 13, 2
γῆμων 11, 19
Γιγάντων 37, 13 — γιγαντεῖω
λήματι 37, 9 — γιγαντομαχίας
8, 10 (cf. 37, 21)
γιγνώμενος (opp. τὸ ὄν): 9, 18.
24, 22. 34, 7 (cf. 37, 5). — τὸ
γ. ὑπὸ του . . χεῖρον ἐκείνου
γνωρίμων 4, 24 [38, 19
γνωσιν (παρασχέσθαι) 7, 17
γνωστὸν (τὸ) καὶ τὸ γιγνώσκον
34, 22

γόνιμα (καρπῶν) 21, 26
γραμματική 13, 13
γραφὰς παλαιὰς τε καὶ νέας
(Christ.) 8, 22

δαίμονες: 22, 12 sqq. δαιμόνων
(ψυχῶν) 30, 16
δαῦν: ὅτι δ. 8, 3 ἐνθα δ. 38, 3
δέ in apodosi (οὕτω δέ) 26, 3
(οὕτω δὲ καὶ) 4, 10. 6, 4. — 22, 20
Δευκαλίωνος 31, 21
δημιούργημα 32, 12 — δημι-
ουργία: 33, 12. 34, 9. 39, 10
— δημιουργική: 27, 8. 15. 19.
32, 20 — δημιουργός: 6, 8. 22.
33, 21
διὰ τινων λόγων . . εἰσὶν αὐτῶν
αἱ ὑποθέσεις 8, 17 cf. 11, 28
δι' αὐτῆς καὶ ἐξ αὐτῆς 15, 1
διαδοχὴν (κατὰ τὴν τοῦ γένους
δ.) 7, 24. 37, 2
διαλαβεῖν 26, 3
διαλέξεων (ἀπλῶν καὶ ἐγκόλων)
24, 5
διαμηχανήσασθαι (ὑπὲρ τοούτου)
37, 8
διαπραγματεῖσθαι: 6, 24. 32, 4.
διαπράττεται 36, 2 [38, 5
διαρθρωθείσης 35, 7
διατάττοντες 37, 15 -όμενοι
35, 1
διατρέβειν (περὶ): 3, 10
διατριβῆς (τῆς ἐνταῦθα) 21, 16
Διόνυσον 8, 7
διωρισμένα (τὰ) 28, 10
δόγμα 7, 20. 26, 13
δόξα 4, 11. 15. 18. 23. 8, 24.
16, 24. 24, 19. 26, 12. 35, 5
δυνάμει σοφός 22, 22 — δυν-
νάμεις dei et materiae (ex
Manichaei doctrina) 5, 9 sqq.
17, 19 sqq.
δυσαντοτέρα (δόξος) 28, 24

ἔγκλημα 21, 28 ἐν εἰ. 15, 15
cf. 20, 22. 21, 9 (2)

- εἰδοποιεῖσθαι 34, 12
 εἶδος 7, 8. 11. — 10, 21 (Aristot.)
 5, 6
 εἶδωλον: 32, 13 εἰ. εἰδῶλον 33, 2
 εἰκοσάεδρον (ὕδωρ) 10, 23
 εἰκῶν: 16, 2. — 16, 14 εἰκόνες
 εἰδωλά εἰσιν τῶν ἀρχαίων
 32, 13 — ἄνθρωπος θείας δυ-
 νάμεως εἰκῶν (sec. Manich.)
 7, 6. 14 32, 11 sqq.
 εἰσάγειν: 17, 24. 34, 21. 39, 19
 εἶτα 16, 13. 30, 4. 37, 22. — 29, 2
 εἶτε — εἶτε 9, 11. 12, 23. 13, 22.
 26, 11. 33, 9. 36, 18
 ἐκότερος τὸν πρὸ αὐτοῦ ὑπερβ.
 4, 11
 ἐκκλησίαι: οἱ ἀπὸ τῶν εἰ. 34, 23
 ἐκκλησιαστικὸν λόγον 36, 5
 ἐκπυρωθήσεσθαι τὸ ὄλον Zo-
 nonis placitum: 19, 3 sqq.
 ἐκτός 22, 20. 33, 8 εἰ. τ. κόσμον
 ἀπεληλάσθαι 6, 14 postpos
 38, 19
 ἐκφροντίζουσα τοῦ 21, 20
 ἐλαττοῦσθαι: 16, 4. 17, 21 sq.
 21, 25 εἰς 6, 5 κατὰ 17, 21.
 29, 10 παρὰ 6, 5. 17, 21. 29, 2
 Ἕλληνας (καθ') 9, 3 36, 7
 ἐλληνικῶν λόγων 8, 5
 ἐμψύχων ἀπέχονται Manichaei:
 7, 20 36, 16
 ἐναντίον: 10, 14 τὸν τῶν εἰ. λό-
 γον 9, 20
 ἐναπολαμβάνεσθαι: 20, 15. 23, 9.
 26, 10. 28, 17. 32, 3
 ἐνάρετοι 23, 8
 ἐνδείξασθαι (λόγῳ) 17, 12
 ἐνδέχεσθαι: 23, 1. 7. 29, 13 τῆς
 τῶν ἐνδεχομένων φύσεως 22, 3
 ἐνιζάνει 3, 15
 ἐννοια: 17, 10. 24, 6. 33, 4. 39, 21
 ἐνσταυροῦσθαι (τῆ ὕλη): 7, 19.
 35, 22
 ἐντός 31, 19 εἰ. τούτων περιει-
 ληφθαι 27, 23
 ἐντροχεστέρους 3, 21
 ἐνυλία 36, 19
 ἐξάγειν ἐαυτούς vetat Manich
 7, 24
 ἐξασθενησάντων (c. inf.) 29, 16
 ἐξέτασιν (εἰς εἰ. ἐμαντὸν καθείς)
 8, 16
 ἐξηγητής 4, 18
 ἐπαγγελόμενοι (ἀρετῆν διδά-
 σκειν Manichaei) 23, 24
 ἐπεὶ καὶ 3, 7 εἰ. πῶς 26, 7
 ἐπεισεργεσθαι (τὸν νοῦν): 35, 7.
 9. 11 cf. τῶν ἐξωθεν ἐπεισ-
 λόγων 35, 4
 ἐπεισόδιος γέγονεν 13, 9
 ἐπέργεσθαι: γέλωτός μοι ἐπηλ-
 θεν 14, 9
 ἐπιβουλάς συντιθέντας 16, 10
 συντάξαι 17, 6
 ἐπιγενομένων 3, 19 — ἐπιγενη-
 τός: 24, 13. 35, 3
 ἐπίδειγμα (εἰς εἰ.) 35, 21 εἰς
 πράγματος ἐπίδειξιν 36, 11
 ἐπιδιδόναι (ἐαυτόν): 36, 6. 8 —
 ἐπιδίδωσιν εἰς ἐπιείκειαν 3, 14
 ἐπιθυμία: 15, 13. 19, 17 εἰς εἰ.
 εἰθεῖν 5, 15. 15, 15. 24, 7 —
 εἰ. περὶ τὰ αἰσθητικὰ τῶν ζῶων
 μόνον ἐστὶ 22, 9. 23, 21 — εἰ.
 μάλιστα κατὰ sec. Man. 22, 5
 ἐπιμέλειαν ποιεῖται ἐπὶ 3, 2
 ἐπινοεῖν: 16, 2. 34, 2. 38, 15
 c. duplici acc. 11, 25. 24, 10.
 29, 9 ἐπὶ 13, 14. 29, 9 (cf.
 39, 14) περὶ 22, 15
 ἐπίνοια: 37, 7 ταῖς εἰ. καὶ τ
 τέχναις 21, 9
 ἐπιπολάζειν: 4, 16
 ἐπιστήμη: 16, 4 sq.
 ἐπιφανείας (τῆς ἐνω) 14, 7
 ἐπιφημίζοντες 8, 8
 ἐπόμενος: 8, 20. 10, 8. 23, 28
 (opp. φαινόμενα) 25, 1. — 20, 10
 ἐργωδέστερα 3, 8
 ἐρημοῦσθαι: 40, 1 c. gen. 39, 8.
 syn. κενόσθαι: 31, 9. 38, 26
 ἐριστικοῖς 3, 21

ἔρμαιον 8, 21. 20, 19. 38, 4
 ἕτερος: παρά 5, 7 ἢ καὶ 39, 17
 οὐδὲν ἔ. ἢ 22, 9. 28, 15 τοι-
 αῦτα ἔ. 9, 21 καθ' ἔ. αἰτίαν
 (diversa ex causa) 21, 27 —
 ἕτερα καὶ ἕτερα 28, 12 cf. 29, 12
 — ἄλλους ἕτερων μᾶλλον 3, 21
 ἄλλο τι κακὸν ἔ. 25, 10. — 15, 4.
 25, 8
 εὐθείαν (κατ' ἔ.) 11, 13 ἐπ'
 εὐθείας 11, 18
 εὐλογον 16, 6. 20, 2. 25, 24. 33, 18.
 36, 20 εὐ. ἢ 25, 9 εὐλογώ-
 τερος 11, 22
 εὐσεβείας 3, 15
 ἐφεξῆς 20, 2 τὰ ἔ. 24, 19
 ἐφοδος 9, 9. 12, 17
 ἐφόλιον 11, 10

Ζεὺς: 16, 17

ζηλωτοὶ τῆς προθέσεως 23, 24
 Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως 19, 2
 ζήτησις: 4, 8. 8, 19 ζ. συνέστη-
 σαν πλείονες 3, 20
 ζητητικωτέρους 4, 1
 ζῶον: 11, 21. 20, 14. 21, 4 sqq
 22, 8 sqq. 28, 19. 29, 8. 30, 15
 — (Man.) 6, 17

ἡγεμονικωτέρα 18, 10

ἡγεμών 13, 1

ἡδονή: 22, 9. 23, 22. — 22, 5 —

ἡ. καὶ λύπης 22, 10

ἡθικός: 3, 7. 8

ἡθος: 3, 2. 9. 16. 17. 4, 8. 12, 1

ἥλιος: (ἀθάνατον ζῶον) 22, 19
 (κίνησις) ἐν ἧ ὁ ἦ. 11, 17 πρὸς
 γένεσιν ἀπάντων . . καὶ φθο-
 ρὰν ἀντάρκης 34, 6 — Zenonis
 sent. 19, 5 sqq. — Manichaei
 doct. 6, 11. 19, 22. 27, 22 sqq.
 29, 2 sqq. 32, 24. — 6, 13. 38, 20.
 — 6, 19 sqq. 29, 26 sqq. — 7, 7.
 82, 11 sqq. colitur a Mani-
 chaeis 7, 27. 11, 17

θάνατος (ὕλης): 5, 24. 11, 22

θαῦμα: δεικνύοντες 28, 21. — 38,
 θαυμασία λέγειν 4, 15 [2

θέμις 10, 1

θεοπνεύστους (γραφάς) 8, 23

θεός: ἐπέκεινα οὐσίας 39, 17

ἀπλοῦν . . τὸν θ. 17, 9 τῆς

τοῦ θ. ὑπεροχῆς 18, 21 cf.

27, 5. 39, 13 ἢ τοῦ θ. πρό-

νοια 37, 4 (cf. 6, 1) οὐ θεο-

μένου τοῦ θ. πρὸς τὰ ἀποτε-

λέσματα ὕλης ἐν ὑποστάσει

δυναμένων γίνεσθαι πάντων

πρὸς ἐκείνον τὸν νοῦν 10, 2

cf. 24, 20 sqq. οὐδὲ τὸν θ.

εὐλογον φθονῆσαι κτέ. 16, 6

cf. 17, 8 sqq. τὰ τοῦ θ. ἀγαθὰ

qualia 15, 18 θυσίας aliter

accipit atque δαίμονες 22, 15

θεῶν πόλεμος quid significet

18, 18 — δεῖ . . θεοῦ ὅς τοῦ

λόγον ἠγήσεται 9, 15 — περὶ

θεοῦ Christian. doctrina 3, 4

— Manichaei doct. 5, 1 sqq.

et passim θεοῦ οἴκῳ 5, 21.

27, 12 χάραν 14, 11. 18

θεωρῆται (περὶ) 10, 1

θρεπτικός: 37, 19 θ. καὶ ἀθή-
 τικὸς 36, 22

θρυλουμένη 23, 18

θυσία: τοῖς νενομισμένοις περὶ

τὰς θ. 22, 13. — 36, 10

Θωμᾶς Manichaeus 4, 19 cf.

p. XIII 1

ἰδέα (τῆ τοῦ μύθου) 37, 17

Ἰησοῦς 24, 2

Ἰλιάδι [T] 16, 18

ἵνα damit c. coni. semel et

vicies, variandi causa ὅπως

c. coni. 13, 7. 18, 16 ἵνα ἄν

... ἐγένετο 21, 15 — i. q. ge-

setzt dass 18, 25

Ἰουδαίων 36, 9. 37, 17

Ἰπποκρυψάρον 29, 6

ἴσον (οὐκ ἔ. . . ἢ) 38, 24

ισόχρονον 35, 16

ιστορία: 38, 7 τὴν λεγομένην
παλαιάν ἰ. 35, 2 ἢ Ἰουδαίων
ἰ. (Gen. 22) 36, 10. (Gen. 6, 2)
37, 17

καθαροὶ καθαρῶν 38, 21

κάθαρσιν 7, 25

καινοτομία 4, 16

καλινοδούμενοι σὺν ταῖς ἑταίραις
28, 14

καλόν: 29, 5 sqq. Ἰσως τὰ κ.
25, 8 τῆς τάξεως τοῦ κ. 27,
10 sqq. τοῦ κ. ὄρεξις sim.
8, 17. 15, 11. 17, 7. 28, 13.
24, 6 — καλῶς ἔχειν: 27, 8
39, 14 — κάλλιον 29, 5 sqq.
κ. ἦν: 21, 14. 23, 19. 26, 1 πῶς
τὸ κ. γένοιτ' ἂν τοῦ χειρόνος
ἔργου 38, 9 — καλλίστην (ἀρε-
σιν) 35, 14

κακία: 6, 6. 12. 12, 1. 13, 1.
15, 13. 18, 4. 29, 12. 30, 25

κακόν: 12, 20 sqq. 15, 10. 25, 10
πάντα τὰ κ. ἀπὸ τοῦ θεοῦ
χοροῦ ἀπειλήλαται 17, 8 (cf.
5, 21. 27, 11) δύο ὄντων κ.
τὸ ἥττον τοιοῦτον κατὰ μετά-
ληψιν τοῦ ἀγαθοῦ κτλ. 18, 5
(τὰ κ.) οὐδὲν ἐμειώθη 19, 14 sqq.
— ex Pythag. sententia 10,
15 sqq. — sec. Manich. κ. ἢ
ὄλη 5, 2 sqq. 15, 9 sqq. 17, 24.
18, 23. 27, 18. 33, 23. — 18, 3 sqq.
— 18, 16 sqq. — τίνα τὰ κακὰ
19, 21 — 24, 7 — συν. πονηρά
29, 15

κακοποιός: 10, 7. 12, 18 sqq.

κακόνοσ 4, 7

καταγωνίζεσθαι: 18, 18. 38, 6.

κατακέκλειται 36, 3 [40, 2

κατακλιτισμοῦ 31, 20

καταλείπουσιν 17, 4. 32, 14.
38, 18. 28

καταπατεῖ 22, 24

κατασκευή (ἡθους): 3, 2. 4, 3

κατατάττουσιν (ὀπό) 38, 13

κατόπτρων 34, 5

κενόν: 13, 14 sqq. — Stoicorum
doctr. 13, 15

κεφάλαιον 3, 4

κεφαλαιωδέστερα 7, 28

κίνησις: 14, 21 sqq. 25, 23 ἢ

κ. ἐν τῷ κινουμένῳ 10, 25. 11, 5

περὶ τὸ ποσόν 12, 25 genera

11, 12 sqq. — sec. Manich. ἢ

ἀτακτος κ. τῶν ὄντων ἐστὶν ἢ

ὄλη: 5, 8. 10, 5. 24. 11, 2. 11.

23, 19. 25, 21. 26, 1. 4. 33, 15

(κακόν) 20, 4. — 26, 12 sqq.

Κιτιέως (Ζήνωνος) 19, 8 [34, 12

κοσμεῖν: 26, 17 κατακ. 38, 2

κοσμοποιία 6, 8. 27, 20

κόσμος: κ. ἐπιθεῖναι 26, 6 —

ἐξ ἀνομοίων τὸν κ. συγκεῖσθαι

16, 19 κ. ψυχῆ 30, 15 ὁ κ.

τοῦ δημιουργοῦ χείρων 33, 20

— Manich. doctr. 6, 14 sqq.

32, 8. 38, 8 sqq.

κουφίζειν: 14, 24 εἰς 14, 26

Κρόνου 16, 11

κύβον (γῆ) 10, 23

κυκλοφορητική (κίνησις) 11, 13.

κυρίως ὀπειλημμένου 34, 20 [15

λαβὰς (εἰς τ. ἀότας λ. ἐμπροσθ-
ται) 9, 14 cf. Plat. Phaedr. 236^b

λήματι 37, 9 [(4, 13)

λογίζεσθαι 33, 5 cf. κρίνειν 22, 22

λογική (ἀρετή) 8, 9

λόγος: 3, 4. 4, 4. 8, 6. 8. 13. 15.

9, 11. 16. 15, 6. 17, 11. 18.

18, 15. 19, 3. 12. 26, 19. 22.

29, 24. 36, 2. 5. 9. 14. 37, 16. 21

τ. παρόντος λ. 38, 17 λ. γε-

νομισμένων 8, 17 μετὰ λόγου

(opp. ἀνευ ἀποδείξεως) 9, 7

τίς ὁ λ. sim. 12, 24. 29, 13.

31, 4. 39, 13 ἐν ὀργάνου λ.

34, 11 τὸν τῶν ἐναντίων λ.

9, 20 ὁ λ. εἰρήσκει 39, 20

λύρας 26, 2

- λύσις: ζητήσεων πορίσασθαι λ.
4, 8 ἁμαρτιῶν 36, 5
- Μανιχαῖος: 4, 14. 19, 12. 21, 19.
23, 2. 24, 12. 26, 8. 19. 36, 1.
- μαραίνεσθαι: 4, 3 [37, 7
- μεθιστάναι: πρὸς 8, 15 εἰς 26, 16
- μερίζεσθαι εἰς: 3, 19. 8, 9
- μέσον: 12, 4 sqq. 13, 21 sqq. —
μέσα καὶ μεταξύ (cf. Plat. legg.
X 893^a) 27, 13 — ἐν μέσῳ 13,
4. 7
- μετά c. gen. quinquies, σύν no-
vies. μετ' οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως
18, 13 cf. 19, 13 (29, 19) ἄνευ
τινὸς ἔ. 9, 6. 12
- μεταβάλλεσθαι (εἰς τὰ χεῖρα)
18, 26
- μεταβολή: 12, 10. 14 μ. τινα
σχόντων 25, 18 — μ. ἡθῶν 12, 1
cf. ἀλλοίωσις
- μετάληψις: 18, 6 πρὸς 34, 20
- μετάστασις (εἰς) 16, 2
- μεταωρισθῆ (εἰς) 15, 3
- μετέωρος: 14, 6. 38, 12 μ. ἐποίη-
σεν 15, 7 μ. γεγονότα 14, 25
- μετοίκησιν (ψυχῆς) 7, 4 •
- μετουσίαν 6, 6
- μετοχή 18, 4 — μέτοχον 26, 14
- μέχρι c. gen. (de tempore) 30, 3.
38, 9 μέχρις ἀπείρου 39, 11
- μή: διὰ τί μή ἀπόλετο 39, 8
cf. 39, 11 (28, 12)
- μηχανᾶσθαι: 7, 24. 34, 17
- μίγμα: 25, 5. 26, 9. 27, 24
- μίμησις: 34, 14 πρὸς ἀνθρώ-
που μ. 34, 17
- μίξις: 6, 2. 10, 7, 10. 25 (σύμ-
μιξις 27, 21. 29, 1. 15. 24) de
mixtione 13, 6 sqq. (cf. etiam
Ps.-Alexandr. problem. II 67
p. 76, 4 Ideler) 14, 14 sqq.
- μόγις 39, 21 [18, 17
- μοῖρα: 20, 9. 30, 11. 13 — τῆς
τοῦ ἀγαθοῦ μ. 20, 13 (cf. Plat.
Phileb. 54^a)
- μυθοποιούς 16, 9
- μῦθος: 29, 6. 32, 10. 37, 14. 16
- Νεῖλος 40, 5
- νεότεροι (Stoici) 27, 17
- νικόντων τε καὶ νικωμένων 16,
νοήματι (ὁμοῦ) 18, 21 [20
- νόθον (ἐννοίαν) 39, 22
- νόμος: 21, 20 sqq. — 4, 7
- νουμηνίαις 30, 8
- νοῦς: τοῖς ν. ἔχουσιν 39, 20. —
14, 16 ψυχῆς ἀνωτέρω 33, 9
πρὸς πάντα ποικίλος 27, 2 i. q.
θεός 10, 4 — philosophorum
placita 34, 21 sqq. — Manich.
docet τὸν χριστὸν εἶναι νοῦν
7, 14. 34, 21 sqq.
- νομφῶν (ψυχῆ) 30, 15
- ὁ artic.: ἐλπίς τοῦ θεοῦ 23, 26
— οἴμ. κύβον 10, 23 κόσμος
38, 25 ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ καὶ λο-
γικὴ sim. 3, 9. 20, 21. 33, 7.
37, 5
- ὁδός: 38, 24 — πρὸς θεόν 7, 28.
- οἰκονομούμενοι 34, 1 [20, 20
- οἰχίσηται (διαλυθέν) 25, 15
- διτάεδρον (ἀήρ) 10, 22
- Ὅμηρος (Π. T) 16, 17
- ὁμοίος: εἰς 18, 3 ἐξ ὁμοίων
γεγονέναι 9, 14 — τὰ θεοῦ ἐν
τάξεσιν καὶ ἀκριβείαις διὰ μι-
μήσεων ἀφικνεῖται εἰς τέλος
34, 13 φίλον τῷ θεῷ τὸ θεοῦ.
39, 3 sqq. — ὁμοίως μένει 32, 9
i. q. ὁμοῦ 18, 14 — προσό-
μοιον 6, 16
- ὁμόφωνα . . διαταττόμενοι 34, 23
- ὄν: 9, 18. 25, 16 sqq. 35, 19 cf. πᾶς
ὀργάνου (ἐν θεῷ λόγῳ . . . πρὸς)
34, 11
- ὄρεξις: 3, 18. 5, 13. 15, 10. 16, 7.
17, 14 cf. ἐπιθυμία
- ὄρον 11, 21
- ὄσος: τούτων ὄσοι 4, 5 ἐκείνο
3. 6, 10

οὐ: *ei* . . . οὐκ 27, 11. 28, 2. 24, 10
 Οὐαλεριανοῦ 4, 20
 οὐδέτερον ἐν οὐ. 13 12
 Οὐρανοῦ 16, 10
 οὐρανός: 20, 1 sqq. — Manich.
 doct. 6, 12. 27, 33
 οὐσία: 12, 6. 13, 16. 25, 22. 28.
 38, 15. 39, 18 ὄχημα ὡσπερ
 . . . τοῖς συμβεβηκόσιν ἢ οὐ.
 18, 18 sqq.
 ὄχημα: 13, 19 (animae) 30, 22
 ὄφει (διακρίνονται τῆ δ.) 30, 17

πάθος: 3, 10. 17, 14 syn. πά-
 θημα 17, 16. — 35, 28. 36, 12
 — παθητή (καὶ διαιρετή) 28, 5
 — παθητικὴ 27, 8
 παίδευσις: 17, 12. 21, 20 sq.
 23, 11. 15
 Πάπος Manichaeus 4, 17 cf.
 p. XIII 1
 παραγγέλματα . . . καχύτερα . .
 ἐπισωρεύοντες 3, 12
 παράδειγμα 32, 14 — τοῦ λόγου
 παραθεῖναι 9, 8 [36, 9
 παραλλάττειν: 14, 1. 25, 26
 παραλογισμοῦ . . εὐπορήσαι 38, 3
 παρέργως (οὐ π.) 32, 1
 παρέργασθαι: τῆς παρελθούσης
 (ὁδοῦ) 28, 24
 πᾶς: τὸ πᾶν 13, 15. 19, 6. 20, 8
 τὰ π. et τὰ ὄντα π. et sim. 3, 7.
 28, 17. 35, 15. 18 sq. (10, 3)
 — διὰ παντός 7, 6. 12, 13.
 30, 18. 31, 3 διὰ πάσης μίγν.
 5, 28. 7, 9. 28, 5 ὁμοία διὰ π.
 29, 23
 πάσχειν: πεπόνθησαν 30, 6
 ἔπεπ. 16, 24
 πείρας (ἐκ τῆς π. μαθεῖν) 3, 14
 πεπερασμένος: 32, 6 sq.
 περαίνουσιν (τὰς δόξας) 8, 24
 πέρας 11, 18
 περιαγωγή 23, 15
 περιεργαστέον (οὐ) 36, 16
 περιουσίας (ἐκ π. λέγεται) 12, 25

περιφερόμενος (ἐφ' ἕτερα . . .
 ἦκει ὁ λόγος π.) 17, 18
 περιφορᾶ (τοῦ παντός) 20, 9
 Πέρσης: Manichaeus 4, 14 Sa-
 poros 4, 21
 πιθανόν 18, 14. 35, 6 πιθα-
 νότερα 9, 8
 πίστις: 9, 12 sq. τίς ἢ π. 19, 20
 ἔχει π. πρὸς τ. πολλοὺς ἐκ 36, 6
 Πλάτων 5, 4
 πλενομένη . . τελευτή 11, 23
 ποιεῖν: ποιούσά τε καὶ πάσχου-
 σα 9, 20
 ποιήσις: τῆς . . δημιουργίας 34, 8.
 — 16, 23 τῆς γιγαντομαχίας
 8, 10. 37, 13. 38, 1
 ποιητής: 27, 14. — 37, 21
 ποικίλος: λόγους 9, 10 πρὸς
 πάντα 27, 3 ποικιλότεραι 19, 17
 ποιότης: 13, 1. 28, 9 (5, 4)
 ποιουμένη (πρὸς τὰ σχήματα)
 28, 15
 πολὺς: δῆμος 3, 13 πλήθους 4, 6
 γῆ, χρυσός 15, 19 παιδεύσεως
 17, 12 ἐλπίς 23, 25 ἀμαθίας
 πονηρευμάτων 29, 17 [36, 12
 ποσόσ (τὸ π. opp. ποιότης) 13, 1
 κατὰ τὸ π. 29, 21
 ποτέ: τίς π. 20, 2. 26, 9. 32, 26.
 34, 9 πᾶς π. 25, 8. 26, 7 ὅπως
 π. 12, 2 (30, 13?) πόσον π.
 32, 8
 πού: πάντως π. 15, 9. 18, 7.
 25, 4. 38, 18
 προαίρεσις 36, 18
 προηγούμενον(?) 27, 16
 προθέσεως (τῆς π. καὶ τοῦ βίου)
 23, 25
 προκατειλημμένους 9, 12
 πρόνοια: 29, 20 τοῦ θεοῦ 5, 25.
 37, 5
 πρὸς: ἀπὸ τῆς π. τὴν ὕλην δια-
 κρίσεως 32, 19 cf. ἀμικτον π.
 13, 5. 38, 24 — πρὸς τῷ c. inf.
 38, 2. 39, 2. 16
 προσαντέον 32, 2

- προσιεμένους τ. (λόγον) 8, 13
 προσκρούσας τι τούτω 4, 21
 προσπελαζούσας 20, 18
 προτάσεις 9, 3
 προῦπαρχούσης (ἕλης) 24, 22
 προφητῶν φωνή 9, 4
 προφορὰ τοῦ λόγου 37, 21 cf.
 προφέρονται 37, 15
 προχείρω 39, 16
 πρῶτον μὲν . . . δὲ καὶ 10, 6 sq.
 — 13, 17
 Πυθαγορείων 10, 14
 πῦρ: 31, 1. 38, 15 sqq. — τὸ
 ἔξω π. Manich. 6, 15. 8, 2.
 38, 7 sqq.
 πυραμίδα (πῦρ) 10, 22

 ρεῖν ἐπὶ τὴν ἕλην 25, 2

 Σαπώρω 4, 21
 σελήνη: 11, 17. 22, 19. 30, 7 sqq.
 18 sqq. 31, 19. 26 sqq. — Manich.
 doct. 6, 11. 19, 22. 27, 22 sqq.
 29, 2 sqq. 32, 24. — 6, 14. 38, 20.
 — 6, 19 sqq. (20, 16) 29, 26 sqq.
 colitur a Manich. 7, 27. 11, 17
 σημαίνονμενον (ἕτερον) 34, 20
 σιτίζεσθαι λάχανα καὶ πᾶν ὃ τι
 ἀναίσθητον (Manich.) 7, 21
 σοφία: 16, 3 sq. 34, 22 τὴν σ.
 ὄπλον . . τ. ἀνθρώποις ὑπὸ τ.
 θεοῦ δεδόσθαι 23, 19
 σοφός: (syn. σκουδαῖος, ἐνάρε-
 τος) 22, 22. 23, 2. 24, 1 — τὸ
 σ. 25, 11 σοφώτερον 26, 18
 σπέρματος 21, 13
 σκουδαῖος: (v. σοφός) 23, 1. 3.
 6. 11. 15, 15. 17, 16. — 15, 11
 τὸ σ. περί 23, 16
 στασιάζειν 10, 17
 στασιαστικώτερον 4, 6
 στάσις 11, 22
 στοιχείον: τὸ ἦ στ. 34, 19. —
 3, 10. — 5, 6. 6, 16. 10, 24
 συγκαταφλέξειν 8, 3
 συλλαμβάνεσθαι (ἐκ): 8, 17
 συμβάλλεσθαι: εἰς 7, 11 πρὸς
 26, 19
 συμβεβηκός: 13, 17. 19. 14, 16.
 25, 23
 συμμεταβάλλεσθαι 6, 3
 συμπαθεῖν 6, 2
 συμπερικολοθῆντα 20, 8
 συμπλέκεσθαι (ἀθλητάς) 18, 18
 σύν v. μετὰ
 συνάγεσθαι (ἐξ): 19, 6
 συνέδριον καθίσασι (Christ.) 24, 4
 συνεχές 30, 19
 συνιστάμενα (περὶ) 17, 15
 σύντομος: 21, 15. 37, 10
 συσκολάζειν: ἐν τῷ φιλοσοφεῖν
 8, 14
 σφαιροειδοῦς (παντός σ. τὸ κάτω
 μέσον) 14, 5
 σφῶν ἀντῶν 8, 24 σφετέρως
 ἀό. 34, 9
 σχῆμα: 5, 5. 28, 9. 15
 σχηματισμοί (σελήνης) 30, 9
 σῶμα: 10, 19. 30, 17 sq. —
 13, 8 sqq. 14, 12 sqq. 25, 12 sqq.
 καθ' ἑαυτὸ ἀκίνητον 25, 26.
 33, 13 ταχὺ καὶ ἐπίκηρον 38, 1
 σωματικός: 28, 2 σύντεθον καὶ
 σ. 24, 15 σωματικώτερον 36, 28

 τάξις: 11, 16. 27, 10. 31, 26.
 34, 13 κατὰ τ. 31, 26
 τε v. adn. 22, 2
 τελετῶν 8, 7
 τέλος 12, 4 sqq. 34, 14
 τερατεύεσθαι: 22, 4
 τεθξίς 11, 19
 τέχνη: 21, 10. 34, 16 οἱ ἀπὸ
 τῶν τ. 24, 4 — πάση τ. 38, 5
 τεχνητῶν 34, 15
 τεχνιτῶν 33, 21
 τηνικαῦτα ἕαν 8, 25
 τίθεσθαι: 3, 6. 4, 24
 τίς: ὅπό του 33, 19 τῷ ποτε
 26, 9 — ἐν τι 30, 17 τόδε τι
 10, 20 μηδέν τι 28, 8
 Τιτάνων 8, 8

